

Kampen om 1948: Nationens fødsel og folkets flugt

Rasmus Jonatan Andersen –
20195030

Adam Haugstrup El-Matari –
20183282

Vejleder: Mogens Rüdiger

Aalborg Universitet

31. MAJ 2024

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
1. Indledning.....	2
2. Problemstilling og problemformulering	3
1. Problemstilling.....	3
2. Problemstilling.....	6
Endelig problemformulering.....	9
3. Metode og afgrænsning.....	9
4. Begrebsafklaring	11
5. Forskningsoversigt.....	12
6. Optakten til begivenhederne i 1948	15
6.1 De to parter opståen.....	15
6.1.1 Zionismens oprindelsen.....	15
6.1.2 Den palæstinensiske nationalidentitets oprindelse	16
6.2 Løfter ovenpå Første Verdenskrig	17
6.3 1930'erne til 1947	19
6.4 Efterspillet ovenpå FN's delingsplan i 1947	23
7. Analyse	27
7.1 Analyse - 1. del: Introduktion og de traditionelle versioner.....	27
7.1.1 Den traditionelle version fra den israelske side.....	29
7.1.2 Den traditionelle version fra den palæstinensiske side	34
7.1.3 En samlet vurdering af de traditionelle versioner	41
7.1.4 Opgøret med idéen om en samlet arabisk koalition	42
7.1.5 Opgøret med evakueringsmyten.....	44
7.2 Analyse - 2. del: De militære aktioner fra Haganah.....	46
7.2.1 David Ben-Gurions magtposition og Rådgivningsstaben.....	46
7.2.2 "The Long Seminar"	51
7.2.3 "Warning operations" i Plan C.....	54
7.2.4 "Strike operations" i Plan C	58
7.2.5 Rådgivningsstaben om Plan Dalet	64
7.2.6 Indholdet i Plan D.....	66
Analyse - 3. del: Den historiske diskussion om Plan D og årsag til flugt.....	70
7.3.1 Starten på uenighederne	70
7.3.2 Problemer med Morris' påstande og argumentation.....	77
7.3.3 Morris' svar på kritikken.....	81

7.3.4 En model til flugt.....	84
Analyse - 4. del: Transferkomitéen og et spørgsmål om etnisk udrensning	89
7.4.1 Palæstinenserne som persona non grata.....	89
7.4.2 Tavshed og politisk uenighed.....	93
7.4.3 En etnisk udrensning?	99
8. Konklusion.....	105
9. Bibliografi.....	107

Abstract

This thesis delves into the initial phase of the Israel-Palestine conflict from the 1930s, the climax on May 14, 1948, and the remainder of that year, when Israel was proclaimed as a nation-state. The year 1948 is a focal point in the historiography of the conflict, leading to a mythologization of the events surrounding Israel, state formation, and the Palestinian exodus. Since then, many Palestinian historians have attempted to revise the established historical explanation by challenging the traditional understanding of Israel's state formation. With the emergence of “The New Historiography,” this revisionist interpretation has been supported by an empirical basis, serving as a counterpoint to conventional historiography. Although it is widely recognized, not all historians agree on every aspect of this reinterpretation. The issue of “transfer”, intention, and the right to return of refugees is still widely debated among historians. A detailed investigation and analysis of these topics are conducted in this thesis. To achieve historical contemporaneity, the historians' arguments and source materials will be illuminated and compared. It will also be examined how the source material and historians' claims and arguments confirm or refute the assertion of ethnic cleansing.

1. Indledning

Efter nazisternes systematiske folkedrab, som resulterede i, at 6 millioner jøder blev slået ihjel i løbet af Anden Verdenskrig, var det internationale samfunds støtte til zionismens målsætning om at etablere en jødisk nation uomtvistelig. Derfor var det en glædens dag for det jødiske folk, da David Ben-Gurion den 14. maj i 1948 proklamerede Israels oprettelse med følgende ord: “Jewish

state established by and for the Jewish people.”¹ Efter at være blevet udsat for antisemitisme og århundreders forfølgelse havde det jødiske folk langt om længe fået tildelt en nation. Det er i dette perspektiv, at Israel hvert år fejrer og markerer den 14. maj som Israels nationaldag. Dagen efter, den 15. maj, markerer palæstinenserne hvert år “Nakba”, som er deres mindededag om, hvordan det palæstinensiske folk mistede deres land og endte som en flygtningestrøm. Det skete som følge af etableringen af staten Israel i 1947 til 1948, hvor palæstinenserne mistede deres hjem og bopæl. I dette speciale vil der være fokus på den fremgangsmåde, som skabte staten Israel, og hvordan det angiveligt medførte, at det palæstinensiske folk blev sendt på flugt. I den forbindelse skal det gøres klart, at ingen nationer er i besiddelse af en fejlfri historie, og dannelsen af en nation er ofte en konfliktfyldt proces i form af undertrykkelse af modstand, revolution, krig eller oprør. Det er af den årsag, at Israels oprettelse som nation bliver gennemgået i dette speciale, fordi det er nødvendigt at gennemgå alle nationers historie. Enhver nations historie har noget at lære os og bør derfor blive nøje undersøgt og forstået.

2. Problemstilling og problemformulering

I dette speciale vil vi undersøge, hvilken betydning oprettelsen af den israelske stat havde for, hvordan det palæstinensiske folk blev nødt til at forlade deres hjem i 1948, og sidenhen hvad statsoprettelsen har haft af betydning for mulig tilbagevenden for det palæstinensiske folk.

1. Problemstilling

I den første problemstilling har vi valgt at anlægge et perspektiv, hvor der undersøges hvilken betydning oprettelsen af staten Israel havde forud for og under den palæstinensiske udvandring i 1948. I den anledning er det centralt at forklare, hvordan oprettelsen af staten Israel blev ført an af den zionistiske ideologi. Zionismen kan beskrives som Israels grundlæggende ideologi, der handler om, at dets folk udvandrede for at undslippe død og ødelæggelse for at skabe det længe ventede forjættede land for det jødiske folk.² Etableringen af en nation, der skulle have en majoritet af jøder, ville sætte en stopper for den forfølgelse, som jøderne blandt andet havde oplevet i Europa. Palæstina blev identificeret som området, hvor man skulle skabe en sådan nation. Heri

¹ Bunton 2013, s. 65.

² Robinson Divine, 2022, s. 75.

opstod dog et problem for zionismen, da det ikke var et tomt land, som ellers havde været proklameret af den zionistiske leder, Israel Zangwill - "a land without a people for a people without a land," lød sloganet, som ofte blev citeret i den britiske presse.³ Palæstina var befolket, og det var derfor en forhindring, hvis man ville skabe en jødisk nation i Palæstina. En mulig "transfer" af den eksisterende befolkning i Palæstina var derfor en tankegang, der var en del af zionismen siden dens opståen i slutningen af det 19. århundrede.⁴ Theodor Herzl, som kan betegnes for at være zionismens fader, fremviste sine overvejelser i sin dagbog fra den 12. juni 1895 om, hvordan man kunne samle et jødisk folk og forene dem i en nation:

"We shall try to spirit the penniless population across the border by procuring employment for it in the transit countries, while denying it any employment in our own country. The property owners will come over to our side. Both the process of expropriation and the removal of the poor must be carried out discreetly and circumspectly."⁵

Heri fremlægger Herzl den "transfer"-tankegang, som ovennævnte citat opfordrer til, at man skal forsøge at påvirke den eksisterende fattige befolkning til at rejse videre mod andre lande og sørge for at deres incitament til at blive, er fraværende. Fra at være blandt Herzls overvejelser for, hvordan man kunne skabe en jødisk nation, blev "transfer"-tankegangen en indlejret del af zionismen i de følgende årtier. Israel Zangwill, som var en af de zionistiske ledere i England, kom ti år efter Herzls overvejelser med denne udtalelse om, hvilken indstilling man skulle have:

"[We] must be prepared either to drive out by the sword the [Arab] tribes in possession as our forefathers did or to grapple with the problem of a large alien population, mostly Mohammedan and accustomed for centuries to despise us."⁶

³ Masalha 1992, s. 5.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid, s. 9.

⁶ Ibid, s. 10.

Ifølge Zangwill var det nødvendigt, at man enten tvang den arabiske befolkning væk fra det område ved hjælp af våben eller accepterede, at man var nødt til at håndtere en befolkning, der var opfostret til at hade dem. Man må konstatere, at det er to drastiske scenarier, som Zangwill opstiller, i forhold til det handlerum, som zionisterne havde. Enten fordrives den eksisterende befolkning, ellers må vi acceptere at have en fjendtlig gruppe blandt os - det vidner ikke om en indstilling, der søger sameksistens.

“Transfer”-tankegangen forsvandt ikke fra zionismen i løbet af det 20. århundrede, hvor flere af zionismens politiske ledere og ideologer udtalte sig om muligheden for “transfer” af den eksisterende befolkning. Diskursen ændrede sig dog til, at zionisterne ville indgå en aftale, der skulle sikre, at den arabiske befolkning blev henvist til et andet land, hvor de skulle bosætte sig. En af de førende ideologer for zionismen, Berl Katznelson, som var med til at præge bevægelsen inden oprettelsen af staten Israel, var også tilhænger af “transfer”-tankegangen. Til en zionist-konference i 1942 beskrev han dens del i ideologien således:

“To the extent that I know Zionist ideology, this [transfer] is part of the realization of Zionism, the perception of this Zionism is the transfer of the people from country to country - a transfer by agreement.”⁷

Katznelson siger til sidst i citatet, at det er en “transfer”, som vel og mærke skal ske ved aftale - det kan dog vurderes som problematisk at skulle lave en gensidig aftale med en anden part, hvor den modsatte part skal acceptere at flytte fra sit nuværende land til et nyt. Man må gå ud fra, at den part, som skal sige farvel til sin bopæl, ikke udviser den største villighed til, at et andet folkefærd skal overtage deres hjemsted.

Tankegangen om en mulig “transfer” var en reel del af zionismen, der var Israels grundlæggende ideologi, da staten Israel blev proklameret som nation i 1948. Det er i dette lys, som vores første problemstilling skal ses. Når man skaber en nation på grundlag af en ideologi som zionismen, hvis ledere tilslutter sig en “transfer”-tankegang af den eksisterende befolkning - hvad havde det af betydning for, hvordan den palæstinensiske udvandring udspillede sig i 1948?

⁷ Pappé 2017, s. 56.

Var der en villighed til eller endda en plan om at organisere en større masseudrivelse i forsøget på at skabe staten Israel? Derfor lyder vores første problemstilling således:

- *Hvilken rolle og betydning havde oprettelsen af den israelske stat for det palæstinensiske eksodus i 1948?*

2. Problemstilling

I den anden problemstilling vil der blive undersøgt, ud fra et perspektiv, der gennemgår hvilken betydning som Israels statsoprettelse sidenhen har haft af betydning for en mulig tilbagevenden for palæstinenserne. Det palæstinensiske eksodus i 1948 var ikke overstået, før der allerede var en diskussion i gang, om flygtningene skulle have lov til at vende tilbage. Det var eksemplificeret ved den debat, som man havde inden resolution 194, der blev vedtaget af FN's generalforsamling den 11. december 1948. Størstedelen af dens indhold er enten blevet kasseret eller glemt, men paragraf 11 står stadig centralt, når det kommer til diskussionen, om hvordan epilogen skal lyde om det palæstinensiske eksodus i 1948.⁸ Første halvdel af paragraf 11 lyder således:

“Resolves that the refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss of or damage to property which, under principles of international law or in equity, should be made good by the Governments or authorities responsible;”⁹

Størstedelen af denne resolution var baseret på de rapporter, som var skrevet af FN's konfliktmægler for Palæstina, Folke Bernadotte, i løbet af 1948. I disse rapporter var der dog en anden formulering, end dén, som endte med at blive skrevet i resolution 194, hvor man havde fjernet formuleringen om ret til at vende hjem: “in which he (Bernadotte) recommended that the UN recognize “the right of residents of Palestine who, because of conditions created by the conflict

⁸ Rempel 2008 downloadet den 7. april 2024 på: <https://www.badil.org/publications/al-majdal/issues/items/39.html#3>

⁹ UN General Assembly, 194 (III). Palestine - Progress Report of the United Nations Mediator, A/RES/194, 11 December 1948.

there have left their normal places of abode, to return to their homes without restriction and to regain possession of their property.”¹⁰

Fraværet af formuleringen fra Folke Bernadottes rapporter om “retten til at vende hjem” i den endelige resolution har sidenhen været brændpunktet i diskussionen vedr. de palæstinensiske flygtninges status. Heriblandt har nogle politiske beslutningstagere været fortalere for, at de palæstinensiske flygtninge skulle integreres og reetableres i andre lande frem for at få lov til at vende hjem til deres ejendom.¹¹ Eksempelvis har den israelske professor i jura, Yaffa Zilbershats, fortolket resolutionen således:

“This Resolution sought to set out a general strategy for resolving the dispute through the establishment of a Conciliation Commission. Indeed, the return of the refugees is mentioned in Article 11 of the Resolution, but this must be seen as part of the general strategy and not as an independent right vested in the Palestinians, particularly as the Resolution does not refer to the term ‘right’ and, when adopted, was rejected by the Palestinians.”¹²

Heri lægger Zilbershats netop vægt på, at den manglende formulering om palæstinenserne ret til at vende hjem gør, at teksten skal forstås således, at den ikke giver palæstinenserne en endegyldig ret til tilbagevenden. Samtidig bruges argumentet om, at palæstinenserne selv afviste resolutionen, men eftersom palæstinenserne ikke havde en plads i FN’s generalforsamling, kan det vurderes som en forsimpning af begivenhederne. De arabiske stater afviste resolutionen, men det vil være problematisk at mene, at man kan sætte lighedstegn mellem de arabiske stater og palæstinenserne. Desuden afviste de arabiske stater planen som følge af, at man ikke ville anerkende staten Israel, og ikke på grundlag af, at man var imod palæstinenserne ret til at vende tilbage.¹³

Det var dog ikke for at fjerne palæstinenserne ret til at vende tilbage, at man fjernede formuleringen fra Folke Bernadottes rapport om retten til tilbagevenden. Dette skete ovenpå en

¹⁰ Rempel 2008.

¹¹ Rempel 2020, s. 83.

¹² 1948 Refugees: Proceedings of an international workshop, Hebrew University of Jerusalem Faculty of Law, 14–15 December 2016. Israel Law Review. 2018.

Downloadet den 7. april på:

<https://www.cambridge.org/core/journals/israel-law-review/article/1948-refugees>

¹³ Rempel 2008.

proces op til resolutionens vedtagelse, hvor man blandt medlemmerne i FN's generalforsamling havde haft problemer med at blive enige, og derfor gjorde det for at opnå størst mulig tilknytning til resolutionen. Der var ikke en konsensus om, at det var en ændring, der påvirkede resolutionens substans:

“In order to obtain the widest-possible support, the Assembly decided to cut all references to the UN partition plan (Resolution 181) and the UN Mediator's report, and to modify provisions for the appointment of the UN Conciliation Commission. (...) This explains why the actual text of paragraph 11 does not use the phrase “right of return”, which is found in the Mediator's report. Nevertheless, the sponsors of the amendment were in full agreement that the change would not affect the substance of paragraph 11.”¹⁴

Måden hvorpå FN har udtrykt sig i sine resolutioner i henhold til andre situationer med et flygtningeproblem, er heller ikke med til at danne et billede af, at man ikke skulle tilkende palæstinenserne ret til en tilbagevenden:

“Finally, appearing to provide model language for subsequent resolutions adopted by the UN in other refugee situations, there is no indication that by referring to the “return of refugees to their homes” without reference to their “right” to do so that Member States intended to reject the principle that the refugees in other cases had a right to return to their homes under relevant sources of international law.”¹⁵

Man kan derfor argumentere for, at resolution 194 af FN's generalforsamling fra 1948 står som et monument i den israelsk-palæstinensiske konflikt, hvori man fra international side tilkender palæstinenserne retten til enten mulighed for tilbagevenden eller rettidig kompensation for deres tabte ejendom i Palæstina. Ikke desto mindre har det officielle israelske standpunkt været, at man ikke ville tillade nogen tilbagevenden for de palæstinensiske flygtninge og frasiger sig ansvaret for dem:

¹⁴ Rempel 2008.

¹⁵ Rempel 2020, s. 182.

“Since 1949 Israel has consistently rejected a return of the 1948 refugees to their homes and villages; it has always refused to accept responsibility for the refugees and views them as the responsibility of the Arab countries in which they reside.”¹⁶

Det er i denne problematik, at vores anden problemstilling har sit udgangspunkt. Når en nations fødsel er med til at skabe et omfangsrigt flygtningeproblem, er det nærliggende at undersøge, hvorledes denne nations ledelse agerer efterfølgende. Var der en bevidst uvillighed til at acceptere en løsning, hvor de flygtninge - som man muligvis selv havde skabt - skulle returnere til deres hus og hjem? Derfor lyder vores anden problemstilling således:

- *Hvilken rolle og betydning havde oprettelsen af den israelske stat for den efterfølgende tilbagevenden for det palæstinensiske folk efter begivenhederne i 1948?*

Endelig problemformulering

- Hvilken rolle og betydning havde oprettelsen af den israelske stat for det palæstinensiske eksodus i 1948 og den efterfølgende mulighed for tilbagevenden?

3. Metode og afgrænsning

Israel-Palæstina-konflikten er som emne polariseret, både i historiske kredse, hos den gængse befolkning og i det politiske landskab. Stridighedspunkterne om retten til området har været i over et århundrede, og de har været præget af mange aspekter, og det var derfor vigtigt at afgrænse specialet i forhold til det omfattende emne. Derfor blev den første fase af konflikten udvalgt, hvor det blev besluttet at tage udgangspunkt i begivenhederne 1947-1948, som førte til henholdsvis oprettelsen af staten Israel og palæstinenserens flygtningesituation. Disse begivenheder kan beskrives som komplekse og underbelyste, og det blev derfor besluttet, at det var nødvendigt at bruge plads på at skrive et optakts-afsnit, som introducerer og giver læseren den nødvendige baggrundsviden, som en senere analyse af 1948 kræver. I optakts-afsnittet er der udvalgt de

¹⁶ Masalha 2003, s. 1.

centrale begivenheder, som gik forud for 1948, og de sættes i kontekst i forhold til den palæstinensiske og israelske part i konflikten.

Vi har taget udgangspunkt i begivenhederne i 1947-1948, fordi de står centralt i forhold til konfliktens udvikling i den anden halvdel af det 20. århundrede og ind i det 21. århundrede. Det er blandt andet, fordi der lige fra begivenhederne udspillede sig og frem til nu, har været uenighed om, hvad der egentlig foregik. I den indledende læsning blev det observeret, at størstedelen af historikerne henviste til en traditionel version af 1948, som de dermed opponerede imod. Derfor var det nærliggende at undersøge, hvorledes denne version var udformet, og hvordan den har påvirket konflikten. Det bliver behandlet og undersøgt i 1. del af analysen. Derefter forholder analysen sig til, hvordan hændelsesforløbet var i 1947 og 1948 ved at tage udgangspunkt i historiske fremstillinger, som udvalgte historikere har skrevet. I denne forbindelse er der fokuseret på deres argumentation, og hvordan deres argumentation og påstande står over for hinanden.

Dertil forsøges der at gennemgå deres kildemateriale, når det har været muligt og derpå efterprøve om deres argumentation holder. Vi har været begrænset af, at en større del af kildematerialet har været på hebraisk eller arabisk, og derfor har det ikke været muligt at gennemgå det, da ingen af os kan læse disse sprog. Eksempelvis er David Ben-Gurions dagbog kun tilgængelig på hebraisk, som flere historikere baserer deres fremstilling på, og det er kun ud fra historikernes udvalgte citater, at vi har haft adgang til den. Derudover har det også problematiseret efterprøvelsen af historikernes kildemateriale, at nogle kilder senere hen er blevet "reclassified", fordi udgivelsen af disse dokumenter vakte opsigt i Israel.¹⁷ I forlængelse af det, skal det også nævnes, at der er en del dokumenter i forhold til hændelserne i 1948, som stadigvæk ikke er blevet udgivet.¹⁸ I løbet af specialet kommer vi primært til at henvise til den israelske side som "Yishuven", fordi det er den mest retvisende betegnelse for det israelske samfund før den 14. maj i 1948. I nogle af de historiske fremstillinger, som vi har undersøgt, bliver der refereret til palæstinensere som arabere, fordi der blev sat lighedstegn mellem palæstinenserne og andre arabiske folkeslag. I specialet vil de blive refereret til som "palæstinensere" for at skabe en distinktion mellem andre folkeslag og den palæstinensiske befolkning.

¹⁷ Downloaded den 10. maj 2024 på: <https://www.haaretz.com/2013-05-16/ty-article/.premium/ben-gurion-grasped-the-nakbas-importance/0000017f-e12d-d38f-a57f-e77fcfd0000?v=1711533605162>

¹⁸ Ibid.

Da der er skrevet omfattende mængder af forskningslitteratur om Israel-Palæstina-konflikten, har det ikke været muligt at gå i dybden med alt dette, fordi der i denne opgave er en begrænsning på antallet af sider. Vi har forsøgt at udvælge de mest centrale historikere og fremstillinger, som har præget historieskrivningen om 1948. Derfor er der blandt andet taget udgangspunkt i “New Historians”, som er den retning, der i 1980’erne introducerede ny viden og en helt ny forståelse af begivenhederne i 1948. Derudover er der udvalgt historikere med palæstinensisk oprindelse i form af Nur Masalha, Walid og Rashid Khalidi, som både før og efter “The New Historiography” i 1980’erne, har præget historieskrivningen om 1948.

4. Begrebsafklaring

Yishuv: Den instans af jødiske borgere, som var bosat i Palæstina før oprettelsen af den israelske stat i 1948. Der refereres særligt til dette ud fra de politiske ledere, som stod i spidsen for de jødiske borgere i Palæstina.

Histadrut: Det Almene Israelske Arbejderforbund, som blev grundlagt i 1920, der repræsenterer de israelske arbejdere.

Haganah: Oprettet i 1920 med det formål at forsvare Yishuvens ret til at eksistere i Palæstina. En paramilitær organisation, der kan betragtes som Yishuvens militære hær, inden man oprettede staten Israel. Herefter blev organisationen opløst og blev til IDF (Israel Defence Forces).

Irgun: Zionistisk terrororganisation, der opererede mellem 1931 og 1948. Udførte i denne periode en række terrorangreb mod det palæstinensiske folk og de britiske myndigheder i Palæstina.

Lehi (Også kaldet Stern): Udbrydergruppe fra Irgun i 1940, der ville bekæmpe Storbritannien efter “The White Paper” i 1939. Udførte terrorangreb mod de britiske myndigheder og stod bag drabet på FN’s mægler i konflikten Folke Bernadotte i 1948.

Den arabiske højkomiteé: Det centrale politiske organ for det palæstinensiske folk, der blev etableret i 1936 og opløst i 1948. Kan betegnes som den uofficielle regering for palæstinenserne.

Memorandum: “Notat der sammenfatter de vigtigste kendsgerninger og synspunkter i en sag, fx brugt som beslutningsgrundlag inden for politik og diplomati.”¹⁹ Når der i specialet skrives om memorandummet, refereres der til følgende dokument: “The Arab refugee problem: how it can be solved: proposals submitted to the General Assembly of the United Nations”. Dokumentet blev sendt til FN’s generalforsamling i 1951 af en række prominente amerikanske borgere.

Det palæstinensiske eksodus: Ved dette udtryk refereres der i specialet til de begivenheder, som forårsagede, at palæstinenserne blev fordrevet i 1948.

Mapai: Det israelske arbejderparti, som var det dominerende parti i israelsk politik, da Israel blev oprettet.

Jewish Agency: Etableret i 1929 som en forening, der havde til formål at etablere en jødisk nation i Palæstina.

Mapam: Venstrefløjsparti i Israel, der havde en kritisk linje over for regeringspartiet Mapai.

Den arabiske liga: En regional organisation, der blev oprettet i 1945 og har til formål at samle den arabiske verden. I 1948 bestod den af de første seks medlemmer: Egypten, Irak, Transjordan, Libanon, Saudi-Arabien og Syrien.

5. Forskningsoversigt

Når det kommer til at beskrive en forskningsoversigt og historieskrivningen i forhold til begivenhederne i 1948, er det ikke til at komme udenom den bølge af historikere, der opstod i 1980’erne som “New Historians”. Den bølge var drevet af, at israelske arkiver blev åbnet, og der kom en masse nye dokumenter frem i lyset i forhold til 1948.²⁰ Det er dog heller ikke til at komme udenom, at der allerede inden “The New Historiography” var en række værker og skrifter, som

¹⁹ Downloadet den 7. maj fra:

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=memorandum>

²⁰ Masalha 2003, s. 49.

afdækkede og belyste mange af de samme aspekter med hensyn til 1948. Heraf har vi valgt at tage udgangspunkt i to forskningsartikler fra den palæstinensiske historiker Walid Khalidi, der senere blev genudgivet i henholdsvis 2005 og 1988. Den første forskningsartikel er udgivet i 1959 og hedder "Why Did The Palestinians Leave?" To år efter denne artikel, udgav Walid Khalidi i 1961 en forskningsartikel om: "Plan Dalet: Master Plan for the Conquest of Palestine." Denne forskningsartikel blev senere genudgivet oven på "the new historiography" i 1988, hvori mange dele af den traditionelle zionistiske version blev revideret. Forskningsartiklen forblev uændret, men den blev udgivet sammen med to bilag, som består af den fulde Plan Dalet og dens forgænger Plan Gimmel, som blev udgivet i 1972 på hebraisk. Begge artikler blev genudgivet i *Journal of Palestine Studies*.

I 1987 og 1988 udkom en række historikere, der senere blev døbt "New Historians" med en række bøger, som ændrede historiefortællingen om 1948. Fra denne strømning og ud af de bøger, som udkom, er først og fremmest udvalgt Avi Shlaims "Collusion Across the Jordan: King Abdullah, the Zionist Movement, and the Partition of Palestine" fra 1988. I bogen belyser Shlaim, hvordan Transjordan og Israels ledere havde lavet en hemmelig aftale om at dele Palæstinaområdet op mellem disse to parter. Det var i modstrid med den daværende zionistiske fortælling indtil da, der havde portrætteret Israel som den svage part, der besejrede alle de stærke arabiske lande. Shlaims senere værk "The Iron Wall: Israel and the Arab World" er også blevet brugt til at belyse, hvordan Yishuvens magtstruktur var ledende frem til 1948.

Derudover har vi valgt at inddrage Benny Morris, som også er en del af "New Historians" og særligt hans to værker "The Birth of the Palestinian Refugee Problem" fra 1988 og en revideret udgave fra 2003, som omhandler roden til det palæstinensiske flygtningeproblem. Han argumenterer for, at der ikke var en større plan om udrensning af den palæstinensiske befolkning. Ifølge ham var der ikke en overordnet beslutning om, at ville fordrive araberne. Han opfatter palæstinenserne fordrivelse som et udtryk for noget, som hændte i krigens hede og at det også var selvforskyldt. Han ser ikke Plan D, som noget politisk værk, der beviser, at man ville fordrive palæstinenserne. Ifølge Morris var det en plan, der var et produkt af militære overvejelser og militære mål. På grund af krigen og dens natur og sammenblanding af befolkninger, førte det til affolkningen af den palæstinensiske befolkning. Dette skete, fordi i de arabiske landsbyer var der fjendtlige militære og irregulære tropper, som truede Yishuvens *raison d'être*. Morris' historieskrivning er præget af en traditionelt positivistisk måde at se historien på, hvor han blandt

andet i sin argumentation og bevisførelse er optaget om der er en “rygende pistol”, hvilket i hans opfattelse udslagsgivende for om en hændelse eller intention eksisterer.

Simha Flapan en israelsk historiker som i dette speciale hovedsageligt har bidraget med sin bog “The Birth of Israel” fra 1987. Ligesom Morris og Shlaim er Flapan også en del af “The New Historiography”, eftersom hans historiske fremstillinger også tager sit afsæt i den revisionistiske retning af den israelske historieskrivning, og er samtidig med eksempelvis Morris. Flapan er hovedsageligt kritisk overfor Israels anpart i konflikten med palæstinenserne og har blandt andet dedikeret sin bog til at belyse og korrigere den traditionelle forståelse af det israelske narrativ. Endnu en af de historikere, som debuterede blandt “New Historians” i 1980’erne var Ilan Pappé, som debuterede med bogen “Britain and the Arab-Israeli Conflict, 1948–1951” i 1988, men hans senere bog “The Ethnic Cleansing of Palestine” er hans mest omdiskuterede fremstilling af 1948. Derfor tages der udgangspunkt i den bog, hvis titel antyder, at Pappé kommer med nogle kontroversielle påstande om 1948 og Yishuvens lederskab. Pappés fremstilling kan derfor beskrives som modpolen til Morris’ fremstilling, da Pappé mener, at det var en systematisk fordrivelse af palæstinenserne fra Yishuvens lederskab og dermed en etnisk udrensning.

Den palæstinensiske historiker Nur Masalha indgår i dette speciale med både sin bog “The Politics of Denial - Israel and The Palestinian Refugee Problem” fra 2003 og nogle tidsskriftsartikler, som han har forfattet. Overordnet set er spørgsmålet om “transfer-tankegangen” et stridighedspunkt i blandt flere af historikerne inden for dette felt. Den palæstinensiske historiker, Masalha er optaget om dette spørgsmål, eftersom han betegner dette som en udslagsgivende faktor med henblik på at bevise at Yishuv abonnerede på den zionistiske “transfer-tankegang”, som eksisterede før 1948. Dette er et stridighedspunkt, eftersom andre historikere såsom Benny Morris ikke mener at der eksisterer historisk præcedens for at Yishuv havde absorberet en “transfer-tankegang” før 1948. Masalha fremhæver, at det var systematisk dét, som man gjorde fra Yishuvens side i 1948 og ikke noget, som opstod i krigens hede.

Derudover er to fremstillinger af den palæstinensisk-amerikanske historiker Rashid Khalidi blevet inddraget. Hans arbejde og forskning har været med henblik på den palæstinensiske nationalismes opståen, og hvordan det palæstinensiske samfund var fragmenteret i 1948. Der er taget udgangspunkt i afsnittet i afsnittet: “The Palestinians and 1948: the underlying causes of failure” fra antologien “The War for Palestine” fra 2007, hvor Khalidi belyser, hvordan det palæstinensiske samfund var uden et samlet lederskab som følge af “The Arab Revolt” i 1930’erne,

hvor Storbritannien havde sendt de palæstinensiske ledere i eksil. Derudover er hans bog “The Hundred Years War’ on Palestine” inddraget for at belyse, hvordan den palæstinensiske nationalisme og nationalidentitet opstod i første halvdel af det 20. århundrede.

6. Optakten til begivenhederne i 1948

Dette afsnit fokuserer på den historiske baggrund, som leder op til det palæstinensiske eksodus i 1948. Det kan være vanskeligt at finde starten på begyndelsen af den israelsk-palæstinensiske konflikt, fordi svaret på, hvornår konflikten opstod, afhænger af, hvordan man definerer konflikten. Konflikts tidsmæssige udgangspunkt kan dateres til 1948, hvis man tager afsæt i et statsligt niveau.²¹ Siden 1922 havde der været en række organiserede sammenstød mellem de to parter, under perioden med det britiske mandat, som har prægede konflikts udformning i 1948. Derfor vil der i de to følgende afsnit blive gennemgået, hvordan Yishuven er opstået, hvordan den palæstinensiske nationalbevægelse er opstået, og hvordan de to parter har interageret med hinanden samt de britiske myndigheder.

6.1 De to parters opståen

6.1.1 Zionismens oprindelsen

Ovenpå pogromerne i Rusland i 1880’erne, hvor antisemitismen og overfald på jøder forekom hyppigt, begyndte de første overvejelser om at skabe et nationalt hjem for jøder at forme sig.²² Hos den jødiske befolkning i Rusland, var det første gang, at idéen om at skabe en nation, hvori Palæstina var udset som området, hvor det skulle realiseres.²³ Det var dog først ved overgangen til det 20. århundrede, at zionismen blev organiseret i datidens Europa, og manden bag dette var Theodor Herzl. Den første zionistiske kongres blev afholdt i 1897, hvor Theodor Herzl sammen med 200 delegerede fra Østeuropa identificerede Palæstina som et sted, hvor der kunne skabes en nation for det jødiske folk. På denne konference blev “World Zionist Organization” også etableret.

²¹ Alan Dowty 2023, s. 29.

²² Tessler 2009, s. 41.

²³ Ibid, s. 42.

Herzl kan beskrives som ham, der formulerede og organiserede bevægelsen for en jødisk stat.²⁴ Efter at have overværet den stigende anti-semitisme fra den nationalistiske fløj i Frankrig i 1890'erne stod det klart for Herzl, at jøderne aldrig ville blive accepteret som ligeværdige borgere i Europa. I bogen *Der Judenstaat*, som Herzl skrev i 1896, året før den første zionistiske kongres, forklarede Herzl, at skabelsen af en jødisk stat ville gøre en ende på den langvarige antisemitisme, som jøderne var udsat for i Europa.²⁵ Herzls koncept om zionisme var, at den skulle fungere som et internationalt diplomatisk og politisk initiativ. Det betød, at Herzls zionisme var fokuseret på at opnå politisk støtte fra en større europæisk magt og finansiell assistance fra økonomisk velstillede jøder. På den måde var Herzls zionisme lagt strategisk op ad de samtidige koloniale europæiske projekter.²⁶

6.1.2 Den palæstinensiske nationalidentitets oprindelse

Den palæstinensiske identitet havde udviklet sig langsomt inden for det Osmanniske Riges rammer, både nationalt og religiøst. Udviklingen af den nationale identitet accelererede som følge af Første Verdenskrig og Osmannerrigets nederlag, eftersom Palæstina-området overgik til briterne efter krigens afslutning. Ligesom den nationale identitet opstod sideløbende i Libanon, Syrien og Irak, som også indtil afslutningen af Første Verdenskrig havde været indlemmet i Det Osmanniske Rige. Nationalidentiteter opstod sideløbende i arabiske nationalstater, som ikke var influeret af zionismens fremkomst.

Dermed fremføres det, at den palæstinensiske nationalidentitet opstod som følge af nationale strømninger i det 19. og 20. århundrede og ikke som en modreaktion til zionismen eller truslen af den. Derudover var det også et spørgsmål om, at araberne i Palæstina-området var forhindret i at udvikle en national identitet pga. briternes indflydelse, blandt andet ved at forbyde politisk aktivitet indtil 1920. Det skete på baggrund af, at mindre grupperinger af palæstinensere foretrak at tilslutte sig Syrien. Dette var ikke muligt, hvilket yderligere accelererede udviklingen af den nationale identitet blandt palæstinenserne. Briterne insisterede på, at araberne skulle acceptere Balfour-deklarationen, som vi uddyber i det efterfølgende afsnit: “6.2 Løfter ovenpå Første

²⁴ Bunton 2013, s. 11.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid, s. 13.

Verdenskrig”. Ydermere anerkendte briterne ikke de arabiske eller palæstinensiske ledere, hvilket problematiserede forholdet og transparensen mellem den britiske og den palæstinensiske ledelse.

6.2 Løfter ovenpå Første Verdenskrig

Første Verdenskrig ændrede markant på, hvordan Mellemøsten udformede sig. Storbritannien og Frankrig havde i 1916 lavet en aftale, kaldet Sykes-Picot-aftalen, som delte det daværende Mellemøsten op, hvor Frankrig fik tildelt de nordlige territorier og Storbritannien fik kontrol over den sydlige del.²⁷ Palæstina blev styret af Storbritannien gennem mandatsystemet i Folkeforbundet. I løbet af Første Verdenskrig havde Storbritannien lovet Palæstina væk til tre forskellige parter. En af de tre parter var de zionistiske ledere, der befandt sig i London. De zionistiske ledere lykkedes med at overbevise den britiske regering om, at de zionistiske interesser for Palæstina også ville komplimentere britiske interesser.²⁸ Dette er bedst eksemplificeret, da Storbritanniens udenrigsminister Arthur James Balfour i 1917 meddeler til en af de zionistiske bevægelses ledere, Lionel Walter Rothschild, at man vil bestræbe sig på at oprette et nationalt hjem for jøderne i Palæstina.²⁹ Brevet bliver senere hen refereret til som Balfourdeklarationen, og det fremstår således:

“His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavors to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine(...)”³⁰

Balfourdeklarationen kan beskrives som epokegørende for konflikten. I denne forbindelse kan det anskues som problematisk ud fra et palæstinensisk perspektiv, at Storbritannien erklærer sin støtte til etableringen af et nationalt hjem til jøderne i Palæstina, eftersom det var problematisk for

²⁷ Bunton 2013, s. 20.

²⁸ Bunton 2013, s. 14.

²⁹ Hentet den 5. marts 2024 på:

<https://denstoredanske.lex.dk/Balfourdeklarationen>

³⁰ Khalidi 2020, s. 27

palæstinenserne interesser, at Balfour ikke klassificerede den indfødte befolkning som hverken palæstinensere eller arabere. Derimod identificeres de som “non-Jewish communities”, til trods for at araberne eller palæstinenserne udgjorde 94% af befolkningsandelen i 1917.³¹

Denne deklaration stod også i modstrid til briterne løfter til de arabiske ledere, anført af Sharik Husayn, som var blevet lovet en suveræn og selvstændig arabisk stat i 1915 og 1916.³² Selvstændigheden og suveræniteten blev nærmere aftalt ved brevkorrespondancen mellem Husayn, som var hærfører for Mekka og højkommissæren for Storbritannien Henry McMahon, som var udstationeret til Egypten på daværende tidspunkt. Aftalen blev indgået med henblik på, at araberne fik tildelt sin selvstændighed mod at bistå briterne i deres kamp mod Osmannerriget.³³ Dog var det langt fra en realitet efter konflikten afslutning. Først og fremmest overtog Storbritannien herredømmet i Palæstina, hvilket gjorde briterne til kolonimagten i området. For det andet blev Balfour-deklarationen introduceret, som lovede jøderne et nationalt hjem i Palæstina. Palæstinenserne reaktion til Balfour-deklarationen kan beskrives som “muted”.³⁴ Årsagsforklaringen til palæstinenserne nedtonede reaktion skyldes, at briterne havde censureret udgivelser af Balfour-deklarationen i to år efter. Sideløbende reagerede 33 eksil-palæstinensere ved at forfatte et brev, hvor de udtrykte utilfredshed over Balfourdeklarationen til fredskonferencen i Versailles. Heriblandt blev der fremført, at “this country is our country”, hvilket fremviser en reaktion på den zionistiske bevægelse og Balfour-deklarationen.³⁵

Hos den zionistiske bevægelse fik deklarationen en blandet modtagelse. Nogle zionister havde håbet på en stærkere erklæring, der havde været mere specifik.³⁶ De fleste støtter til den zionistiske sag tog dog imod dokumentet med kyshånd, fordi det styrkede bevægelsens legitimitet internationalt. Gennem tiden har der været meget diskussion om de motiver, der har været for, hvorfor Storbritanniens regering valgte at udstede Balfourdeklarationen.³⁷ Nogle af de første akademiske tekster pegede på den rolle, som zionistbevægelsen og særligt Chaim Weizmann spillede i forhold til at influere ledende britiske politikere i perioden og overbevise dem om

³¹ Khalidi 2020, s.27-28.

³² Khalidi 2020, s.28.

³³ Hentet den 12. marts 2024 på: <https://www.britannica.com/topic/Husayn-McMahon-correspondence>

³⁴ Khalidi 2020, s. 29.

³⁵ Khalidi 2020, s. 29-30.

³⁶ Tessler 2009, s. 148-149.

³⁷ Tessler 2009, s. 149.

fordelene ved at alliere sig med zionistbevægelsen.³⁸ Chaim Weizmann var en russisk født kemiker, der var emigreret til Storbritannien i 1904, hvor han spillede en stor rolle i den biokemiske forskning i Storbritannien til ministeriet for ammunition, og han havde derfor fået indflydelsesrige forbindelser til ledende personer i britisk politik.³⁹

I den gængse forklaring på, hvorfor Balfourdeklarationen blev udstedt, peger forskere altså på, at det havde mere at gøre med Storbritanniens strategiske interesser på den lange bane, end de politiske og diplomatiske evner hos de zionistiske ledere.⁴⁰ Leopold Amery, der var en del af det engelske krigsministerium under Første Verdenskrig, udtalte sig flere gange favorabelt i forhold til at alliere sig med jøderne og den zionistiske bevægelse. Man ville undgå, at det zionistiske projekt endte som en tysk alliancepartner efter krigen, og vigtigst af alt - Storbritannien havde på den længere bane strategiske interesser i Palæstina, som opstod ovenpå deres imperialistiske tilstedeværelse i Egypten og Indien.⁴¹ Groft sagt kunne Storbritannien bruge jøderne og det zionistiske projekt som en brik i det internationale diplomatiske spil:

“According once again to Amery, "the Jews alone can build up a strong civilization in Palestine which could help that country to hold its own against German-Turkish oppression.”⁴²

Ovenpå Balfourdeklarationen indtog britiske tropper i den følgende måned Jerusalem og besatte store dele af Palæstina. De britiske myndigheder forsøgte derefter at nedtone over for den arabiske befolkning, hvor pro-zionistiske de egentlig var, og til de zionistiske lederes store ærgrelse medførte det, at briterne var mere fokuserede på at berolige de forskellige parter end at forandre.

6.3 1930'erne til 1947

I 1929 valgte Storbritannien at udsende det såkaldte “Passfield White Paper” ovenpå arabiske optøjer i Palæstina, hvori man gjorde det klart, at man ville håndtere de arabiske bekymringer mere

³⁸ Bunton 2013, s. 15.

³⁹ Hentet den 5. marts 2024 på:

https://denstoredanske.lex.dk/Chaim_Weizmann

⁴⁰ Tessler 2009, s. 149.

⁴¹ Ibid, s. 149-150.

⁴² Ibid.

direkte. Samtidig ville man sætte restriktioner på jødisk immigration og opkøb af land, hvilket gjorde de zionistiske ledere rasende. Det medførte kritik fra dem i London, der førte til, at premierministeren, Ramsay MacDonald, det efterfølgende år skrev et personligt brev til Chaim Weizmann, hvori de vigtigste elementer fra "Passfield White Paper" var fjernet.⁴³

Disse sammenstød med den britiske mandatmagt ledte til "The Arab Revolt" i 1936. Sammenstødet opstod som en modreaktion til den jødiske immigration til Palæstina, den eventuelle tildeling af land til jøderne og modstanden mod briternes suverænitet og kontrol. Dette var en samlet indsats fra befolkningen nedefra og på tværs af klasserne, som både overraskede briterne, zionisterne og selv palæstinenserne eget lederskab. Det resulterede blandt andet i stiftelsen af den arabiske højkomite, som i stedet skulle repræsentere den arabiske interessesfære. Generalstrejken og mobiliseringen af en højkomite var medvirkende til at sætte et politisk pres mod den britiske administration. Dog var briterne ikke villige til at anerkende dette lederskab, hvilket også medvirkede til at DAH⁴⁴ under strejken primært agerede som mægler med henblik på at afslutte strejken.⁴⁵ Briternes tålmodighed blev testet med generalstrejken, hvilket vidner om, at palæstinenserne samlede koordination resulterede i at presse briterne til at forholde sig til den palæstinensiske folkestemning, som ikke gjorde brug af voldelige optøjer.

Briterne nedsatte i denne anledning Peel Kommissionen til at foreslå en løsning på palæstinenserne tvivlsspørgsmål. Forslagene, som blev fremlagt i juli 1937, foreslog opdelingen af Palæstina-området med intention om at stifte en jødisk stat tilsvarende 17 procent af mandatområdet. Forslaget havde til hensigt at flytte 200.000 palæstinensere fra det angivne område til andre steder i mandatområdet. Ydermere skulle resten af landet forblive under briterne herredømme eller overføres til Amir Abdullah, som senere bliver Transjordanens regent.⁴⁶ Forslaget resulterede i utilfredshed, eftersom disse forslag ignorerede palæstinenserne vedvarende ønske om oprettelsen af en palæstinensisk stat uden britisk indflydelse. Dertil blev der sat lighedstegn mellem at høre under Transjordanien eller Storbritannien, hvilket ikke harmonerede med palæstinenserne erklærede mål.⁴⁷ Peel Kommissionens forslag førte til optøjer og resulterede i omfattende konsekvenser for det palæstinensiske lederskab:

⁴³ Bunton 2013, s. 62.

⁴⁴ Den arabiske højkomite vil fra dette punkt blive omtalt med forkortelsen: DAH

⁴⁵ Khalidi 2020, s. 46.

⁴⁶ Ibid, s. 46.

⁴⁷ Khalidi 2020, s. 46.

“In response to this direct challenge to British authority, the Mandate authorities deported virtually the entire Palestinian nationalist leadership.”⁴⁸

De zionistiske ledere, Chaim Weizmann og David Ben-Gurion, valgte at tage godt imod anbefalingerne fra Peel-kommissionen. På en zionistisk kongres, afholdt i Zurich, i 1937 valgte de at advokere for at acceptere delingen af Palæstina-området over for den skeptiske revisionist-fløj, som mente, at man havde ret til et større territorium, end hvad man var blevet tildelt her.⁴⁹

Palæstinenserne oprør mod briterne herredømme sluttede i sommeren 1939. “The Arab Revolt” ledte til forskelligartede konsekvenser for det palæstinensiske folk. Heriblandt førte det til, at det palæstinensiske lederskab blev sat i eksil, hvilket resulterede i at det palæstinensiske folk stod uden et konkret lederskab. Dette førte til yderligere splittelse i befolkningsgruppen både pga. det manglende lederskab, og at den palæstinensiske økonomi blev destabiliseret i kølvandet på opgøret. Det medvirkede til, at palæstinenserne både havde en manglende politisk retning og en bristet økonomisk situation. Dette stod i dyb kontrast til zionisterne, som stod stærkere end før 1936, som følge af, at de havde forstærket sig med importen af våben og militærtræning fra briterne med henblik på at assistere dem under det arabiske oprør.⁵⁰

Det arabiske oprør i den sidste halvdel af 1930’erne havde en stor indflydelse på et diplomatisk niveau for Storbritannien i forhold til, hvordan man ville regere Palæstina. Da man havde brugt mange ressourcer på at slå det arabiske oprør ned, var man nu begyndt at genoverveje den støtte, som man havde givet jøderne i forhold til at bygge et jødisk hjem i Palæstina, hvoraf særligt Balfourdeklarationen var til debat:

“Some officials stressed the provision for the protection of Arab interests; some argued that the obligations to build ‘a national home’ for the Jewish people had in fact now been redeemed; and some had become thoroughly disillusioned or worn down by the widespread accusations of betrayal coming from all sides.”⁵¹

⁴⁸ Khalidi 2020, s. 47.

⁴⁹ Bunton 2013, s. 62.

⁵⁰ Khalidi 2020, s. 50.

⁵¹ Bunton 2013, s. 48.

Verdenssituationen i slutningen af 1930'erne havde en indflydelse på Storbritannien i forhold til dets mandat i Palæstina. Den internationale situation og sandsynligheden for en krig med Tyskland, var nu blevet et højaktuelt emne på den politiske dagsorden for Storbritannien. Det betød, at det nu blev en vigtig prioritet at sikre Storbritanniens kommunikations- og forsyningsruter, hvoraf hensynet til, hvad man tidligere havde lovet de zionistiske ledere blev lagt tilsidesat til fordel for Storbritanniens egne interesser.⁵² Det blev tydeligt, da man i London udgav en ny hvidbog i 1939, hvori man introducerede en række initiativer, der skulle reducere stridighederne i Palæstina. I denne forbindelse var briterne overbevist om at arabernes indflydelse kunne vise sig afgørende med henblik på at vinde krigen.

Derfor implementerede briterne en hensigtserklæring om, at briterne inden for 10 år ville overlade Palæstina til palæstinenserne, og i mellemtiden ville de begrænse jødisk immigration.⁵³ Den jødiske indvandring blev begrænset til 75.000 over en femårig periode, hvorefter man ville indstille al indvandring. Samtidig blev der sat restriktioner på jødisk opkøb af land, der nu var sat til nogle specifikke geografiske zoner. Til sidst men ikke mindst, ønskede briterne nu, at man skulle etablere en palæstinensisk stat, hvori den arabiske og jødiske befolkning skulle sameksistere.⁵⁴ Ovenpå adskillige kursskift og udspil i forhold til, hvordan en eventuel selvstændig nation i Palæstina skulle udfolde sig, var det nu briternes holdning, at situationen skulle forblive nærmest status quo, og de to parter skulle i fællesskab blive gensidigt enige om, hvordan et eventuelt system og styre skulle se ud fremadrettet. Det virker som en relativt utopisk idé, ovenpå de to foregående årtier, hvori de to parter er blevet spillet ud mod hinanden i høj grad på grund af Storbritanniens indblanding.

Med Anden Verdenskrigs udbrud var Storbritanniens fokus et andet sted end Palæstina-konflikten, og det gav anledning til, at paramilitære grupper som Irgun og Stern udførte en række terrorangreb mod britisk personel i løbet af og kort efter Anden Verdenskrig.⁵⁵ Efter krigen var det et svækket Storbritannien, som derefter overlod ansvaret til FN for Palæstinas skæbne. Storbritanniens internationale status var ikke længere, hvad den havde været før krigen, og det var derfor et symbolsk initiativ i forhold til stedets lokation, da de zionistiske ledere holdt en

⁵² Bunton 2013, s. 44.

⁵³ Khalidi 2020, s. 50.

⁵⁴ Bunton 2013, s. 48.

⁵⁵ Ibid.

konference på Biltmore Hotel i New York.⁵⁶ Magtbalancen havde tippet over til USA og Sovjetunionen sidenhen og dermed spillede disse nationalstater en markant rolle i opdelingen af Palæstina-området. Imens nazisternes Holocaust lige var begyndt, præsenterede zionisterne her i 1942 deres program for en jødisk stat i hele Palæstina, fremfor kun et jødisk hjem i dele af området, hvortil det jødiske folk kunne være fri for århundreders lang forfølgelse. Den 29. november i 1947 blev delingsplanen af Palæstina-området til en palæstinensisk nationalstat og en jødisk nationalstat fremsat, hvilket begge stormagter stemte for. Heriblandt var forslaget om, at den jødiske stat skulle bestå af 56 procent af landet, hvilket var en markant større andel end foreslået i 1939 på 17 procent ved Peel Kommissionen. Årsagerne til at palæstinenserne ikke formåede at influere og lobbye bedre for deres sag skyldes blandt andet, at deres lederskab ikke havde de samme diplomatiske relationer til stormagterne, modsat Yishuven, som havde støtte fra bla. USA.⁵⁷

6.4 Efterspillet ovenpå FN's delingsplan i 1947

For Yishuvens samfund i Palæstina var det et kollektiv glædesudbrud, efter FN og det internationale samfund havde godkendt deres ret til en nation den 29. november 1947. Der var fest i gaderne natten mellem den 29. til 30. november, hvor Golda Meir, som på dette tidspunkt var direktør for Jewish Agency's politiske afdeling, talte den begejstrede folkemængde i Jerusalem.⁵⁸ Modsat var humøret ikke højt i de arabiske landsbyer, hvor dét, som man havde frygtet, var blevet til en realitet.⁵⁹ 56 procent af Palæstinas territorium var blevet tildelt Yishuven, som på dette tidspunkt udgjorde 35 procent af befolkningen i Palæstina, og det var derfor ikke et palæstinensisk samfund, der var tilhænger af delingsplanen. Man havde svært ved at se retfærdigheden i delingsplanen fra FN. Fra palæstinenserne synspunkt var det et fejlfuldt rationale, som lå bag delingsplanen; det var ikke fair, at det jødiske samfund skulle være en minoritet i en palæstinensisk stat, men det var fair, at næsten halvdelen af den palæstinensiske befolkning blev konverteret til en minoritet i den jødiske stat.⁶⁰

⁵⁶ Bunton 2013, s. 48

⁵⁷ Khalidi 2020, s. 70-71.

⁵⁸ Morris 2008, s. 75.

⁵⁹ Morris 2008, s. 76.

⁶⁰ Flapan 1987, s. 57-58.

Selvom delingsplanen vakte glæde for Yishuvens samfund, var den genstand for skepsis hos det øverste politiske lederskab i Yishuven. Yishuvens leder, David Ben-Gurion, var ikke fyldt med den samme glædesrus, og han beskrev sine følelser om natten mellem den 29. november og 30. november således: "I could not dance, I could not sing that night. I looked at them so happy dancing and I could only think that they were all going to war."⁶¹ For Ben-Gurion var der intet vægelsind - konflikten ville udvikle sig til en krig. Ifølge historikeren Simha Flapan har det været en brist i den tidlige historieskrivning, at man har tolket Ben-Gurions accept af delingsplanen som en acceptering af idéen om en jødisk stat, der ikke fylder hele det oprindelige Palæstina. Flapan mener, at Ben-Gurion så delingsplanen som det første skridt mod en jødisk stat i hele Palæstina samt Transjordan, Golanhøjderne og det sydlige Libanon.⁶² Da Ben-Gurion holdt en tale for organisationen Histadrut fire dage senere den 3. december, erklærede han, at den demografiske sammensætning ikke var tilfredsstillende:

"Together with the Jews of Jerusalem, the total population of the Jewish state, at the time of its establishment, will be about a million people, almost 40 percent non-Jews. Such a composition does not provide a stable basis for a Jewish state. This fact must be seen in all of its clarity and acuteness. Such a composition does not even give us absolute assurance that control will remain in the hands of the Jewish majority."⁶³

For Ben-Gurion var zionismens målsætning om en jødisk stat ikke indfriet endnu. Han var ikke tilfreds med delingsplanen, og hvordan grænserne var blevet optegnet for den jødiske stat, som han betegnede som utilfredsstillende ud fra et politisk og militært perspektiv.⁶⁴ Den 30. november blev der begået et terrorangreb fra en mindre palæstinensisk gruppe bestående af otte mand fra Jaffa. Gruppen angreb en række busser med jødiske passagerer, mens en række snigskytter angreb det sydlige Tel Aviv fra byen Jaffa. Ifølge Benny Morris var dette de første drab i 1948-krigen, men angrebet blev ikke udført som en reaktion mod FNs delingsplan - det var snarere en gengældelse mod et angreb fra den jødiske gruppe Lehi, som ti dage før havde angrebet en af den

⁶¹ Morris 2008, s. 76.

⁶² Flapan 1987, s. 31.

⁶³ Flapan 1987, s. 31-32.

⁶⁴ Ibid.

arabiske gruppes medlemmer.⁶⁵ Samtidig repræsenterede gruppen ikke DAH, og det var ikke et angreb, som højkomitéen havde givet ordre til.⁶⁶ Deraf er det svært at se hændelsen som andet end en fortsættelse af den brutalitet, som herskede før delingsplanen i 1947 mellem de ekstreme fraktioner på begge sider.

DAHs svar på delingsplanen var i stedet at organisere en generalstrejke på tre dage, der skulle begynde 2. december 1947. 2. december angreb en større folkemængde jødiske personer og butikker i Jerusalem, hvor flere blev såret. I dette angreb identificerede Haganah to personer fra DAH, som deltog i angrebet. Ifølge Morris var det her, at krigen i 1947-1948 begyndte: "The mob eventually turned back and dispersed. But the war had begun. Yet that day, and for the next few weeks, no one really understood this."⁶⁷ Selvom DAH tidligere havde afvist delingsplanen fra 1947 og nu startede en generalstrejke, hvor deltagere fra DAH var med til at angribe Yishuven, havde DAH ikke den store opbakning fra den gængse palæstinenser. Ifølge Flapan havde lederen af DAH, Jamal al-Husseini, ovenpå delingsplanen forsøgt at rekruttere frivillige til en hær, hvortil størstedelen af palæstinenserne afviste at deltage. Flapan påpeger, at der var adskillige forsøg fra andre palæstinensiske ledere og grupper på at etablere en sameksistens:

"In fact, prior to Israel's unilateral Declaration of Independence, many Palestinian leaders and groups wanted nothing to do with the mufti or his political party and made various efforts to reach a modus vivendi with the Zionists. But Ben-Gurion's profound resistance to the creation of a Palestinian state significantly undermined any opposition to the mufti's⁶⁸ blood-and-thunder policies."⁶⁹

Flapan påpeger derudover, at det har været en fejltagtighed at sætte lighedstegn mellem hele den arabiske verden og dens regeringer, og hvordan det palæstinensiske folk reagerede på og forholdt sig til delingsplanen. Selv i det palæstinensiske samfund var der ikke en bred konsensus om, hvilken politisk strategi, som man fremover skulle holde sig til, fordi samfundet var fragmenteret.⁷⁰

⁶⁵ Morris 2008, s. 76.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid, s. 77.

⁶⁸ Refererer til Jamal al-Husseini.

⁶⁹ Flapan 1987, s. 58.

⁷⁰ Ibid.

I mangel på officielle steder at udtrykke deres manglende interesse i krig, valgte mange palæstinensere at ty til andre metoder. Eksempelvis lavede man aftaler med deres jødiske naboer, der skulle beskytte begge parter mod angreb. Flapan estimerer, at hundreder af disse aftaler blev indgået.⁷¹ Samtidig viser kilderne fra Yishuvens ledere også, at man ikke observerede et krigsparat palæstinensisk samfund:

“Ben-Gurion notes on January 1, 1948, the weakness of the mufti and his efforts not to antagonize his opponents. Ben-Gurion also remarks that only four hundred Palestinians were training in Syria, not the higher figures claimed by Syrian radio. Arab affairs expert Ezra Danin reports three days later that in spite of the passivity of the mufti’s opponents, “the majority of the Palestinian masses accept the partition as a fait accompli and do not believe it possible to overcome or reject it.”⁷²

Den manglende krigsførelse fra størstedelen af det palæstinensiske samfund viste sig også i måden, hvorpå begivenhederne udspillede sig fra november 1947 til marts 1948. Ifølge Morris var det krigens første fase, som var karakteriseret ved mindre grupper og enheder, som kæmpede mod hinanden. Han beskriver den krigsførelse, som udspillede sig som uorganiseret:

“There was terrorism, and counterterrorist strikes, in the towns and ambushes along the roads. Arab armed bands attacked Jewish settlements, and Haganah units occasionally retaliated. It was formless—there were no front lines (except along the seams between the two communities in the main, mixed towns), no armies moving back and forth, no pitched battles, and no conquests of territory.”⁷³

Heraf må det konstateres, at man får en broget udlægning af, hvordan efterspillet udfoldede sig ovenpå FN’s delingsplan i 1947. Blandt Yishuvens borgere, var der en begejstring at spore med nyheden om, at man blev tildelt en nation, hvori jødiske borgere kunne være i fred og fri for forfølgelse. For Yishuvens leder var det ikke tilfældet - Ben-Gurion var utilfreds med den jødiske

⁷¹ Flapan 1987, s. 58

⁷² Ibid, s. 73.

⁷³ Morris 2008, s. 77-78.

stats grænser og demografiske sammensætning. Den palæstinensiske reaktion var heller ikke entydig, hvilket var illustreret ved, at det var et fragmenteret samfund. Den palæstinensiske befolkning lød i 1947 på 1,2 til 1,3 millioner mennesker, hvilket var den dobbelte størrelse af Yishuvens befolkning, som lød på 630.000 mennesker.

Alligevel var der tale om to samfund, der havde store forskelle. Yishuv havde en national organisation, som varetog befolkningens interesser og satte en klar retning. Man var desuden forberedt på krig og havde derfor mandskab, våben, økonomi, kommando og kontrol.⁷⁴ Det palæstinensiske samfund var uden et samlet politisk lederskab, og kan beskrives som et uorganiseret landbrugssamfund: "For the average Palestinian Arab man, a villager, political independence and nationhood were vague abstractions: his affinities and loyalties lay with his family, clan, and village, and, occasionally, region."⁷⁵ Ifølge Rashid Khalidi havde det palæstinensiske samfund derudover en skrabet økonomi, ingen organiserede militære styrker eller centraliserede administrative organer. De stod over for Yishuv, der havde politisk samhørighed og adskillige organisationer, der fungerede som erstatning for reelle statsinstitutioner.⁷⁶ Det var to samfund, der var milevidt fra hinanden, når det kom til ressourcer, centralisering og stabilitet.

7. Analyse

7.1 Analyse - 1. del: Introduktion og de traditionelle versioner

Da de såkaldte "New Historians" kom frem i slutningen af 1980'erne og udfordrede den konventionelle zionistiske version af, hvad der skete i 1948 skabte det stor røre i Israel. Det er en version, hvor visse dele af den stadigvæk bliver gentaget af den israelske stat og dens støtter.⁷⁷ Derfor vil der blive startet med at undersøge den traditionelle zionistiske version om 1948. Ifølge Avi Shlaim var denne version beskrevet som en kamp mellem en "Jewish David and an Arab Goliath."⁷⁸ Heri finder man fortællingen om, at hundredtusindvis af palæstinensere i 1948 flygtede til de omkringliggende arabiske stater, hvilket var sket på ordre af de palæstinensiske ledere eller

⁷⁴ Morris 2008, s. 81.

⁷⁵ Morris 2008, s. 82.

⁷⁶ Khalidi 2007, s. 28-29.

⁷⁷ Masalha 2004, s. 195.

⁷⁸ Shlaim 1995, s. 287.

af egen fri vilje. Det var på trods af jødiske opfordringer om at blive, hvortil fredelig sameksistens kunne være mulig.⁷⁹ Der var ikke foregået en voldelig uddrivelse af palæstinenserne fra området, snarere tværtimod skulle man have tilbudt en udstrakt hånd i et håb om forsoning.

Der tages udgangspunkt i et memorandum fra 1951, hvori Joseph Schechtman står bag det første kapitel, og her optræder den traditionelle version om, at palæstinenserne blev bedt om at flygte af deres ledere. Dette værk er blevet valgt, fordi Nur Masalha og Walid Khalidi betegner Joseph Schechtman som ophavsmanden til påstanden om det frivillige palæstinensiske eksodus i 1948.⁸⁰ I det efterfølgende afsnit undersøger vi et værk af Fayez Sayegh, som udkom et år efter i 1952, hvori Sayegh gennemgår memorandummet og forsøger at give et arabisk perspektiv på hændelserne i 1948. Dette gøres med henblik på at vise, at det israelske narrativ om 1948 er blevet udfordret fra dets begyndelse af mange skribenter, journalister og historikere inden "The New Historiography" kom frem i 1980'erne.⁸¹ Den traditionelle israelske version har præget og præger stadigvæk Israels position i forhold til at ville tillade flygtningene at vende tilbage til de pågældende territorier. Ifølge Masalha er Schechtmans skrifter dermed blevet en varig arv, som er blevet indlejret i Israels position i forhold til den ikkeeksisterende mulighed for, at palæstinenserne tilbagevenden, der er blevet gentaget regelmæssigt siden 1948.⁸²

"The first major public denials of the Palestinian catastrophe (nakba, in Arabic) began in 1948, with the Israeli 'Transfer Committee' and with the work of Schechtman, which was partly financed by the Israeli Foreign Ministry. (...) The Israeli discourse of denial—with the almost complete unanimity among Israeli writers concerning the inapplicability of the 'right of return' and the restitution of property—was and remains crucial for the success of the Zionist project in Palestine."⁸³

Ud fra dette kan man belyse at Schechtman blev finansieret af det israelske udenrigsministerium på daværende tidspunkt, hvilket betoner at Schechtman på vegne af det israelske udenrigsministerium havde i sinde at fremstille Israels rolle som ansvarsløs i forhold til de begivenheder, som ledte til det palæstinensiske eksodus i 1948. Dette kan ses ud fra det

⁷⁹ Masalha 2004, s. 287-288.

⁸⁰ Masalha 2004, s. 189-190 & Khalidi 1959, s. 44-45.

⁸¹ Shlaim 1995, s. 289.

⁸² Masalha 2004, s. 195.

⁸³ Ibid, s. 196.

internationale pres, som Israel var under fra det internationale samfund til at reagere på flygtningesituationen, som opstod i kølvandet på det palæstinensiske eksodus.⁸⁴ Dermed har det fra det israelske narrativ været alfa og omega at fremstille sig selv, som en samvittighedsfuld nationalstat, som ikke har haft intention om at “smide araberne ud” af landet, men at derimod at fremstille det som at araberne forlod nationalstaten i antipati overfor Israel og dermed af frivillige årsager.

7.1.1 Den traditionelle version fra den israelske side

7.1.1.1 Ophavsmanden til myten

Da nitten prominente amerikanere underskriver og sender et memorandum til FN's generalforsamling, fremlægger man et bud på, hvordan det arabiske flygtningeproblem kan løses, der er opstået efter hændelserne i 1948. Dette memorandum er dateret til december 1951 og hedder “The Arab refugee problem: how it can be solved: proposals submitted to the General Assembly of the United Nations”.⁸⁵ Med overskriften: “The Arab Refugee Problem” antyder man, at det er et arabisk flygtningeproblem, som dermed ikke er skabt af Israel i den netop overståede krig. Eftersom titlen ikke forholder sig til Israels indblanding i konflikten, som dermed fremstilles som et isoleret arabisk problem.

I dette memorandum redegøres der indledningsvist i introduktionen for, hvordan de arabiske flygtninge fra Palæstina har lidt en tragisk skæbne, da de nu er flygtet og står uden hjem.⁸⁶ Derefter bliver det foreslået, at de omkringliggende arabiske stater som Irak, Syrien og Transjordan skal tage imod flygtningene og integrere dem i deres nationer, hvortil regningen for dette skal betales af det internationale samfund.⁸⁷ Argumentet for dette lyder blandt andet således:

“But it is much simpler to resettle them in Arab lands where identity of language, tradition and culture exists than to return them, as an alien minority to Israel where new homes and livelihood would have to be provided in any event.”⁸⁸

⁸⁴ Masalha 2003, s. 131-133.

⁸⁵ Hentet den 24. februar 2024 på:

<https://archive.org/details/arabrefugeeprobl0000unse/mode/2up>

⁸⁶ The Arab Refugee Problem: proposals submitted to the General Assembly of the United Nations, 1951, s. 7.

⁸⁷ Ibid, s. 8.

⁸⁸ Ibid, s. 10.

Udover dette påpeges det også, at Israel “did not expel the Arabs”, hvilket angiveligt bliver bekræftet af utallige arabiske kilder ifølge memorandummet. Derudover er de forladte arabiske landsbyer og boliger nu optaget af jødiske beboere, og det vil ikke være retfærdigt at lave endnu en omflytning af dem.⁸⁹ Hovedargumentet i dokumentet for, hvorfor de arabiske flygtninge ikke kan vende tilbage, lyder således: “And Arab leaders summoned the Arabs of Palestine to a mass evacuation, as the document facts reveal.”⁹⁰

Disse kilder bliver senere fremvist i kapitel 1 af dette memorandum, som hedder “Who is responsible for the flight of arabs from Palestine?”⁹¹ Ifølge historiker Walid Khalidi skulle Joseph Schechtman stå bag dette kapitel, selvom der i memorandummet ikke er sat forfatter på til de enkelte kapitler.⁹² Schechtman var forfatter og en prominent zionistisk leder for revisionist-fløjen.⁹³ Det er en plausibel påstand, fordi Schechtman udgiver fire måneder senere i marts 1952 bogen, “The Arab Refugee Problem”, hvori de samme postulater og argumenter om den palæstinensiske eksodus i 1948, bliver fremført. Dertil bruges flere af de samme kilder, som allerede var blevet fremlagt i memorandummet sendt til FN’s generalforsamling i december 1951, og de enkelte afsnit i de to kapitler følger samme struktur.⁹⁴ I introduktionen til “The Arab refugee problem” skriver Schechtman også selv følgende:

“The valuable publication, The Arab Refugee Problem. How it can be solved, Proposals submitted to the General Assembly of the United Nations. New York, (December, 1951) was, to a considerable extent, based on the material contained in the above mentioned publications. This present edition, which the author now presents to the public, is a third edition, rewritten and revised in the light of latest developments.”⁹⁵

⁸⁹ The Arab Refugee Problem, s. 12.

⁹⁰ Ibid, s. 11.

⁹¹ Ibid, s. 19.

⁹² Khalidi 1959, s. 44-45.

⁹³ Hentet den 27. februar 2024 på:

<https://www.nytimes.com/1970/03/03/archives/dr-joseph-b-schechtman>

⁹⁴ Schechtman 1952, s. 9-10.

⁹⁵ Schechtman 1952, s. 2-3.

Heri bekræfter Schechtman altså selv, at en stor del af hans tidligere materiale var inkorporeret i det memorandum, som blev sendt til FN's generalforsamling i december 1951. Senere udgav han i marts 1952 et værk, som han selv deklarerede som den tredje version, der er mere opdateret. Der vil dog i denne analyse blive taget udgangspunkt i memorandummet, der blev sendt til FN i december 1951, og derfor var første eksponent for den traditionelle zionistiske version af begivenhederne i 1948.

7.1.1.2 Memorandumets indhold og argumenter

Det bliver først fremlagt, hvordan man forsøgte flere gange at stoppe flugten fra den arabiske befolkning og sende et budskab om, at man var klar til at leve sammen i forsoning. Dette blev først gjort af den paramilitære gruppe Haganah og sidenhen den israelske regering.⁹⁶ I december 1947 skulle Haganah have uddelt pjecer i alle arabiske landsbyer, hvor de opfordrede til fred og samarbejde. Teksten lød således på pjecerne:

“You will understand that if attacks are made from these bases we shall have no alternative but to shoot back. We hope that you will heed this appeal and help bring peace back to the country for the good of the inhabitants.”⁹⁷

Den anden kilde som bruges til at understøtte påstanden om, at man har forsøgt at stoppe den arabiske flugt, er fra den 14. maj 1948, hvor Israel bliver erklæret uafhængigt og David Ben-Gurion kommer med følgende budskab til den arabiske befolkning:

“In the midst of wanton aggression we call upon the inhabitants of the state of Israel to return the ways of peace and to play their part in the development of the state, with full and equal citizenship and due responsibility in all its bodies and institutions, provisional or permanent.”⁹⁸

⁹⁶ The Arab Refugee Problem, s. 19.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid, s. 20.

Det er de to kilder, som der bruges til eksempelvis at skrive: “A number of attempts to halt the flight of Arabs were made,”⁹⁹ - dette er korrekt, men ikke desto mindre virker det misvisende at italesætte to forsøg som adskillige ihærdige forsøg på sameksistens. Ydermere er der et seks måneders tidsinterval mellem de to kilder. Budskabet, som der er blevet sendt fra Yishuven i de seks måneder, hvor krigen yderligere intensiveres, kan de to kilder ikke fortælle særlig meget om.

Til sidst kan man nævne ordsproget; handlinger taler højere end ord. Det skal i denne kontekst forstås således, at det er muligt, at der er blevet uddelt pjecer til den arabiske befolkning, hvori man fra Yishuven har forsikret om, at man søger forsoning. Det er dog ikke ensbetydende med, at modparten opfatter beskeden på denne måde, og især ikke, når det kommer fra en modpart, som man har kæmpet mod i varierende grad i 30 år. De to kilder, som bliver brugt, fortæller intet om, hvad der reelt foregår af aktioner og handlinger i de seks måneder mellem de to kilder, og heller ikke på de dage, hvor de er dateret til. Kun at man ytrer et ønske om forsoning til den arabiske befolkning, men denne enkelte handling kan være en dråbe i havet. Derudover kan man også diskutere, hvor meget udtrykket “we shall have no alternative but to shoot back” egentlig er en udstrakt hånd i en situation, der mildt sagt kan beskrives som anspændt.

Til at supplere disse to kilder inddrages der også en række arabiske, franske og britiske kilder, som skal understøtte forklaringen om, at den arabiske befolkning ikke blev uddrevet, og yderligere peger på, at det skulle være en organiseret plan af de arabiske ledere.¹⁰⁰ En af disse kilder lyder således:

“On April 7, 1949, the French representative on the U.N. Conciliation Commission told the Israel government that it would be wrong even by accounts of the refugees themselves to describe them as having been deliberately ‘driven out,’ and correct to describe them as having fled in the atmosphere of fear, insecurity and danger inseparable from war.”¹⁰¹

I denne kilde er der tale om en franskmand, som er repræsentant for sit land på en kommission i FN, og vedkommende er derfor ikke tyngt af at have et tilhørsforhold til nogen af parterne. Til

⁹⁹ The Arab Refugee Problem, s. 19.

¹⁰⁰ Ibid, s. 21.

¹⁰¹ Ibid.

gengæld kan man diskutere, hvorvidt vedkommende har haft det fulde overblik over alt, hvad der er foregået i hændelsesforløbet. Problematikken ved denne kilde er, at den modsiger hele memorandumets argument om, at det var de arabiske ledere, som organiserede en evakuering af den arabiske befolkning i området. Den bliver brugt i afsnittet “French, British and Arab Sources Confirm Arabs Were Not Driven Out”¹⁰², hvor den har til hensigt at bekræfte, at den arabiske befolkning ikke var blevet fordrevet. Den siger dog også, at det vil være korrekt at beskrive den arabiske befolkning som at være flygtet på grund af de uadskillelige rædsler, som er en del af krig. Deraf siger kilden indirekte, at det er forkert, at den arabiske befolkning skulle være flygtet på ordrer fra deres ledere, som ellers er memorandumets primære påstand. Dermed modsiger memorandumet sig selv i det foregående afsnit, som hedder: “Arabs Admit Responsibility for the Flight.”¹⁰³ Det er med til at give et indtryk af, at man har taget en række kilder og sammenføjet dem således, at de passer til det indtryk og billede, som man gerne vil skildre af situationen. Det svækker memorandumets troværdighed i forhold til, at det skulle give et objektivt og troværdigt billede af, hvad der var foregået.

I det følgende afsnit, hvor de arabiske ledere skulle indrømme ansvaret for udvandringen har man valgt at inddrage et citat fra den britiske kommandør John Bagot Glubb, kendt som Glubb Pasha, der var kommandør for den arabiske legion i Transjordan. Det lyder således: “The Arab civil population panicked and fled ignominiously.”¹⁰⁴ Han siger dog ikke noget om, at den arabiske ledelse skulle have beordret denne flugt, men derimod, at den arabiske civilbefolkning skulle være panikket og flygtet æreløst.¹⁰⁵ Ordklangen antyder dog også, at befolkningsgruppen er flygtet i kraft af trusselsbilledet fra Yishuvens hær, og dermed ikke har ydet modstand, i form af at deres flugt er karakteriseret som “æreløst”. Det er desuden mærkværdigt at inddrage denne kilde i et afsnit, der burde handle om, at de arabiske ledere indrømmer deres ansvar for den påståede evakuering, når det er en kilde med en britisk kommandør, der udtaler sig. Man kan undre sig, hvorfor denne kilde ikke er placeret i det foregående afsnit, hvor fokuset er med henblik på at vise, at den arabiske befolkning ikke blev fordrevet. I stedet for er den en del af et afsnit, hvor den udstiller memorandumets omhyggelighed og troværdighed. Generelt er det tydeligt, at

¹⁰² The Arab Refugee Problem, s. 21.

¹⁰³ Ibid, s. 22.

¹⁰⁴ Ibid, s. 22.

¹⁰⁵ Ibid, s. 22.

memorandumets hensigt er at skildre en fremstilling af begivenhederne i 1948, der illustrerer et billede af, at den arabiske ledelse beordrede befolkningen i Palæstina til at udvandre, hvorpå dette skete. Argumentet er derfor, at nu kan denne befolkning ikke få lov til at vende tilbage til deres hjem, da de selv har valgt at forlade det frivilligt, og deres hus og hjem er nu overtaget af det jødiske folk. Argumentationen er således, at fordi de selv har valgt at forlade landet, vil det ikke være retfærdigt, at palæstinenserne får lov til at vende tilbage, da det er lettere at integrere dem i de omkringliggende arabiske lande, frem for Israel. Derfor kan det tolkes som, at memorandummet anskuer palæstinenserne situation som selvforskyldt.

7.1.2 Den traditionelle version fra den palæstinensiske side

Den palæstinensiske lærde, Fayeze Sayegh, fik publiceret sin bog "The Palestine Refugees", hvor han reagerer på memorandummet, som Schechtman har været med til at udarbejde, med henblik på at præsentere det arabiske perspektiv. Sayegh indleder med at skrive, at memorandummet har modtaget en overvældende støtte i den amerikanske presse. Medier såsom The Nation, New York Times og Times har givet deres fulde støtte til memorandummet og den plan, som præsenteres heri, der handler om, at de arabiske flygtninge skal integreres i de omkringliggende arabiske lande og ikke i Israel.¹⁰⁶ Derfor har Sayegh taget initiativ til at skrive et modsvar ud fra et arabisk synspunkt, da de fleste fremstillinger i USA, på daværende tidspunkt, havde været fra et zionistisk perspektiv. Det er Sayeghs mål at;

"Our sole motive is to state the truth –the whole truth– about a problem which has so far been wrapped in layers of falsehoods and half-truths, when not entirely forgotten. For half-truths are often more dangerous than total false-hoods."¹⁰⁷

Sayegh starter i første kapitel af bogen med at præsentere essensen af zionismen som en bevægelse med et politisk incitament om at transformere det britiske mandat af Palæstina til en jødisk stat: "The ultimate objective of Zionism was and is the transformation of Palestine into a thoroughly Jewish state. This involves, among other things, the displacement of the Palestinian Arabs."¹⁰⁸ I

¹⁰⁶ Sayegh 1952, s. 1.

¹⁰⁷ Sayegh 1952, s. 3.

¹⁰⁸ Sayegh 1952, s. 7.

forlængelse fremhæver Sayegh, at transformationen fra en arabisk stat til en jødisk stat indebærer fordrivelsen af palæstinenserne.

7.1.2.1 Kritik af ophavsmandens myte

For at dokumentere sin påstand inddrager Sayegh dagbogen af ideologen og senere hen Israels første præsident, Chaim Weizmann som materiale til at understøtte sine betragtninger om de forskelligartede årsager til det palæstinenserne eksodus:

“We merely went ahead in a small, blind, persistent way. Jews settled in Palestine, and they were not expelled. They bought land, sometimes through straw men, sometimes by bribes, for Turkish officialdom was even more corrupt than the Russian. Houses were built, in evasion of the law. Between *baksheesh* and an infinite variety of subterfuges, the first little colonies were created. Things got done, somehow; not big things, but enough to whet the appetite and keep us going.”¹⁰⁹

I den ovenstående tekstpassage fra Sayeghs analyse fremhæves Sayeghs påstand om en politisk intention og vision om forberedelserne til at overtage Palæstina-området og efterfølgende fordrive palæstinenserne. Tekstuddraget beretter om de tidligste bestræbelser fra de jødiske bosættelser. Heriblandt beskrives Yishuvens handlinger til at overtage jord, både gennem korrupition, bestikkelse af mellemmand og osmannerne. Som senere hen skulle danne grundlaget for den jødiske stat ved at etablere de første kolonier. Ordvalget med kolonier er interessant, eftersom det markerer netop at have en bagvedliggende interesse, ud over at købe bestemte ejendomme, hvilket også kan ses i forlængelse af “to whet the appetite and keep us going” i citatets afslutning. Weizmann er ikke den eneste person med indflydelse, som har beskrevet hændelsesforløbet, der resulterede i palæstinenserne eksodus. Schechtmans kapitel i memorandummet fra 1951 fremhæver, at Yishuv'en havde en vision om sameksistens og opfordrede den arabiske befolkningsdel til at forblive i landet. I forlængelse af dette inddrager memorandummet en pjece fra Haganah, som i grundopfattelsen anskuer Haganahs pjece som positivt stemt over for fredelig sameksistens med palæstinenserne. Dog er dette ikke Sayeghs overbevisning, hvilket er årsagen til, at han indhenter en militær kilde til at modsige memorandummet opfattelse. Sayegh inddrager

¹⁰⁹ Sayegh 1952, s. 7.

en kilde af Menachem Begin, som på daværende tidspunkt var leder for Irgun. Han beretter at de fik tilladelse til at orchestre angrebet på adskillige palæstinensiske landsbyer af Haganahs regional kommandør:

“Kolonia village, which had previously repulsed every attack of the Haganah, was evacuated overnight and fell without further fighting. Beit-Iksa was also evacuated. These two places overlooked the main road; and their fall (...) made it possible to keep open the road to Jerusalem. In the rest of the country, too, the Arabs began to flee in terror, even before they clashed with Jewish forces.... Meanwhile the Haganah was carrying out successful attacks on the other fronts in Haifa. All the Jewish forces proceeded to advance through Haifa like a knife through butter. The Arabs began fleeing in panic, shouting: “Dir Yassin!”¹¹⁰

Citatet fra Begin beskriver i hovedtræk, hvordan landsbyen Kolonia og Beit-Iksa blev evakueret og at byerne faldt uden yderligere kamp. Disse kampe åbnede op for vejen til Jerusalem. Dertil beskrives det, hvordan hele Yishuvens operation mod byer såsom Haifa var en succes. I den anledning fremhæver tekstpassagen den taktiske plan om at terrorisere og angribe forsvarsløse byer med henblik på at fremtvinge borgerne til at flygte fra sin by ved synet af Yishuvens militærenheder. Specifikt nævnes “Dir Yassin” fra april i 1948 som et eksempel på dette. Det beskrevne hændelsesforløb og den afskrækkende effekt er ikke unikt ift. Yishuvens taktik, som både inkluderede drabet og fordrivelsen på kvinder, mænd og børn. Dog opstår der en international diskussion ovenpå Dir Yassin, som vækker forargelse i det internationale samfund. Afslutningsvist beskrives det, hvordan araberne flygtede i rædsel og skræk ved synet af Yishuvens styrker, “Dir Yassin”, som henviser til hvilken frygt, som var indgydt i palæstinenserne.

7.1.2.2 Memorandumets kildeanvendelse

I Sayeghs bog fra 1952 fremgår det eksplicit, hvordan der i hans historieskrivning er en bevidst zionistisk agenda, som er forbundet med uddrivelsen af arabere. Således tydeliggøres Sayeghs perspektiv med afsæt i kilder med et zionistisk standpunkt og tilhørsforhold. Dertil fastslås det, at

¹¹⁰ Sayegh 1952, s. 10.

zionisterne eksekverede sin plan om at etablere den jødiske nationalstat, Israel, i Palæstinaområdet gennem anvendelsen af militære ressourcer. Dette standpunkt bliver stadfæstet ved brugen af relevant og væsentligt materiale fra samtidens zionistiske ledere. Disse kilder står som diametral modsætning til Schechtmans overbevisning og kildemateriale. Det kan findes problematisk, at Sayegh ikke forholder sig kritisk til Begin, udover at beskrive ham som "boastful". Dette virker usammenhængende, når han i løbet af sin analyse af memorandummet stiller en skarp og dybdegående kritik af de andre kilder i memorandummet med henblik på at afvise eller betvivle deres legitimitet. Modsat forholder det sig i relation til Sayeghs egen kilde med Begin, hvilket muligvis kan ses i forlængelse af at kildens anvendes til at understøtte Sayeghs påstand om hvorvidt de israelske styrker udførte systematiske og gennemtænkte angreb på palæstinensiske landsbyer, for bla. at sprede rædsel. Heriblandt kunne Sayegh betvivle Begins vidnesbyrd, ved blandt andet stille spørgsmålstegn ved hans agenda eller at fremstille sig selv som en stærk leder overfor andre koalitioner. Som fortsættelse på de spørgsmål Sayegh søger svar på, forsøger han i sin fremstilling at undersøge påstandene fra den modsatte side af spektret. I denne anledning stiller Sayegh sig undrende overfor memondarummet:

"It is interesting, therefore, to examine the evidence which the Memorandum under review produces in support of its claim that the Arabs were not "driven out" Or "expelled" but that they simply "left" or "abandoned" or "evacuated" their homes "at the behest of their leaders."¹¹¹

I ovennævnte tekstpassage fremgår det tydeligt, at Sayegh stiller spørgsmålstegn ved memorandumets perspektiv på palæstinenserens eksodus, som fastslår at araberne forlod området af sin egen fri vilje, som et resultat af de arabiske ledes tilkaldelse. Dette er ifølge Sayegh i modstrid med autoritative dokumenter, hvilket blandt andet er årsagen til at Sayegh stiller sig kritisk over for ovennævnte fremstilling. I denne forbindelse udspecificerer Sayegh, hvilke påstande og belæg, som kommer til udtryk i memorandummet "The Arab refugee problem: proposals submitted to the General Assembly of the United Nations" til at understøtte deres syn på

¹¹¹ Sayegh 1952, s. 15.

eksodusset i 1948. Dette er blandt andet eksemplificeret i følgende tekstuddrag, hvor Sayegh sætter det under lup:

“On page 19: "The record shows that it was an evacuation admittedly planned by the Arab war leaders and the Arab Higher Committee." On page 20: "The second exodus took place ... following broadcast instructions of the Mufti." On page 21: "French, British and Arab sources alike confirm that the Arabs were not driven out of Palestine by the Jews.”¹¹²

På henholdsvis side 19, 20 og 21 i memorandummet fremgår det, at araberne flygtede på ordrer fra de arabiske ledere, både fra DAH og stormuftien, hvilket blev stadfæstet af de britiske, arabiske og franske kilder, som kategorisk afviser, at araberne blev fordrevet af Yishuven. Ifølge Sayegh bliver der inddraget væsentligt kildemateriale til at understøtte dette syn, hvilket er årsagen til hans undren ved dette perspektiv. Han fremsætter, at memorandumets kildegrundlag andre steder er decideret mangelfuldt, hvilket resulterer i følgende anklage: “We must therefore examine the validity, the authenticity, the veracity of the sources and testimonies which the Memorandum presents.”¹¹³ Efterfølgende eksaminerede Sayegh kildegrundlaget. Han forholder sig først og fremmest til Haganah-appellen, som Schechtman også har undersøgt. Sayegh fastslår det er vigtigt at undersøge den historiske kontekst for appellen: “even granting that the said appeals were in fact issued, verbal assurances of safety will hardly outweigh the more eloquent evidence of deeds?”¹¹⁴ Dertil kritiserer Sayegh en række påstande og vidnesbyrd, som angiveligt er præsenteret i det førnævnte notat. Først nævnes to “appeller”, en advarsel og en garanti, udstedt af henholdsvis Haganah og den provisoriske regering i Israel, som tidligere nævnt i afsnit 7.1.1.2. Sayegh påstår følgende om den første appel: “the first "appeal" is not really an appeal but a *warning*.”¹¹⁵ Dvs. at Sayegh stadfæster at ud fra ordlyden i appellen at der er tale om en trussel og ikke en fredelig evakueringsordre.

Ud fra Sayeghs opfattelse og bevisbyrde kan man også fastslå, at det er modstridende med Schechtmanns forklaring, som opfatter evakueringen som et spørgsmål om de arabiske leders

¹¹² Sayegh 1952, s. 16.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Sayegh 1952, s. 15.

indblanding i konflikten. I denne forbindelse kan man overveje bevisbyrden, som både Sayegh og Schechtmanns præsenterer i henholdsvis deres fremstillinger. I denne sammenhæng kan man argumentere for, at Sayegh belyser sagens kerne på overbevisende facon ved brug af flere relevante nedslag i forskellige kilder. Dertil kan Sayeghs forklaring kombineres med Begins egen vidnesbyrd, som bevidner og strider mod Schechtmanns forklaringer om en vision og intention om sameksistens fra Yishuven. Ydermere undersøger Sayegh udtalelsen fra den franske FN-repræsentant i Palæstina:

“On “April 7, 1949, the French representative on the U. N. Conciliation Commission told the Israel government that it would be wrong even by accounts of the refugees themselves to describe them as having been deliberately 'driven out,' and correct to describe them as having fled in the atmosphere of fear, insecurity and danger inseparable from war.”¹¹⁶

Sayegh kommer frem til, at denne angivelige udtalelse er blevet forvrænget, og at han ikke kan bekræfte eksistensen af sådan en udmelding ved at undersøge de officielle dokumenter i form af: “But a close examination of all the reports of the Palestine Conciliation Commission without exception shows that *no such statement is reported at all.*”¹¹⁷ Dermed fastslår Sayegh, at denne udtalelse er falsum og kan dokumenteres som værende ikke korrekt. Efterfølgende undersøger Sayegh den angivelige britiske vidnesbyrd. Han undersøger vidnesbyrdet fra Sir Alexander Cadogan, som han straks anskuer som irrelevant og fordrejet, eftersom det ikke understøtter pointen om at araberne blev evakueret fra Palæstina: “That this does not mean what it is said to mean—namely, that the “evacuation” of the Arabs was “planned by the Arab war leaders”—is obvious.”¹¹⁸ Ydermere afviser Sayegh også et andet britisk vidnesbyrd, eftersom at vidnesbyrdet er baseret på en anonym skribent, som har forfattet kilden fra sin lokalitet i London, men er beskrevet som et “eye-witness.”¹¹⁹ Det kan man argumentere for er misvisende ift. at være i stand til at anskue og berette om konflikten, som opstod i 1948 i Israel-Palæstina regionen. Dermed ville

¹¹⁶ Sayegh 1952, s. 16.

¹¹⁷ Ibid, s. 16.

¹¹⁸ Ibid, s. 17.

¹¹⁹ Ibid, s. 17.

kilden maksimalt kunne være en sekundær kilde til hændelsesforløbet og dermed ikke en essentiel kilde eller øjenvidne, som ellers fremgår hos Schechtman. Afslutningsvis forholder Sayegh sig til de arabiske vidnesbyrd, som angiveligt skulle understøtte, at palæstinenserne skulle have forladt Palæstina på ordrer fra arabiske ledere i de nærliggende nationalstater:

“Under the two titles, “Arabs Admit Responsibility for the Flight” (page 22), and “Not All Arab Leaders for Flight” (pages 22-25), we find, to our surprise, such witnesses as Glubb Pasha—whom even the authors of the Memorandum know (for they actually identify him as such) to be not an Arab but a Briton.”¹²⁰

De nævnte artikler bliver anvendt med henblik på at understøtte påstanden om at de arabiske lederes ageren delvist var årsagsforklaringen til flygtningestrømmen af 700.000 palæstinensere. Dog mener Sayegh, at inddragelsen af disse artikler er misvisende, fordi de ikke er repræsentative for arabernes holdninger eller perspektiv, eftersom at disse er skrevet af en brite, hvilket også fremgår i memorandummet. Det samme kan siges om følgende: “*Al-Hoda*, a New York Arabic paper which never claims to represent the Arab points of view.”¹²¹ Dvs. at avisen på forhånd ikke klassificerer sig selv som en avis med et arabisk perspektiv eller overbevisning, og dermed i denne forbindelse også problematisk at inddrage til at belyse palæstinenserne's perspektiv, som Schechtman har gjort. Desuden nævner Sayegh, at kilden ikke var et øjenvidne, hvilket kan ses i lyset af, at kilden er forfattet tre år efter 1948. Derudover er inddraget et citat fra DAH, som angiveligt skulle understøtte evakueringen af palæstinenserne fra deres ledere: “The Arab states agreed upon this policy unanimously and they must share in the solution of the problem.”¹²² I denne forbindelse finder Sayegh det også misvisende og problematisk at fremstille det nævnte citat som en referenceramme til at understøtte påstanden om en arabisk-palæstinensisk evakueringsordre.

¹²⁰ Sayegh 1952, s. 18.

¹²¹ Ibid, s. 18.

¹²² Ibid, s. 18.

7.1.3 En samlet vurdering af de traditionelle versioner

Overordnet set hævder Sayegh, at Schechtmans kildeudvælgelse er selektiv og baserer sig på parafraser, som enten er misvisende, et falsum eller taget ud af kontekst. Sayegh formår derimod at levere en systematisk undersøgelse af officielle dokumenter i samspil med at frembringe selvvalgte kildematerialer, som understøtter Sayeghs perspektiv på flygtningestrømmen, som opstod i kølvandet på Israels statsoprettelse. Man kan konstatere, at kilderne præsenteret hos Schechtman, der bruges til at belyse evakueringsordren ikke er pålidelige, hvilket i Sayeghs opfattelse kan fremstå som misvisende. Sayeghs fremstilling kan klassificeres som det arabiske modstykke til Schechtmans zionistiske historiesyn- og fremstilling. Dog kan man stille sig undrende over Sayeghs kildekritiske tilgang af flere årsager. Det kritiske element af Sayeghs fremstilling skal ikke ses i anledning af hans detaljerige og veldokumenterede undersøgelse af Schechtmans kapitel i memorandummet, tværtimod skal denne undren over for Sayegh ses i lyset af hans ensidighed.

Sayegh eksekverer en yderst konsekvent nærlæsning af Schechtman og memorandummet. Derfor er det nærliggende at undre sig over, hvorfor Sayegh ikke udfører selvsamme konsekvente tilgang til DAH, de arabiske styrker eller forhandlingssituationen mellem de to parter. Dermed fremstår Sayeghs indhold også blottet for en kritisk vinkling mod palæstinenserne eller arabernes ageren i deres relation til Yishuven, hvilket problematiserer kilden, da Sayegh dermed fremstår som partisk i palæstinensisk favør. Dog kan man også argumentere for, at Sayegh allerede proklamerer, som tidligere nævnt, at hans ræsonnement for sin historiske fremstilling er skrevet som et behov for et arabisk perspektiv. Den fungerer dermed som en modreaktion til den zionistiske historieskrivning, som han mener både er misvisende og selektiv i sin fremstilling. Dermed kan det belyses, at Sayegh indledningsvist foretager en gendrivelse, med henblik på at helgardere sig mod eventuelle anklager og kritikpunkter om hans historiske ståsted. Dermed er det nærliggende at anskue Sayeghs historiske fremstilling, som kan bruges til at etablere det palæstinensiske ræsonnement for det palæstinensiske eksodus, hvorledes det står i diametral modsætning til Schechtmans fremstilling.

7.1.4 Opgøret med idéen om en samlet arabisk koalition

Generelt bærer den traditionelle version fra den israelske side præg af, at forholdet mellem de arabiske lande og den palæstinensiske ledelse er uproblematisk, og der er i fremstillingen en eksplicit forståelse af, at man kan referere til palæstinenserne og andre arabiske befolkningsgrupper som en samlet enhed. Kapitlet, som vi har gennemgået, fra “The Arab Refugee Problem” starter eksempelvis med følgende præmis:

“A war conducted between December 1947 and May 1948 by so-called “irregulars” from the Arab states, and after May 14, 1948, by the official armies of the Arab states.”¹²³

Ovenstående citat antyder, at det palæstinensiske folk og de omkringliggende arabiske stater skal opfattes som én samlet enhed. Der sættes lighedstegn mellem parterne, selvom de er uafhængige af hinanden og har forskellige interesser. Som nævnt havde Israel i den traditionelle version været set som et offer i krigen, der blev angrebet fra dens fødsel af en arabisk koalition, hvis mål var at “kaste jøderne i havet” og sabotere oprettelsen af den israelske stat. Denne myte blev dementeret i historieskrivningen om 1948, da Avi Shlaim udgav bogen “Collusion across the Jordan: King Abdullah, the Zionist Movement, and the Partition of Palestine” i 1988. Heri afslørede han, hvordan Yishuven havde haft en hemmelig og mundtlig aftale med Kong Abdullah af Transjordan, der i grove træk gik ud på, at man ville dele Palæstina mellem sig, fordi man havde hver sin interesse i territoriet. Kong Abdullah af Transjordan havde interesse i det palæstinensiske område, fordi Transjordan var et tyndt befolket land, og derfor søgte han efter at ekspandere sit rige, og den bedste måde, at gøre dette på, var mod vest.¹²⁴ Avi Shlaims bog var en af de bøger, der indvarslede “The New Historiography” og i bogen viser Shlaim, hvordan Kong Abdullah og Transjordan var i regelmæssig kontakt med foreningen “Jewish Agency”, og kort før FN stemte for delingsplanen i november 1947, mødtes han med Golda Meïr: “Mutual interest put them both on the side of partition.”¹²⁵

¹²³ The Arab Refugee Problem, s. 19.

¹²⁴ Khalidi 2020, s. 77.

¹²⁵ Wilson 1987, s. 166.

Avi Shlaim argumenterer i sin bog for, at den jødiske bevægelse og Transjordan kong havde lavet en hemmelig aftale på mødet den 17. november 1947 mellem Golda Meïr og Kong Abdullah, der skulle dele Palæstina mellem de to parter, på bekostning af palæstinenserne.¹²⁶ Det stod i stor kontrast på daværende tidspunkt til, hvordan det hidtidige billede af krigen, havde været i historieskrivningen, der fremstillede Israel som den forsmåede part, der blev angrebet af Den Arabiske Liga. Ifølge Shlaim havde mødet mellem Meïr og Abdullah følgende udfald:

“Abdullah secured Jewish agreement for annexing to Transjordan that part of Palestine to be allotted to the Arabs by the UN. Mrs Meir, inexperienced though she was, had returned home with what amounted to a non-aggression pact with one of the leading Arab states.”¹²⁷

Oveni den hemmelige aftale mellem Kong Abdullah og den zionistiske bevægelse, blev der også skabt en alliance mellem Storbritannien og Transjordan, som Shlaim også afdækker. Shlaim forklarer, hvordan Transjordan premierminister, Abel Huda, lykkedes med at overbevise Storbritanniens udenrigsminister Ernest Bevin på et møde i januar 1948 om, at transjordanerne ville operere i stilhed og hemmelighed, som kunne gavne briterne. Fra dette tidspunkt arbejdede Storbritannien tæt sammen med Transjordan for at sikre, at Kong Abdullah kunne udvide sit kongerige over store dele af Palæstina.¹²⁸ Derfor havde han lavet en aftale med briterne om, at når det britiske mandat var slut, ville Transjordan besætte den del af Palæstina, som var tildelt den palæstinensiske befolkning.¹²⁹ Storbritannien havde allerede valgt at støtte Transjordan uafhængighed, og derfor blev den palæstinensiske kamp for selvstændighed en lus mellem to negle.¹³⁰

¹²⁶ Shlaim 1988, s. 110-116.

¹²⁷ Shlaim 1988, s. 116.

¹²⁸ Shlaim 1988, s. 138-139.

¹²⁹ Wilson 1987, s. 167.

¹³⁰ Ibid.

7.1.5 Opgøret med evakueringsmyten

Første gang man i historieskrivningen finder en kritik af den zionistiske forklaring om, hvordan palæstinenserne blev beordret til at forlade deres hus og hjemland, kommer fra Walid Khalidi. I hans forskningsartikel: "Why Did The Palestinians Leave?", som blev publiceret i 1959. Heri finder man en undren over den manglende bevisførelse for, at de arabiske ledere beordrede de palæstinensiske borgere til at forlade deres hjem. I sin gennemgang af kilder som radioudsendelser fra Haganah Radio og breve mellem Israels udenrigsminister Moshe Sharett og Folke Bernadotte, finder Walid Khalidi ingen benævnelse af en arabisk evakueringsordre. Heller ikke Chaim Weizmann, præsident for verdens zionistorganisation og senere hen Israels første præsident nævner en evakueringsordre i sin autobiografi fra august 1948, selvom han kommenterer på den arabiske uddrivelse.¹³¹ Khalidi argumenterer for, at en sådan evakueringsordre burde have et aftryk i det kildemateriale, der er efterladt fra 1948, men han finder heller ikke spor af dette på den arabiske side:

"Surely an order of such importance must be traceable somewhere? You do not ask the entire population of a country to leave without somebody debating the matter, without a decision somewhere being taken, without an impression somewhere being made. I have gone through the files of the press releases of the Arab League. These releases include every important pronouncement made by the League at the time. There is no trace of an order."¹³²

Derudover gennemgår Khalidi også, hvad der blev skrevet om i pressen, hvortil han gennemgår tre udvalgte aviser, som han vurderer, er de vigtigste i forhold til den palæstinensiske sag; den egyptiske al-Ahram, den libanesiske al-Hayat og al-Difa, den førende palæstinensiske avis.¹³³ Heri finder Khalidi til gengæld, at mændene blandt de palæstinensiske flygtninge, som rejste til Libanon, blev sendt tilbage af den libanesiske regering. Den syriske komité for befrielse af

¹³¹ Khalidi 1959, s. 43.

¹³² Khalidi 1959, s. 44.

¹³³ Khalidi 1959, s. 44.

Palæstina havde samme politik og nægtede adgang til Syrien for palæstinensere, der kunne bære våben.¹³⁴

I sin undersøgelse af myten om en evakueringsordre mener Khalidi dog, at det mest interessante ved 1948 var rækkefølgen, hvori hændelserne var sket. Den zionistiske offensiv blev påbegyndt i første uge af april i form af Plan Dalet, og i slutningen af april havde man nedkæmpet det palæstinensiske samfund, og den massive uddrivelse var i gang. Heraf argumenterer Khalidi for, at det var, som følge af denne uddrivelse, at den arabiske liga reagerede og erklærede krig mod staten Israel:

“It was not the entry of the Arab armies that caused the exodus. It was the exodus that caused the entry of the Arab armies. Until the Zionists launched their offensive to cause this exodus, the Arab governments were still fundamentally thinking of diplomatic solutions.”¹³⁵

Khalidi mener, at den arabiske ligas tanker om en diplomatisk løsning bliver understøttet og indrømmet af zionisterne selv i kilderne. I gennemgangen af Haganah Radio, finder Khalidi følgende udsendelser:

“On 31 March 1948, Haganah radio commented that the Arab states and their leaders were known to be more inclined to moderate solutions, such as a federal state or a state divided into provinces, and there was a “danger” (i.e., from the point of view of Palestine Arabs) that the views of the Arab governments might have more weight than those of the Palestine Arabs themselves.”¹³⁶

Khalidi argumenterer dermed for, at det var palæstinenserne, som var mere radikale og yderliggående i deres indstilling til frihedskampen, end de omkringliggende arabiske regeringer. Det vil derfor være åbenlyst for palæstinenserne, at den rette tilgang ikke var at evakuere hele landet, hvis man ønskede at oprette en selvstændig stat.¹³⁷

¹³⁴ Khalidi 1959, s. 45.

¹³⁵ Khalidi 1959, s. 48.

¹³⁶ Khalidi 1959, s. 48.

¹³⁷ Khalidi 1959, s. 48.

7.2 Analyse - 2. del: De militære aktioner fra Haganah

7.2.1 David Ben-Gurions magtposition og Rådgivningsstaben

David Ben-Gurion var en nøglefigur i forhold til oprettelsen af Israel i 1948, og da han den 14. maj i 1948 proklamerede oprettelsen af staten Israel, blev han dermed også Israels første premierminister. Inden da var han dog også de facto-leder af Yishuven, som nu var blevet til en nation. Ben-Gurion spiller derfor en afgørende rolle i at styre og forme retningen for Yishuven gennem den måde, hvorpå han formulerer den politiske linje. Det må forventes, at han fungerer som den øverste beslutningstager, som har det sidste ord, når de vigtige beslutninger skal træffes. Derfor er det nærliggende at udspecificere Ben-Gurions rolle og magtposition op til, at man proklamerede staten Israel for at udpensle, hvad hans ageren og fremfærd havde af betydning ift. Yishuven. Ifølge historikeren Ilan Pappé havde Ben-Gurion den komplette kontrol i Yishuven over alle anliggender i henhold til sikkerhed og militær.¹³⁸ Ben-Gurions rolle kunne betegnes som premierminister og forsvarsminister i én ifølge Pappé.¹³⁹ Avi Shlaim peger også på Ben-Gurion som en magtfuld leder, der havde fuld kontrol over alle forhold, der handlede om forsvar og sikkerhed:

“As the strongman of the Yishuv, Ben-Gurion relentlessly concentrated power in his own hands. In 1946 he assumed the defense portfolio in the Jewish Agency Executive and immediately started preparing the Yishuv for a military confrontation with the Arabs, which in his view was inescapable.”¹⁴⁰

Efter delingsplanen i 1947 accepterede Yishuven den, men til trods for udsigterne til etableringen af en jødisk nation var Ben-Gurion ikke tilfreds med optegnelserne for de territoriale grænser.¹⁴¹ Eksempelvis skrev han følgende i sin dagbog den 3. december 1947: “Every school child knows that there is no such thing in history as a final arrangement— not with regard to the regime, not with regard to borders, and not with regard to international agreements.”¹⁴² Ifølge Avi Shlaim

¹³⁸ Pappé 2006, s. 23.

¹³⁹ Ibid, s. 27.

¹⁴⁰ Shlaim 2014, s. 146.

¹⁴¹ Flapan 1987, s. 13.

¹⁴² Ibid.

konstaterede Ben-Gurion i 1947 efter delingsplanen, at man var nødt til at etablere den jødiske stat, som han og Yishuvens ledere forestillede sig, gennem en militær kamp.¹⁴³ Derfor satte Ben-Gurion sig i spidsen for Yishuvens militær, således at han kunne fokusere og sørge for en entydig militær sejr:

“That is why he assumed personal responsibility for directing the military struggle and left it to Moshe Sharett to conduct, in New York, the diplomatic campaign for a Jewish state. Ben-Gurion also enjoyed the strong support of Golda Meir (formerly Meyerson) during the struggle for independence. (...) In 1947–48 she assumed responsibility for fund-raising in the United States, freeing Ben-Gurion to concentrate on the military side of the struggle.”¹⁴⁴

Heri beskrives det, hvordan lederskabet i Yishuv'en delte opgaverne mellem sig i forhold til internationalt diplomati, rejse økonomisk støtte i USA og det militære aspekt. Det må derfor forventes, at Ben-Gurion er vidende om, hvad der foregår i forhold til Yishuvens militære hær, Haganah, når han selv er med til at formulere strategien og retningen ud fra sit lederskab. Eksempelvis kan det ses ud fra den Rådgivningsstab¹⁴⁵, som Ben-Gurion er en del af. Ilan Pappé angiver, at Rådgivningsstaben var en væsentlig faktor i Ben-Gurions ledelse. Heriblandt anfører Pappé, at Ben-Gurion udelukkende inden for Rådgivningsstaben turde at diskutere sit syn og beslutninger vedr. delingsplanen, og hvorledes de skulle håndtere at etablere en majoritet af jøder i den kommende israelske stat. I sådanne sikkerhedspolitiske spørgsmål var der udelukkende grupperinger bestående af højtrangerende militærpersonale og ledende politikere tilstede.¹⁴⁶ Pappé anfører dog, at kildematerialet vedr. Rådgivningsstaben er begrænset:

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Shlaim 2014, s. 146.

¹⁴⁵ Oversat fra engelsk “The Consultancy” til dansk som “Rådgivningsstab”. Skrevet med stort, eftersom det er et navn.

¹⁴⁶ Pappé 2006, s.37.

“this was not an official outfit, and we have no proper minutes from most of their meetings. It is doubtful whether notes were taken at all apart from at one or two very crucial meetings that did get transcribed.”¹⁴⁷

Overordnet set angiver Pappe, at kildematerialet til Rådgivningsstabens arbejde er afgrænset til et møde eller to møder, som er blevet transskriberet. I dette henseende præsenterer Pappe, at hans analyse af Rådgivningsstabens arbejde vil tage sit udgangspunkt i:

“Ben-Gurion recorded summaries of many of the meetings in his diary (...) some of the Consultancy's members would be interviewed in later years, and others wrote autobiographies and memoirs. In the following pages I take my cues from Ben-Gurion's diary, archival correspondence and the private archive of Israel.”¹⁴⁸

I denne henseende er det eksplicit, at Pappe vil inddrage forskelligartet kildemateriale og sætte det i sammenhæng med hinanden for at konstruere et billede af samtidens Rådgivningsstab og de meninger og handlinger, som florerede i Rådgivningsstabens samtid. Pappe angiver, at Rådgivningsstabens indledende møder blev afholdt i februar i 1947 og oktober i 1947 i anledning af FN's delingsplan:

“In the first three days after the Partition Resolution was adopted, a small select group within the Consultancy met every day, but they then relaxed somewhat and the format returned to the weekly Wednesday afternoon meetings of the High Command (...) The first meetings in December were devoted to assessing the Palestinian mood and intention. The 'experts' reported that, despite the early trickling of volunteers into the Palestinian villages and towns, the people themselves seemed eager to continue life as normal”.¹⁴⁹

I denne henseende kan man stille spørgsmål ved, hvorfor det er relevant at inddrage Rådgivningsstabens arbejde. Rådgivningsstabens møder har mulighed for at bidrage til at

¹⁴⁷ Pappe 2006, s.37.

¹⁴⁸ Pappe 2006, s. 37.

¹⁴⁹ Pappe 2006, s. 51.

skabe vished om der var en gennemgående og organisatorisk tilgang i striden med den palæstinensiske befolkning. Dette er et stridspunkt, som adskillige palæstinensiske og israelske historikere har diskuteret, som bliver uddybet løbende i analysen. Ydermere kan Rådgivningsstaben give et indblik i de standpunkter og bevæggrunde, som udgjorde det politiske lederskab forinden den 14. maj, som er markeret som Israels statsoprettelse.

Heriblandt indskydes det, at Rådgivningsstaben afholdt ugentlige møder for at diskutere adskillige observationer, som var blevet gjort ift. palæstinenserne og deres aktiviteter. Ifølge Pappe og hans kildemateriale opfattede Rådgivningsstaben den palæstinensiske civilbefolknings reaktion som problematisk, da deres reaktion ikke optrappede konflikten yderligere. Yishuvens opfattelse var ikke, at palæstinenserne var påvirkede af den igangværende konflikt, men tværtimod forsøgte at fortsætte deres hverdag som forinden vedtagelsen af delingsplanen i 1947. Dette er medvirkende til at Ezra Danin, afdelingslederen for den arabiske sektion under Haganahs efterretningstjeneste, fremførte, at palæstinenserens status quo udgjorde et problem, som krævede en mere intensiv behandling:

“his informants had told him that violent actions against Palestinians would terrify them, which will render help from the Arab world useless (...)

What do you mean by violent action?’ inquired Ben-Gurion.

Destroying the traffic (buses, lorries that carry agricultural products and private cars) ’’ sinking their fishing boats in Jaffa, closing their shops and preventing raw materials from reaching their factories.’

How will they react?’ asked Ben-Gurion.

The initial reaction may be riots, but eventually they will understand the message.”¹⁵⁰

Samtalen fandt sted den 10. december i 1947 mellem Ben-Gurion og Danin. Danin foreslår eksplicit at anvende “violent actions” med henblik på at intimidere palæstinenserne til at flygte fra området, hvilket Ben-Gurion spørger nærmere ind til. Danin fremfører hvilke metoder og tilgange, som vil blive eksekveret, hvilket Ben-Gurion ikke stiller sig afvisende overfor, men derimod stiller

¹⁵⁰ Pappe 2006, s. 54.

han et spørgsmål til, hvilken modreaktion de kan forvente. I dette tekstuddrag stiller Ben-Gurion sig ikke kritisk over for Danin, hvilket indikerer en accept af Danins forslag. Det kan blandt andet anskues ud fra Ben-Gurions spørgsmål vedr. en modreaktion, hvilket indikerer åbenhed over for de potentielle konsekvenser ved denne tilgang, frem for at stille sig kritisk ved det moralske aspekt af de nævnte metoder.

I forlængelse af denne fortolkning kan det ydermere ses som en imødekommelse af Danins forslag, da Ben-Gurion tre dage efter sit møde med Danin, forfatter følgende i sit brev til Moshe Sharett: "The Palestinian community in the Jewish area would be 'at our mercy' and anything the Jews wanted could be done to them, including 'starving them to death.'" ¹⁵¹ Herunder er det eksplicit, at Ben-Gurion udtrykker en villighed til at udøve vold og undertrykkelse med henblik på at intimidere palæstinenserne som et led i deres plan, blandt andet gennem hungersnød. Man bør dog forholde sig kritisk over for Pappes udlægning af sammenhængen mellem brevet til Sharett og samtalen med Danin, eftersom det ikke er konkretiseret i det fremlagte citat af Pappe, og dermed er det vanskeligt at vurdere om Ben-Gurion henviser til sit møde med Danin. Disse foranstaltninger var autoriseret af den øverste politiske ledelse hos Yishuv, hvilket påviser den tankegang, som eksisterede blandt den politiske ledelse, selvom konteksten ikke kan udspecificeres.

I denne henseende anfører Pappe, at flere operationer blev eksekveret og intensiveret af Haganah som et resultat af den politiske ledelses anvisninger. Heriblandt var det formålsbestemt fra Rådgivningsstaben at udøve en voldelig tilgang, som ifølge Pappe blev anvist af den britiske officer Orde Wingate, som havde instrueret Haganah til at anvende terrormetoder på de palæstinensiske landsbyer i løbet af 1930'erne. Metoderne blev refereret til som "violent reconnaissance." ¹⁵² Formålet med denne militære udøvelse var at udføre koordinerede angreb på forsvarsløse landsbyer ved midnat, ved at likvidere alle borgere, som befandt sig udenfor sit hjem. Wingates taktikker blev eksempelvis anvendt i december 1947 på Deir Ayyub og Beit Affa. ¹⁵³ Denne mekanisme blev gentaget af flere omgange eksempelvis i april 1948, hvor man forcerede en evakuering af de nævnte byer ved at ødelægge landsbyerne. ¹⁵⁴ Eskaleringen kan ses i samspil

¹⁵¹ Pappe 2006, s. 54.

¹⁵² Pappe 2006, s. 56.

¹⁵³ Pappe 2006, s. 56.

¹⁵⁴ Pappe 2006, s. 55.

med brevet dateret til Sharett og korrespondancen mellem Ben-Gurion og Danin, hvorefter de militære planer, som uddybes senere i analysen, viser en sammenhæng mellem tanke og handling.

7.2.2 “The Long Seminar”

Pappe inddrager en væsentlig kilde, som er det eneste nedskrevne dokument vedr. et møde afholdt af Rådgivningsstaben. Mødet er døbt “The Long Seminar”, eftersom mødet blev afholdt over flere dage fra den 31. december 1947 til den 2. januar i 1948.¹⁵⁵ Ifølge Pappe var majoriteten af deltagerne i “Long Seminar” positivt indstillet over for “transfer”-tanken. Der var et mindretal, såsom Dr. Yaacov Tahon, som i højere grad ønskede at udnytte palæstinenserne, men ligesom de andre deltagere lænede sig mere hen imod Yosef Weitz’ indstilling om nødvendigheden om at udtømme antallet af palæstinensere med henblik på at etablere den jødiske stat. Weitz var på daværende tidspunkt direktør for “Land and Afforestation Department” for den jødiske nationalfond.¹⁵⁶ Simha Flapan omtaler også, hvordan Yishuvens lederskab på en række møder i starten af januar 1948 mødtes for at diskutere, hvordan man skulle håndtere den pågældende situation. Ifølge Flapan var repræsentanter for Haganah, det nationale råd og sikkerhedskomiteén for Yishuv til stede ved disse møder, som diskuterede, hvordan man skulle agere i forhold til den palæstinensiske modpart.¹⁵⁷ Spørgsmålet til disse møder var, hvordan man skulle reagere og svare på en pludselig opstand, der kunne opstå hos dele af det palæstinensiske samfund. Eksempelvis diskuterede man om, der skulle laves gengældelsesaktioner mod landsbyer, der kunne blive brugt som base for en eventuel fjende.¹⁵⁸

Pappe beretter om, at deltagerne diskuterede logistikken og den psykologiske mekanisme bag uddrivelsen og stillede ikke tvivlsspørgsmål ved metoden. Derimod blev der advokeret for en yderligere intensivering af militærlederen Yigal Allon og specialist i arabiske anliggender, Joshua Palmon til mødet:

“there was a need for a more aggressive policy in areas that had been 'quiet for too long'.” There was no need to persuade Ben-Gurion. By the end of the Long Seminar

¹⁵⁵ Pappe 2006, s. 62.

¹⁵⁶ Masalha, 2003, s. 21.

¹⁵⁷ Flapan 1987, s. 76.

¹⁵⁸ Ibid.

he had given the green light to a whole series of provocative and lethal attacks on Arab villages, some as retaliation, some not, the intention of which was to cause optimal damage and kill as many villagers as possible.”¹⁵⁹

Pappe fremhæver, at Ben-Gurion ikke behøvede at blive overtalt, da Allon og Palmon advokerede for en optrapning i kølvandet på en mere fredelig periode ift. palæstinenserne. I denne anledning fremsatte Ben-Gurion selv, hvilke byer, som var ideelle mål, heriblandt Beersheba med afsæt i, at de tidligere havde nægtet at samarbejde om bosættelserne. Herunder fremsættes det, at Ben-Gurion angiveligt sigtede efter at udøve skade mod byens politiske ledere.¹⁶⁰ Ydermere blev en opsigtsvækkende sætning formuleret af Ben-Gurion: “There was no need, stressed Ben-Gurion, to distinguish any more between the ‘innocent’ and the ‘guilty’ - the time had come for inflicting collateral damage.”¹⁶¹ Et spørgsmål, som opstår, er, hvordan dette skal forstås. Pappe henviser til Danin, som har uddybet, hvordan Ben-Gurions forklaring skulle forstås:

“Danin recalled years later that Ben-Gurion spelled out what collateral damage meant:” Every attack has to end with occupation, destruction and expulsion.” Danin even claimed that some specific villages were discussed.”¹⁶²

I denne anledning fremgår det eksplicit, hvad Ben-Gurion har tiltænkt med “collateral damage”. Det kan efterhånden fastslås, at “The Long Seminar” i samspil med Ben-Gurion og andre aktører, indikerer en tilbøjelighed til at fastslå en politisk kurs, som kræver “transfer” af det oprindelige folkeslag til fordel for det jødiske folks velbefindende og etableringen af en jødisk nationalstat. Hermed uden omtanke for konsekvenserne det måtte have for palæstinenserne. Dermed understreger Ben-Gurions spørgende facon en undren over omfanget af konsekvenser dette kunne have for sin part og ikke et tvivlsspørgsmål over for den moralske dimension af “transfer”. Tidligere havde Ben-Gurion offentligt undskyldt for operationen ved Khisas, men under “The Long Seminar” udtrykte han en uomtvistelig støtte til lignende operationer. Han foreslog at lade efterretningstjenesten påtage sig rollen i lignende operationer frem for Haganah, hvilket

¹⁵⁹ Pappe 2006, s. 64.

¹⁶⁰ Pappe 2006, s. 64.

¹⁶¹ Pappe 2006, s. 64.

¹⁶² Ibid.

understreger, at han ønskede at skjule nogle af operationerne, som blev eksekveret. Ben-Gurion opsummerede mødet kort i sin dagbog ved at gentage ordene fra en af deltagerne, Allon:

“There is a need now for strong and brutal reaction. We need to be accurate about timing, place and those we hit. If we accuse a family - we need to harm them without mercy, women and children included. Otherwise, this is not an effective reaction. During the operation there is no need to distinguish between guilty and not guilty.”¹⁶³

Ben-Gurion argumenterer for, at der er behov for en præcis og målrettet voldelig reaktion, der ikke skelner mellem skyldige og uskyldige. Han understreger vigtigheden af at målrette og ramme familier uden nogen former for nåde, derunder både kvinder og børn. I den anledning hævder Ben-Gurion, at sådanne handlinger vil skabe en mere effektiv modreaktion, såfremt Yishuven skal nå deres mål. Analytisk set viser dette udsagn Ben-Gurions uforsonlige tilgang til konflikten og hans vilje til at anvende vold, uddrivelse og intimidering som et middel til at opnå sine politiske mål. Heriblandt kan det fremhæves at Ben-Gurion ikke skelner mellem civile eller ikke civile, og giver sågar udtryk for en villighed til at likvidere både kvinder og børn, selvom at det modstrider alle moralske principper. Ydermere kan det fortolkes som at Pappé forsøger at fremstille Ben-Gurion og sit kabinet som blottet for et moralsk kompas.

Dog bør man indvende kort at ikke alle til mødet deler disse holdninger i samme grad. Flapan beskriver eksempelvis, hvordan der var to syn på den daværende situation ved møderne, hvortil den hårde linje trak det længste strå:

“In the end, the hard-line position dominated, and a significant factor in that outcome was the weight of Ben-Gurion’s influence. In spite of crises between him and the military leadership, Ben-Gurion’s authority was undisputed. And though he refrained from taking sides in the specific discussions, preferring to act as moderator, he clearly believed that by relying on the mufti’s extremism, Israel would be justified in altering the partition borders.”¹⁶⁴

¹⁶³ Pappé 2006, s. 69.

¹⁶⁴ Flapan 1987, s. 77.

Efter “The Long Seminar” var Eliahu Sasson overbevist om, at han havde formået at influere Ben-Gurion i en anden retning. Han var overbevist om, at Ben-Gurion havde i sinde at fortsætte med en selektiv politik, hvor man skelnede mellem fjendtlige og ikke fjendtlige palæstinensere. Dette var med henblik på at sikre fredelige områder i landet. Dermed kan det konstateres, at et solidt flertal delte Ben-Gurions linje, hvorimod et mindretal ikke gjorde. Sasson havde ikke formået at overbevise Ben-Gurion, hvilket Pappe fortolker ud fra de efterfølgende møder, som tværtimod fortsatte i den retning, som anvist med det foregående citat.¹⁶⁵

På den anden side af spektret af Rådgivningsstaben findes Yigal Allon og Israel Galili, som derimod havde fået et indtryk af Ben-Gurion om at intensivere sine operationer mod palæstinensere og palæstinensiske landsbyer. Pappe anfører i denne forbindelse, at det fremgår, at militæret i den efterfølgende tid formåede at følge Ben-Gurions ånd og ønsker bedre. Heriblandt anfører Pappe at de havde fået indtrykket af at han ikke længere ville involvere sig om aggressionsgraden, hvoraf Pappe pointerer at det var tilfældet.¹⁶⁶ Et eksempel på dette kan findes i nedslagtningen og uddrivelsen af tre landsbyer i form af Qisarya, Barat Qisarya og Khirbat al-Burj.¹⁶⁷

“The Long Seminar” fremstår som et eksplicit eksempel på sindsstemningen hos den politiske ledelse hos Yishuven. Det er tydeligt, at tonen og handlingerne er drevet af politiske ambitioner om at uddrive palæstinenserne, og sågar er overgået fra en skelnen mellem civile og ikke civile palæstinensere til en erklæring om at bekæmpe alle palæstinenserne ubetinget af køn, alder og trusselniveau.

7.2.3 “Warning operations” i Plan C

Ifølge Walid Khalidi var Plan C fra Maj 1946, hvor der var formuleret en række “counterattacks”, og formålet med dem var, at man konstant lagde maksimalt pres på den palæstinensiske befolkning.¹⁶⁸ Khalidi mener, at Plan C blev effektueret den 1. december 1947 af Haganah, hvorefter man overgik til Plan D den 1. april.¹⁶⁹ Khalidi peger på, at en del af forklaringen til den

¹⁶⁵ Pappe 2006, s. 70.

¹⁶⁶ Pappe 2006, s. 70.

¹⁶⁷ Ibid, s. 75-76.

¹⁶⁸ Khalidi 1961, s. 15.

¹⁶⁹ Ibid, s. 7.

palæstinensiske eksodus skal findes i blandingen mellem den psykologiske og terroristiske krigsførelse, som Yishuven praktiserede.

Ifølge Khalidi bestod Yishuvens krigsførelse af to typer; en generel type, som havde fokus på at underminere og svække moralen i det arabiske samfund og en blitz-type, som var en gennemført operation til formål at erobre en by eller lokation.¹⁷⁰ Den generelle type havde fokus på at kommunikere til det palæstinensiske folk, og den kan karakteriseres som den psykologiske krigsførelse. Den kunne bestå af, at Yishuven informerede om uforberedte arabiske hære, om de mange dødstal for palæstinenserne og i slutningen af april blev detaljerne fra Haganahs operationer i arabiske byer også offentliggjort. Konsekvenserne af mulige gengældelsesaktioner, som man muligvis blev nødt til at udføre fra Yishuvens side, blev også adviseret for den arabiske befolkning samt spredningen af smitsomme sygdomme på arabisk side. Khalidi skriver følgende om sine fund i radioudsendelserne fra Haganah:

“On 14 March, Haganah radio announced: “We will answer killing with killing, destruction with destruction. We regret having to undertake reprisal raids in which innocent people may have to pay the price for the crimes of others, but we have warned you.” A favorite theme was the spread of disease on the Arab side. (...) several were found suffering from “contagious diseases.” On 27 March, the Free Hebrew Station broadcast the following: “Do you know that it is a sacred duty for you to hasten to inoculate yourselves and families against cholera, typhus, and similar diseases as it is expected that such diseases will break out heavily in April and May among Arabs in urban agglomerations?”¹⁷¹

Det var altså Plan C, der var i funktion, da disse radioudsendelser fra Haganah Radio blev transmitteret. Dette er centralt, fordi i Plan C står der flere oplysninger, som er i overensstemmelse med hvilke aktioner, der bliver udført fra Haganahs side. Eksempelvis nævnes det, at deres “counterattacks” kan deles op i to slags. Den første, som passer til Khalidis generelle type, lyder således:

¹⁷⁰ Khalidi 1959, s. 49.

¹⁷¹ Khalidi 1959, s. 49.

“Warning operations will come in response to limited or single Arab operations, and their aim will be to warn the Arabs of what may be expected in the future. These operations will mostly be executed in the same area in which the Arabs were active but they must be accompanied by the widest possible media coverage.”¹⁷²

Disse “warning operations” skal dermed advare den palæstinensiske befolkning om, hvad de kan forvente i den nærmeste fremtid. Her er det vigtigt at bemærke slutningen af citatet, som understreger, at det er vigtigt, at man sørger for den bredest mulige pressedækning. Senere i planen står yderligere, hvordan denne “propaganda” skal være med til at virke afskrækkende på den palæstinensiske befolkning, og hvordan man skal bruge kommunikationsmidler som radio og flyveblade til at sørge for, at det bliver kendt i hver eneste palæstinensisk landsby:

“Propaganda will have a large effect on the extent to which incidents are publicized and on the deterrent value this will have on the Arab masses. Therefore, an extensive propaganda network must be organized by the following means:

1. Radio.
2. Leaflets.
3. Whispering campaigns diffused by Arabs or Arabists.

Each of our countermeasures should be widely publicized and reverberate in every Arab village.”¹⁷³

Sammenholdt med de eksempler, som Khalidi finder, da han gennemgår radioudsendelserne fra Haganah Radio, er det bemærkelsesværdigt, hvordan der er en sammenhæng med, hvad man har planlagt fra Yishuvens side, og hvad man gør. Man vil udbrede propaganda, som skal virke afskrækkende på palæstinenserne, hvilket skal gøres ved brug af radio. Det bliver udført fra Haganahs side. Derudover bliver der anvendt flyveblade, hvilket også bliver udført - eksempelvis bringer den libanesiske avis Al-Hayat følgende flyveblad, der var signeret af Haganahs kommandør i Galilæa og nedkastet den 15. maj 1948:

¹⁷² Khalidi 1961, s. 21.

¹⁷³ Khalidi 1961, s. 23.

“We have no wish to fight ordinary people who want to live in peace, but only the army and forces which are preparing to invade Palestine. Therefore . . . all people who do not want this war must leave together with their women and children in order to be safe. This is going to be a cruel war, with no mercy or compassion. There is no reason why you should endanger yourselves.”¹⁷⁴

Igen er det et budskab, der skal virke afskrækkende på den civilbefolkning, der befinder sig i Galilæa, da det er dem, som man opfordrer til at forlade området, fordi det bliver en ondskabsfuld krig. Derudover nævnes såkaldte “whispering campaigns” i citatet fra Plan C, som skal udbredes. Det refererer typisk til en koordineret indsats, hvor der spredes negative rygter, beskyldninger eller misinformation om en person eller målgruppe.¹⁷⁵ Det er igen en aktion, som bliver udført fra Haganahs side, fordi det stemmer overens med, hvordan der er gentagne forsøg på at fortælle om spredningen af smitsomme sygdomme blandt den arabiske befolkning. Man kan dermed konstatere, at der er en overensstemmelse med, hvad der bliver planlagt, og hvad der bliver udført fra Yishuvens side med hensyn til palæstinenserne. Derudover kan man diskutere, hvorvidt disse handlinger og aktioner kan vurderes som modsvar i militær sammenhæng fra Yishuvens side - i selve Plan C bliver de kaldt “counterattacks”, og planen har dermed et militært sprog, og den bliver fremført som en militær plan.

Det er dog problematisk, at man formulerer i den militære plan, hvordan man også vil målrette angreb mod en civilbefolkning. Eksempelvis kan det ses, hvordan diverse aktioner har en mærkbar effekt på den palæstinensiske befolkning; “the deterrent value this will have on the Arab masses”. Eller hvori man har i sinde at lancere en “whispering campaign”, hvis tematik er, at der er opstået smitsomme sygdomme på palæstinensisk side; “A favorite theme was the spread of disease on the Arab side.” Disse eksempler bør ikke blive betegnet som modsvar fra Haganah og Yishuvens side, fordi de bliver betegnet som “counterattacks” i Plan C, men derimod som reelle angreb fra Haganah og Yishuvens side på den palæstinensiske civilbefolknings psykiske og mentale stabilitet. Det er svært at se, hvilket militært formål, det skal tjene, udover at intimidere og jage befolkningen på flugt. Man kan argumentere for, at det er en antydning af, at der er tale om en overordnet plan,

¹⁷⁴ Flapan 1987, s. 103-104.

¹⁷⁵ Downloaded den 15. april 2024 på:

<https://dictionary.cambridge.org/english/whispering-campaign>

hvor formålet med dette er at drive den eksisterende befolkning på flugt. Dette må man erkende, ud fra det, at der kan konstateres, at en plan er blevet optegnet, og man kan observere aktioner, hvori planens operationer er blevet eksekveret.

7.2.4 “Strike operations” i Plan C

Det bliver i det foregående afsnit 7.2.3 nævnt, hvordan “counterattacks” er delt op i to slags, hvortil der skelnes mellem “warning operations” og “strike operations” som er den mere vidtgående operation, der tages i brug, når Yishuven slår hårdt tilbage mod den palæstinensiske befolkning. De beskrives således:

“The aim of strike operations will be to punish serious operations carried out against us. These strike operations will be more extensive in nature and at the regional or country-wide level, their goal being severe punishment.”¹⁷⁶

Der forklares med et eksempel i planen - hvis den arabiske modpart angriber et transportmiddel fra Yishuven, hvor man ødelægger fartøjet og skader dets passagerer, skal responsen fra Yishuven og Haganahs side være: “comprehensive and aim at the destruction of all Arab means of transportation.”¹⁷⁷ Det kan konkluderes, at hensigten med planen og disse “strike operations” er, at hvis den palæstinensiske modpart angriber Yishuven, skal angrebet gengældes med et modsvare. Ifølge Ilan Pappé var målet med disse aktioner, at de skulle virke afskrækkende for den palæstinensiske modpart og derfor forhindre, at jødiske bosættelser blev angrebet.¹⁷⁸ Det var dog ikke kun ved angreb på transportmidler, at man var klar til at levere hårdtslående modangreb fra Yishuvens side. Det gjorde sig også gældende for det politiske lederskab, infrastruktur, landsbyer, landbrug og forsamlingshuse, der også blev identificeret som mål:

- “1. Striking at the political leadership.
2. Striking at agitators, their financial backers, and others.
3. Striking at the executors of operations and those who provide them with shelter.

¹⁷⁶ Khalidi 1961, s. 21.

¹⁷⁷ Ibid.

¹⁷⁸ Pappé 2006, s. 28

4. Striking at high-ranking Arab officers and officials.
5. Striking at Arab transportation.
6. Striking at vital economic targets (water installations, flour mills, etc.).
7. Attacks on villages, neighborhoods, and farms used as bases for the Arab armed forces or for their organization, launching, and retreat, etc.
8. Striking at clubs, cafés, meetings, assemblies, and the like.”¹⁷⁹

Man vælger fra Yishuvens side at identificere mål, der er centrale for infrastrukturen og for, hvordan den almindelige befolknings liv samt hverdag hænger sammen. Transport, økonomiske mål, forsamlingshuse, caféer og klubber er inkluderet som mål i planen, hvortil man kan stille sig undrende over for, hvad relevansen er for at ramme disse specifikke mål i en militær sammenhæng. Ud fra et objektivt standpunkt vil det uden tvivl have en indflydelse på civilbefolkningen, hvis man angriber og ødelægger central infrastruktur, og dermed øger incitamentet til at flygte for den palæstinensiske befolkning. Ben-Gurion bekræfter selv i sin dagbog, at det lykkedes for Haganah og Yishuven at ramme central infrastruktur for den arabiske befolkning, som fik betydning for økonomien. Simha Flapan, der har haft adgang til Ben-Gurions dagbog, citerer ham således fra den 5. januar 1948:

“[Their] commerce has for the most part been destroyed, many stores are closed . . . prices are rising among the Arabs.” He noted that up to twenty thousand Arabs had left, including many of the wealthier people, whose businesses were no doubt among those destroyed.”¹⁸⁰

I sin dagbog verificerer Ben-Gurion dermed selv, at de ting, der står i planen, bliver udført af Haganah. Ben-Gurion havde ifølge Flapan en stærk overbevisning på den økonomiske krigsførelses virkning. Det betød, at han overvågede dens virkning regelmæssigt, som kom til udtryk gentagne gange i hans dagbog. Flapan noterer blandt andet, at Ben-Gurion havde viden om korrespondancer mellem det arabiske lederskab, som beretter om et trangt og kriseramte samfund,

¹⁷⁹ Khalidi 1961, s. 21.

¹⁸⁰ Flapan 1987, s. 92.

hvor økonomien er ødelagt, og der er et begrænset omfang af mad, våben eller ammunition.¹⁸¹ Ud fra Flapans citater fra Ben-Gurions dagbog kan man argumentere for, at Ben-Gurion var vidende om, hvad der foregik fra Haganahs side, og hvordan man var i gang med at fordrive den palæstinensiske befolkning. Ben-Gurion kommenterer gentagne gange på det, og det sker på forskellige dage. Ben-Gurion skriver yderligere i sin dagbog den 15. januar 1948:

“The strategic objective [of the Jewish forces] was to destroy the urban communities, which were the most organized and politically conscious sections of the Palestinian people. (...) Deprived of transportation, food, and raw materials, the urban communities underwent a process of disintegration, chaos, and hunger, which forced them to surrender.”¹⁸²

Selvom disse “strike operations” er formuleret som “counterattacks” i Plan C, var det dermed ikke kun med henblik på at forsvare sig selv fra Yishuvens side. Det politiske lederskab og Ben-Gurion var bevidste om, at de hårdtslående modangreb ville medvirke til at ramme civilbefolkningen og forårsage fordrivelse af indbyggerne. Man kan endda argumentere for, at det var Ben-Gurion (muligvis sammen med andre i det politiske lederskab), som fastlagde kursen for, hvordan man skulle fordrive den palæstinensiske befolkning. Eksempelvis skrev Ben-Gurion således i sin dagbog i forhold til, hvordan han mente man skulle håndtere konflikten med palæstinenserne, den 19. december 1947:

“we adopt the system of aggressive defense; with every Arab attack we must respond with a decisive blow: the destruction of the place or the expulsion of the residents along with the seizure of the place.”¹⁸³

Heri ses det, hvordan Ben-Gurion anskuer, at man skal forsvare sig mod palæstinenserne ved at have et aggressivt forsvar - det minder om, hvad der står i Plan C i forbindelse med disse “strike operations”, hvor man vil besvare de palæstinensiske angreb med et markant hårdere modsvar og derved kontrollere den palæstinensiske befolkning med jernhånd. Ben-Gurion kan dermed påstås

¹⁸¹ Flapan 1987, s. 92.

¹⁸² Flapan 1987, s. 92–93.

¹⁸³ Flapan 1987, s.90.

at være indforstået og muligvis også den centrale skikkelse, som fastlagde retningen for, hvordan og hvorledes man skulle sørge for, at den palæstinensiske befolkning forsvandt fra de områder, der var i Yishuvens interesse. Ifølge Flapan var det utvivlsomt Ben-Gurions ultimative mål, at man skulle fordrive så meget som muligt af den palæstinensiske befolkning. Dette kan ifølge Flapan ses ud fra de metoder, som han og Yishuv'en brugte til at opnå dette mål; man førte en økonomisk krig, der havde til hensigt at ødelægge palæstinensisk transport, handel, forsyningskæder af fødevarer og materialer samt den psykologiske krigsførelse. Flapan mener, at selv uden direkte ordre var målet og tankegangen i politiken fra Yishuvens lederskab forstået og accepteret af hæren, Haganah.¹⁸⁴

I sin bog "The Ethnic Cleansing of Palestine" fra 2006 støtter Ilan Pappé op om Simha Flapan's observationer i forhold til, hvordan det var Ben-Gurions ultimative mål at fordrive den arabiske befolkning.¹⁸⁵ Som titlen på bogen også antyder går Ilan Pappé dog længere end Flapan, og han kalder begivenhederne i 1948 for en etnisk udrensning, der var orkestreret af lederen Ben-Gurion.¹⁸⁶ Pappé tager udgangspunkt i særligt Plan D til at understrege og argumentere for pointen om, at der var en større politisk plan for at foretage en etnisk udrensning af den palæstinensiske befolkning, men han bruger også Plan C:

"Like Plans A and B, Plan C aimed to prepare the military forces of the Jewish community in Palestine for the offensive campaigns they would be engaged in against rural and urban Palestine the moment the British were gone."¹⁸⁷

Ud fra de anvisninger, der står i Plan C og Ben-Gurions reaktioner i sin dagbog må man også erkende, at selvom Pappés påstand om en overlagt etnisk udrensning af den palæstinensiske befolkning er vidtgående, må man give ham ret i, at nogle af kriterierne er opfyldt. Det blev gennemgået i det foregående afsnit 7.2.3, hvordan Haganah overlagt planlagde og udførte operationer med hensigt til at skræmme befolkningen på flugt. Sammenholdt med dét, der er blevet gennemgået i dette afsnit, er der tale om drastiske metoder, som Yishuv'en og Haganah bruger. Der

¹⁸⁴ Flapan 1987, s. 90.

¹⁸⁵ Pappé 2006, s. 49

¹⁸⁶ Pappé 2006, s. 5.

¹⁸⁷ Ibid, s. 28.

findes ingen officiel definition på etnisk udrensning, men ifølge folkedrab.dk er forståelsen således:

“Den almindelige forståelse af forbrydelsen er, at etnisk udrensning finder sted, når en befolkningsgruppe enten deporteres fra et område eller bliver tvunget på flugt ved brug af vold, drab og trusler.”¹⁸⁸

Ud fra følgende forståelse kan det i hvert fald konkluderes, at kriteriet om brug af trusler, der skal drive en befolkningsgruppe på flugt, er opfyldt i denne sammenhæng. Samtidig kan det argumenteres, at når man forsøger at ramme kritisk infrastruktur og økonomien med hensigt om at skabe kaos for det enkelte samfund, gør man brug af voldelig adfærd. På trods af dette ræsonnement for, hvorfor der var tale om en etnisk udrensning, vælger Pappé dog at ændre i oversættelsen af Plan C ift. Khalidis oversættelse, da han citerer fra det stykke, hvor disse “strike operations” er beskrevet. Heri er formuleringen “striking at” ændret til “killing”:

“Plan C spelled out clearly what punitive actions of this kind would entail:

Killing the Palestinian political leadership.

Killing Palestinian inciters and their financial supporters.

Killing Palestinians who acted against Jews.

Killing senior Palestinian officers and officials [in the Mandatory system].”¹⁸⁹

Udtrykket “killing” eller “kill” bliver på intet tidspunkt brugt i Plan C, og derfor er det yderst problematisk, at Pappé forvrænger kilden således, at den passer bedre ind i hans historiefremstilling. Udtrykket “striking at” betyder på engelsk jævnfør ordbogen Merriam-Webster: “to make a military attack”¹⁹⁰, og selvom det kan indebære dødsfald, er det under ingen omstændigheder det samme udtryk som “killing”, som Pappé vælger at bruge. Desuden er det yderligere forklaret i Plan C, hvad der er hensigten med de enkelte “strike operations” i forhold til

¹⁸⁸ Downloaded den 16. april 2024 på:

<https://folkedrab.dk/hvad-er-folkedrab/folkedrab-andre-internationale-forbrydelser>

¹⁸⁹ Pappé 2006, s. 28.

¹⁹⁰ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/strike>

de enkelte mål. Heri står der intet om, at man vil dræbe palæstinensere - eksempelvis i forhold til det politiske lederskab, lyder det således:

“The aim of striking at the political leadership is the following:

1. Doing damage to their property.
2. Imprisoning members in order to hold them hostage or prevent them from performing their activities.
3. Expelling them or physically harming them in some other way.”¹⁹¹

Man må tilstå, at retorikken er skarp i Plan C om, hvordan man vil skade det politiske lederskab. Det samme er tilfældet for, hvordan man vil angribe urostiftere og deres finansielle støtte samt dem, der udfører operationer.¹⁹² Man vil i alle tilfælde gøre skade på dem eller fordrive, som det er vist i eksemplet med det politiske lederskab. Der står dog ingen steder, at man vil slå ihjel, som Pappe ellers påstår og fremstiller det som i sin bog, hvilket er kritisabelt. Pappe slækker på tilliden til historikerens rolle, når han vælger at fordreje den enkelte kilde og får den til at stemme mere overens med hans version af fortiden. Der kan argumenteres for, at en historisk analyse altid vil være subjektiv, men den må aldrig gå på kompromis i forhold til validiteten af dens kildebrug. Det gør Pappe i dette eksempel, der skildrer Yishuven og Haganah som morderiske ved at erstatte “striking at” med “killing”.

Man kan stille sig undrende over hvorfor Pappe gør dette, fordi kilden i sig selv er eksplicit i dens aggressivitet over for, hvem end der angriber Yishuven, eller kunne tænkes at gøre det. Dens tredje punkt eksempelvis om angreb mod det politiske lederskab - “Expelling them or physically harming them in some other way” heri beskrives det, at hvis man ikke lykkes med at fordrive dem, skal man forsøge at gøre skade på dem fysisk på en anden måde. Det viser en ihærdighed hos Yishuven eftersom, at man vil tage modet fra hvem end, der stiller sig i front for den palæstinensiske sag. Det er nærliggende at undersøge betydningen af “physically harming” i denne kontekst. Vendingen giver anledning til at gøre skade på nogen eller noget fysisk, og indikerer dermed Yishuvens villighed til at udøve en form for vold som et middel til at opnå sine politiske eller territoriale mål. Det kan vurderes at fungere som en dominoeffekt, hvor man afskærer det

¹⁹¹ Khalidi 1961, s. 21.

¹⁹² Ibid.

politiske lederskab med henblik på at tage modet fra befolkningen og eventuelle kandidater, der vil stille sig i spidsen for palæstinenserne. Det var en succesfuld affære for Yishuven, som Ben-Gurion bekræftede i sin dagbog den 15. januar 1948, der er citeret i dette afsnit: “The strategic objective [of the Jewish forces] was to destroy the urban communities, which were the most organized and politically conscious sections of the Palestinian people.”¹⁹³

7.2.5 Rådgivningsstaben om Plan Dalet

Det er blevet fremført, hvordan Plan C gennem dets “counterattacks” skulle lægge pres på det palæstinensiske samfund gennem et aggressivt forsvar. Plan D skal bygge videre på Plan C, og den markerer overgangen til en regulær militær offensiv fra Yishuvens side.¹⁹⁴ I forhold til Rådgivningsstaben og Ben-Gurions rolle heri henviser Pappe til, at der eksisterer ingen dokumentation på Ben-Gurion udtalelser under Rådgivningsstabens møde den 10. marts i 1948, hvor Plan Dalet bliver udarbejdet, og dens indhold vil blive udpenslet nærmere i afsnit i 7.2.6. Til trods for dette anfører Pappe, at man har adgang til planen:

“but we do have the plan they authored and which, after they had put the final touches to it, was approved by the Haganah High Command and then sent out as military orders to the troops in the field.”¹⁹⁵

Man kan på den ene side argumentere for, at det udgør en væsentlig problematik, at Ben-Gurions ord til mødet ikke er blevet nedskrevet, og dermed er det ikke muligt at få et indblik i, hvordan Ben-Gurion agerer under mødet. Dog kan man på den anden side argumentere for, at Ben-Gurions tilstedeværelse til mødet vidner om, at planen, som blev vedtaget den 10. marts. I kraft af hans tilstedeværelse er også blåstemplet af ham selv, eftersom han var den øverste politiske repræsentant til stede for Yishuven på daværende tidspunkt. Det kan anskues i samspil med hans udtalelser i afsnit 7.2.1, hvoraf det fremgår at Ben-Gurions ord harmonerer med de militære handlinger som Haganah eksekverer i samme periode. Derudover kan det tilføjes, at under Rådgivningsstabens møde er det eksplicit, at flere af de deltagende giver deres standpunkter til udtryk, særligt med henblik på at overbevise Ben-Gurion, hvilket vidner om det interne

¹⁹³ Flapan 1987, s. 92–93.

¹⁹⁴ Khalidi 1961, s. 15–16.

¹⁹⁵ Pappe 2006, s. 81.

magthierarki i Rådgivningsstaben, hvoraf Ben-Gurion har det sidste ord. Ydermere inddrager Pappé ordlyden af Rådgivningsstabens og ordene fra “The High Command”¹⁹⁶ til militærenhederne i form af følgende:

“cleansing, '*tihur*', was used economically in the Consultancy's meetings, but appears on every order the High Command passed down to the units on the ground. It means in Hebrew what it means in any other language: the expulsion of entire populations from their villages and towns.”¹⁹⁷

Pappé fremsætter, at sprogbrugen i Rådgivningsstaben er vigtig. Dette kan særligt ses i forbindelse med brugen af udtrykket ”cleansing”, som ofte blev anvendt i møderne, og anført i hver ordre som uddelegeret. Udtrykket fremgik i samtlige ordrer fra øverste kommando til militærenhederne. Ifølge Pappé udtrykker ordvalget en klar og entydig holdning til palæstinenserne og spørgsmålet om uddrivelse, hvoraf hensigten er at uddrive og forvise hele befolkningsgrupper fra både deres bopæl og hjemstavn. Sammenhængen mellem den politiske ledelse og de militære foranstaltninger understreger visionen om en uddrivelsespolitik med henblik på at fordrive palæstinenserne gennem intimidation og militære handlinger. Det antyder en fælles koordineret indsats fra Yishuvens ledelse på tværs af militære og politiske mål.

Dog præsenterer Pappé os for et metodisk problem. I specialet er stort set samtlige kilder fra historikerne blevet bearbejdet og gennemlæst for at verificere deres kildemateriale. I denne forbindelse har det ikke været muligt med det seneste citat, eftersom Pappé ikke har indsat en fodnote til at dokumentere citatets påstand om, at ordet “cleansing” skulle indgå i disse ordrer, som er givet til de militære enheder. Dette udgør et metodisk problem, da det dermed er umuligt at undersøge citatets validitet. Derudover kan det ikke undersøges, hvordan udtrykket “cleansing” bliver anvendt, da Pappé ikke nødvendigvis har ret i, at det er lig med en etnisk udrensning, til trods for at “cleansing” angiveligt ifølge Pappé indgår i alle de militære ordrer, som er videregivet. Dermed kan det kun spekuleres i, hvilken specifik sammenhæng “cleansing” optræder, og dermed svækker Pappé dermed sin troværdighed, når han fejlagtigt ikke henviser til kilden.

¹⁹⁶ Heraf refererer Pappé til den øverste militære ledelse, men det er ikke udspecificeret, hvem det vedrører specifikt.

¹⁹⁷ Pappé 2006, s. 72.

7.2.6 Indholdet i Plan D

Som nævnt i afsnit 7.2.3 bliver Plan D implementeret den 1. april, hvor den skal bygge videre på Plan C og de to foregående planer, som Yishuven havde formuleret. Dertil kan det ses i forlængelse af det foregående afsnit i form af afsnit 7.2.5, som behandler Rådgivningsstabens møde fra den 10. marts om Plan Dalet. I Plan Dalets introduktion står der således:

“This plan is based on three previous plans:

1. Plan B, September 1945.
2. The May 1946 Plan
3. Yehoshua Plan¹⁹⁸, 1948.”¹⁹⁹

Det var dermed ikke med et mål om at erstatte den foregående plan, men derimod at udvide operationerne, som Yishuven havde som mål med Plan D: “the aim of Plan D is to fill the gaps in the previous three plans and to make them more suitable for the situation expected to obtain at the end of British rule in the country.”²⁰⁰ Ifølge Benny Morris kan Plan D ikke ses som noget politisk skrift, der beviser, at man havde en overordnet politik om at udvise den palæstinensiske befolkning. Den var tværtimod produceret som følge af, at man havde militære mål, der skulle opnås ved brug af militære midler ifølge Morris.²⁰¹ Morris’ forståelse af Plan D er, at den skal ses som et udtryk for den pressede situation, som Yishuven befandt sig i, på daværende tidspunkt i marts 1948.

Modsat Morris ser Walid Khalidi dog planen i en større helhed og som en forlængelse af den zionistiske ideologi, og han mener, at præmisserne for planen samt dens implementering vidner om dens indlejring i zionismens “transfer-tankegang”.²⁰² Det er samme opfattelse, som Flapan har, når han undersøger protokoller og dagbøger fra arkiverne. I hans optik er det et overbevisende bevisgrundlag, som fremviser, hvordan der var et mønster, der viser, at fordrivelsen var udtænkt

¹⁹⁸ Dette er Plan C ifølge Khalidi.

¹⁹⁹ Khalidi 1961, s. 24. - Heri er en oversættelse af Plan D, som er oversat fra: Sefer Toldot Hahaganah [History the Haganah], vol. 3, ed. by Yehuda Slutsky (Tel Aviv: Zionist Library, 1972), Appendix 48, pp. 1955-60.

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ Morris 2003, s. 164.

²⁰² Khalidi 1961, s. 10.

fra Yishuven med et formål om at reducere antallet af arabere i en fremtidig jødisk stat. Heriblandt ved at indtage større landområder, ejendommelige besiddelser mm.²⁰³ Ikke desto mindre må man give Flapan og især Khalidi ret i, at Plan D var en plan, der flere steder hentyder til, at man vil ramme den civile befolkning og deraf er indbefattet af transfer-tanken af den palæstinensiske befolkning. Eksempelvis kan man finde følgende citat under punkt A "The Enemy" hvori de taktiske metoder er beskrevet således:

"Harassment operations carried out by small forces against transportation arteries and settlements to give the operations mentioned above direct or tactical support. These forces will also carry out sabotage operations against vital economic facilities and terrorist raids within cities."²⁰⁴

Det er særligt den sidste sætning, som er foruroligende, fordi hvordan kan en plan - der kun er gearret til at opnå militære formål, som Morris mener - have det som en taktisk metode at gennemføre "terrorist raids" inde i byer. Det er et bemærkelsesværdigt udtryk, som er skrevet i planen. Undersøger man eksempelvis definitionen af terrorisme op, kommer følgende frem jævnfør ordbogen.com: "en eller flere personers planlagte voldshandlinger og trusler herom mod et folk, en organisation eller lignende for at skræmme, eller for at tvinge en regering eller organisation til at gøre eller ikke at gøre noget bestemt"²⁰⁵ At man vil bruge denne metode til at bekæmpe modparten vidner om en aggressiv tilgang fra Yishuvens side i Plan D. Udover dette har man også valgt at indskrive følgende, der står under punkt B "Consolidation of Defense Systems and Barric" i Plan D:

"Mounting operations against enemy population centers located inside or near our defensive system in order to prevent them from being used as bases by an active armed force. These operations can be divided into the following categories:

²⁰³ Flapan 1987. s.88-89.

²⁰⁴ Khalidi 1961, s. 29

²⁰⁵ Downloaded den 23. april på: <https://www.ordbogen.com/da/search/classic?query=terrorism>

-Destruction of villages (setting fire to, blowing up, and planting mines in the debris), especially those population centers which are difficult to control continuously.”²⁰⁶

Igen kan man stille spørgsmålstegn ved de defensive militære mål i at sætte ild til landsbyer og ødelægge dem, fordi landsbyerne var placeret et strategisk sted, der eventuelt kunne bruges som en base af en fjende. Det er korrekt, at det bliver beskrevet i planen som en defensiv aktion, men spørgsmålet er om, det er en defensiv aktion at ødelægge landsbyer, der er svære at kontrollere ved at sætte ild til dem eller sprænge dem i luften. Det kan ikke nødvendigvis klassificeres som defensive aktioner blot, fordi det er beskrevet således i Plan D. Der er tale om, at man vil angribe civilbefolkningens bopæl i området og ødelægge dem, fordi de muligvis kan blive brugt som base af en fjende og er svære at kontrollere. Der står yderligere følgende for, hvordan operationerne skal udføres:

“Mounting combing and control operations according to the following guidelines: encirclement of the village and conducting a search inside it. In the event of resistance, the armed force must be wiped out and the population must be expelled outside the borders of the state.”²⁰⁷

Heri forklares det, at hvis man finder modstand, skal det håndteres ved at udradere den og udvise befolkningen. Først og fremmest er det nærliggende at overveje, hvordan man vurderer, hvad der betegnes som modstand fra den enkelte landsby. Der skal iværksættes en finkæmning af landsbyerne, hvor man vil omringe landsbyen og derefter gennemsøge den ifølge Plan D. Det er ikke usandsynligt, at nogle af landsbyens beboere vil udvise utilfredshed med denne operation. Det mener Ilan Pappé, der stiller sig kritisk over for Benny Morris' måde at betragte Plan D på. Ifølge Pappé viser citatet her, at Plan D var “masterplan”, der skulle sikre, at alle indbyggere i landsbyerne i Palæstina blev fordrevet.²⁰⁸ Pappé argumenterer for, at det er implicit, at sådan en operation vil medføre en utilfredshed og modstand fra den enkelte landsby:

²⁰⁶ Khalidi 1961, s. 29.

²⁰⁷ Khalidi 1961, s. 29.

²⁰⁸ Pappé 2006, s. 82.

“These orders were issued when it was clear that occupation would always provoke some resistance and that therefore no village would be immune, either because of its location or because it would not allow itself to be occupied.”²⁰⁹

Som Pappé skriver er det forventeligt, at landsbyens befolkning vil udvise en misfornøjelse med, at Yishuven annekterer og omringer samt gennem søger landsbyen. Samtidig kan man også hæfte sig ved udtrykket “in the event of resistance”, som der bruges, fordi hvordan og hvornår bliver det vurderet, at der er modstand fra landsbyen? Det vil være op til Haganahs udsendte, der leder operationen, og heri er der et hul i kildematerialet, fordi denne information for, hvordan proceduren er foregået, er ikke tilgængelig. I dette tilfælde taler tavsheden, fordi det er sigende, at Haganah ifølge Morris vurderede, at næsten alle landsbyerne kunne være en potentiel fjende: “The Haganah regarded almost all the villages as actively or potentially hostile.”²¹⁰ Igen ville det være interessant at få belyst, hvad der skal til før, at en eventuel landsby bliver vurderet til at være “potentially hostile”, og hvilke faktorer der gør, at Haganah kom frem til denne vurdering.

Man må i hvert fald konstatere, at det er implicit, at disse operationer vil medføre modstand fra den palæstinensiske befolkning, der får deres landsby ødelagt eller omringet. Det vil derfor være let at vurdere den enkelte landsby som fjendtlig eller potentielt fjendtlig, der fører til, at dens befolkning skal udvises. Når det er blevet konstateret, at den enkelte landsby gør modstand lyder proceduren således; “the armed force must be wiped out and the population must be expelled.”²¹¹ I denne formulering bliver der sat lighedstegn mellem væbnet modstand og en civilbefolkning. Når den væbnede modstand er elimineret, burde det ikke være nødvendigt at udvise den resterende befolkning, fordi de civile ikke kan betegnes som fjendtlige, når de ikke er bevæbnede.

²⁰⁹ Pappé 2006, s. 82.

²¹⁰ Morris 2003, s. 164.

²¹¹ Khalidi 1961, s. 29.

Analyse - 3. del: Den historiske diskussion om Plan D og årsag til flugt

7.3.1 Starten på uenighederne

I Khalidis forståelse kan Plan D ses som den endegyldige plan, der skulle erobre og sikre territorier forud for Storbritanniens tilbagetrækning den 14. maj i Palæstina.²¹² For Khalidi viser Plan D, og den foregående Plan C, hvorfor de omkringliggende arabiske lande intervererede i Palæstina den 15. maj, hvor de erklærede Israel krig. Desuden er planen også signifikant, når det kommer til at vise, hvordan det palæstinensiske flygtningeproblem er opstået.²¹³

Denne udlægning er Benny Morris, ikke enig i. Han mener, at Khalidi har taget Plan D ud af kontekst og fremført den som en overordnet strategi for uddrivelse: "In the absence of evidence of Zionist pre-planning or a master plan for expulsion, Palestinian and pro-Palestinian writers, from Walid Khalidi on, have latched on to Tochnit Dalet (Plan D), the Haganah plan of early March 1948."²¹⁴ Der var ikke nogen steder, hvor planen gav grundlag for at udvise palæstinensere eller destruere landsbyer ifølge Morris. Efter planens implementering blev den af Haganahs kommandører ifølge Morris brugt som forklaring eller retfærdiggørelse af udvisninger, angreb eller destruering af landsbyer, men Morris peger på, at det var et biprodukt af planen, som havde regulære strategiske og militære formål.²¹⁵ Dermed peger Morris på, at det var Haganahs enkelte kommandører, som tog initiativ til handlinger og dermed handlede på egen hånd, der forårsagede palæstinenserens uddrivelse.

De strategiske og militære formål handlede om, at man skulle gøre den jødiske stat klar til den forventede invasion af Den Arabiske Ligas militær.²¹⁶ Morris vælger dermed at udelade eller ignorere Khalidis forståelse og kildemateriale, der viser, at Den Arabiske Ligas regeringer var mere moderate og ikke nødvendigvis forberedte en invasion, som er vist i afsnit 7.1.5. Morris præsenterer, modsat Khalidi, Plan D's opståen som følge af, at Den Arabiske Liga gjorde klar til en invasion, der skulle give dødsstødet til Yishuven, som var trængt:

²¹² Khalidi 1961, s. 15-16.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Morris 1991, s. 107.

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ Ibid.

“The British evacuation, which would remove the last vestige of law and order in the cities and on the roads, was only weeks away, and the neighbouring Arab states were mobilising to intervene. The Yishuv was struggling for its life; an invasion by the Arab states could deliver the coup de grâce. It was with this situation and prospect in mind that the Haganah chiefs, in early March, produced ‘Tochnit Dalet’ (Plan D), a blueprint for securing the emergent Jewish state and the blocs of settlements outside the state’s territory against the expected invasion on or after 15 May.”²¹⁷

Fremstillingen af den historiske kontekst, som Morris præsenterer for Yishuvens udvikling af Plan D, er forskellig fra Khalidi. Morris mener, at der var tale om en plan, der skulle sikre den jødiske stats overlevelse, og derfor formulerede man denne plan. Khalidi kritiserede Morris’ påstande i 1988 efter, at Morris for første gang havde fremført dem i bogen “The Birth of the Palestinian Refugee Problem” fra 1988.²¹⁸ Khalidi kritiserer dét, at Morris læser Plan D ud fra det, som Khalidi definerer som et “historisk vakuum”. Han mener ikke, at Morris tager højde for, at Yishuvens øverste ledere og ideologer diskuterede mulighederne for “transfer” af den palæstinensiske befolkning i årene før 1948:

“He regards the obvious linear dynamic binding together the successive military operations of Plan D as fragments in an, as it were, cubic configuration accidentally related to one another only through their joint occurrence in the dimension of time. From his perspective, no connection exists between the imperative to "transfer" the Arab population and seize its lands and the imperative to accommodate the hundreds of thousands of Jews it was planned to bring to the new Jewish state.”²¹⁹

Khalidi peger dermed på, at Morris ikke formår at sætte Plan D i den rette kontekst for, hvordan den passer ind i den større zionistiske ideologi, som er bygget ud fra, at man vil skabe en jødisk stat i et land, der allerede er befolket. Derfor er det ifølge Khalidi en indbygget præmis i den zionistiske ideologi, at man er nødsaget til at fordrive den befolkning, som allerede er bosat i det

²¹⁷ Morris 2004, s. 163-164.

²¹⁸ Khalidi 1988, s. 5.

²¹⁹ Ibid.

område. Man må også erkende, at Morris' forklaring af Plan D, er mangelfuld, når han tilsidesætter den zionistiske ideologi og dens lederes diskussioner om mulig 'transfer' af den indfødte befolkning i de foregående årtier som ubegrundede. Hvori situationen hos Yishuvens lederskab samtidig beskrives som desperat under Anden Verdenskrig:

“Nothing, of course, came of these meetings. But they give us an insight into the desperation growingly felt by the Zionist leadership as the news of the awful fate of Europe's Jews began to seep out – and into the measures they were willing to contemplate and propound to save their people.”²²⁰

Morris argumenterer for dette, selvom han samtidig vedgår, at idéen om transfer blev ved med at fascinere de zionistiske ledere, der så den som en deus ex machina-løsning på deres problemer.²²¹ Han skriver også, at transfer-løsningen og den tvungne flytning af den palæstinensiske befolkning var uundgåelig, hvis man ville skabe en regulær jødisk stat, og det var derfor den rationelle metode for Yishuv.²²² De zionistiske ledere var dog med på at metoden om at iværksætte en tvungen flytning af den indfødte befolkning ville være kontroversiel hos de mennesker, som det drejede sig om, og derfor bekræfter Morris, at det var en operation, som skulle hemmeligholdes bedst muligt:

“But most advocates of transfer kept their thoughts to themselves or restricted them to private letters and internal Zionist deliberations. (...) Talking about transfer would needlessly alienate or at least complicate the lives of Palestine's new governors and perhaps put off potential Jewish supporters of Zionism as well.”²²³

Alligevel er Morris' påstand, at Plan D ikke var den endegyldige politiske skabelon for deportering af det palæstinensiske folk, og man havde ikke nogen større plan med hensyn til det. Han peger på, at årsagen til deporteringen er, at det skete som et produkt af den krig, som palæstinenserne selv startede i 1947 ifølge Morris. Han mener, at planen og aktionerne mod de palæstinensiske

²²⁰ Morris 2003, s. 53.

²²¹ Morris 2003, s. 51.

²²² Ibid, s. 43-44.

²²³ Ibid, s. 41-42.

landsbyer skete som følge af impulsive og spontane handlinger fra Haganah og deres generaler, der ikke blev koordineret fra øverste politiske sted i Yishuven.²²⁴ Ilan Pappé stiller sig dog kritisk over for denne opfattelse, fordi ifølge ham viste de dokumenter, som blev udgivet fra IDF's arkiver, at det ikke var tilfældet: "The Israeli documents released from the IDF archives in the late 1990s show clearly that, contrary to claims historians such as Benny Morris have made, Plan Dalet was handed down to the brigade commanders not as vague guidelines, but as clear-cut operational orders for action."²²⁵ Her refererer Ilan Pappé til nogle dokumenter, som blev udgivet, men efterfølgende er adgangen til disse dokumenter blevet begrænset.²²⁶ Det er derfor ikke muligt at tjekke dokumenterne og validiteten af Pappés påstand.

Det må dog konstateres, at ud fra det kildemateriale, som der er blevet gennemgået i dette speciale, at det er indiskutabelt, at mange af de operationer, som Haganah gennemførte, var Yishuven's øverste leder, David Ben-Gurion velvidende om. Der er endda eksempler på, at den strategi, som han fremsatte i sin dagbog, at man skulle følge, var den, som man kunne observere i både deres planer og deres aktioner. Derfor er Pappés version af, hvordan der var en større plan i 1948 fra Yishuven's side om, at man ville fordrive den palæstinensiske befolkning, mere plausibel end Morris' fremstilling, der peger på krigsforholdenes omstændigheder som den afgørende katalysator. Om man kan deklarere begivenhederne i 1948 for en gemen etnisk udrensning, som Pappé gør, er dog uklart - først og fremmest er det et uklart begreb, som tidligere nævnt, der ikke har en klar definition. Derudover skal der være en række parametre til stede, før man kan betegne en begivenhed som en etnisk udrensning, og det er en alvorlig beskyldning, som der skal være et entydigt bevis på, før man kan erklære det. Der er trods alt en række usikkerheder på grund af mangel på kildemateriale, og det må konstateres, at Pappé går til yderlighederne, når han betegner hændelserne i 1948 som en etnisk udrensning. Pappés fortolkning og brug af definitionen "etnisk udrensning" i henhold til begivenhederne i 1948 vil i samspil med de andre historikere blive udpenslet yderligere i afsnit 7.4.3.

Det er dog vigtigt ikke at falde i den samme grøft, hvor man med omvendt fortegn bliver for kildefikseret i en søgen efter et tydeligt bevis, der viser en entydig ordre fra Yishuven's lederskab om, at palæstinenserne skal fordrives. Det er overvældende mange detaljer, som Morris nævner,

²²⁴ Ibid, s. 166-167.

²²⁵ Pappé 2006, s. 83.

²²⁶ Downloaded den 10. maj 2024 på: <https://www.haaretz.com/2013-05-16/ty-article/.premium/ben-gurion>

der viser, hvordan zionismen og Yishuvens ledere er præget af en "transfer"-tankegang, hvortil han alligevel ikke vil mene, at det var en større plan for en udrensning af den palæstinensiske befolkning. Han er grebet af, at der skal være et tydeligt bevis i kildematerialet på, at man foretog sig denne handling fra Yishuvens side: "Plan D aside, there is no trace of any decision-making by the Yishuv's or Haganah's supreme bodies before early April in favour of a blanket, national policy of 'expelling the Arabs'." ²²⁷ Det er til trods for, at han selv nævner, at de zionistiske ledere var bevidste om, at "transfer" af den palæstinensiske befolkning var en aktion, som man skulle være diskret med, fordi det ville være politisk selvmord at skilte med en kommende aktion af sådan en art. Derfor kan man ikke forvente, at der ligger et tydeligt bevis på det i kildematerialet, hvor Yishuven kommunikerer klart, at man vil deportere den indfødte befolkning, når muligheden foreligger. Som Morris selv nævner, var rationalet bag transferen af den palæstinensiske befolkning set som uundgåelig for de zionistiske ledere, hvis man skulle lykkes med at skabe en jødisk stat: "But the logic of a transfer solution to the 'Arab problem' remained ineluctable; without some sort of massive displacement of Arabs from the area of the Jewish state-to-be, there could be no viable 'Jewish' state." ²²⁸ Deraf kan man argumentere for, at det er indbygget i zionismens ideologi og tanke, at man skal af med den indfødte befolkning i Palæstina, før man kan skabe en jødisk stat.

Det er dog ikke noget, der foreligger et klokkeklart bevis på i kildematerialet, som Morris gerne vil have. I stedet for er der en række spor og tegn, som er med til at skabe et billede af en ideologi, hvis mål indebærer at fordrive den indfødte befolkning, som er palæstinenserne. Heriblandt er det væsentligt at inddrage i hvilket omfang demografien ændrede sig, da man overgik fra det britiske mandat af Palæstina til Israel: "Once the decision was taken, it took six months to complete the mission. When it was over, more than half of Palestine's native population, close to 800,000 people, had been uprooted, 531 villages had been destroyed, and eleven urban neighbourhoods emptied of their inhabitants. The plan decided upon on 10 March 1948." ²²⁹ Som angivet i dette afsnit anfører Morris udtrykkeligt, at han ikke er overbevist om, at Plan Dalet kan ses som den endegyldige politiske skabelon for deportering af det palæstinensiske folk. Morris forholder sig dog ikke til antallet af palæstinensere, som forlader eller bliver tvunget til at forlade

²²⁷ Morris 2003, s. 166.

²²⁸ Morris 2003, s. 43-44.

²²⁹ Pappé 2006, s.5.

området i kølvandet på Israels statsoprettelse. Pappé angiver i ovennævnte citat et overblik over antallet af landsbyer, som var blevet destrueret og antallet af palæstinensere, som enten havde forladt området eller var blevet fordrevet. Dog vidner sammenhængen mellem den demografiske forskel og optegnelserne fra Plan Dalet om gennemførelsen af planen, hvoraf antallet vidner om succesraten for operationen. Ydermere fremsætter Khalidi, at ud fra Morris' rationale ville det kun være en umiddelbar eftertanke fra Yishuvens side, at man efter at have fordrevet indbyggerne, skulle forhindre deres tilbagevenden:

“If their villages were blown up in order to prevent the return of their inhabitants and to parcel out their farms among existing Jewish colonies and new Jewish immigrants, this was only as an afterthought, an extemporized innovation, a lightning brainwave with no ideological, attitudinal, motivational, or strategic antecedents.”²³⁰

Morris' argumentation om, at der skal være tydelig dokumentation for det i kilderne, hvis man skal kunne konkludere noget, er problematisk, fordi hvis man som historiker udelukkende støtter sig til kildematerialet, kan historien kun belyses i fragmenter. Det er vigtigt også at belyse de sammenhænge, som findes mellem de konkrete kilder, fordi det er sådan den historiske proces fungerer. Historikeren skal tolke det enkelte kildemateriale og finde de sammenhænge, der er, hvilket Morris ikke gør. Han ignorerer de relationer, som der er mellem kilderne, og den information, hvor man, som historiker, skal læse mellem linjerne. Her er det nærliggende at påpege, at det manglende bevis i det kildemateriale, som ikke findes ifølge Morris, også vidner om, at tavsheden taler. Det burde være klart, at hvis der var tale om en plan for at lave en større fordrivelse af den palæstinensiske befolkning, ville de ansvarshavende ledere hos Yishuv formentlig være påpasselige med at efterlade spor af dette i kildematerialet. Man kan gøre sig overvejelser, om hvorvidt der var bevæggrunde til ikke at nedfælde detaljer, når emnet omhandlede “transfer”. Dette er noget som Morris selv anfører i forbindelse med David Ben-Gurion i forhold til, at han ikke nedfælder detaljer vedr. Transferkomitéen eller “transfer”, hvilket også vil blive anført i afsnit 7.4.2. I forlængelse af aspektet med tavshed, er det relevant, at anføre det er et forhold, som Morris selv noterer:

²³⁰ Khalidi 1988, s. 6.

“However, according to the existing protocols, the Executive debated the matter infrequently over the years 1939–47. Usually, the matter was referred to in an isolated sentence or half-sentence, without follow-up. My assumption is that more was said about transfer at these meetings than actually was recorded in the protocol. The issue was highly sensitive – and it was common practice in Zionist bodies to order stenographers to “take a break” and thus to exclude from the record discussion on such matters.”²³¹

Ved ovenstående citat er det relevant at påpege, hvordan Ben-Gurion navigerede udenom spørgsmål vedr. “transfer” for ikke at frembringe deres standpunkter til sagen i offentlighedens søgelys. Dog skal dette ikke ses som et udtryk for, at Ben-Gurion havde modstridende holdninger til “transfer”, men blot at man skulle være forsigtig med emnet pga. dets natur. Et andet punkt, som også er relevant og nærliggende i dette ovenstående citat er, at stenograferne ikke nedskrev alt fra møderne, da de blev bedt om at holde en pause og forlade rummet i tide og utide. Det er medvirkende til at bidrage til elementet af tavshed, da det giver udtryk for, at der var visse oplysninger, som den politiske ledelse hos Yishuven ikke ønskede at nedfælde på skrift.

Dette hænger sammen med Pappe, som kan berette om, at kildematerialet vedr. Rådgivningsstaben er begrænset, hvilket også kan ses i led af dette aspekt med tavshed og hemmeligholdelse. Dette er tydeligvis medvirkende til, at store dele af historieskrivningen om det politiske lederskab og dets handlinger er konstrueret gennem dagbøger, breve, notater mm. Eftersom kildematerialet er begrænset på en række punkter. Pappe nævner også, at Ben-Gurions redaktører på Ben-Gurions dagbog var overraskede over, at der ikke var særlig mange dagbogsindlæg fra den 1. april til 15. maj:

“The editors of Ben-Gurion's diary were surprised to discover that between 1 April and 15 May 1948, the leader of the Jewish community in Palestine seemed rather oblivious to the military side of events.”²³²

²³¹ Morris 2007, s. 43-44.

²³² Pappe 2006, s. 86.

Dette aspekt har givet anledning til refleksion af Ben-Gurion nedskrevne ord, eftersom redaktørerne undrede sig over, hvorledes tidsintervallet mellem den 1. april og 15. maj, som var kort før Israels oprettelse, var mangelfuldt eller nedskrevet i begrænset omfang. Som en naturlig forlængelse vil “transfer” blive behandlet i de efterfølgende afsnit. Dertil vil bevæggrunden til, at palæstinenserne forlod det britiske mandat af Palæstina ved Israels statsoprettelse blive undersøgt og diskuteret.

7.3.2 Problemer med Morris’ påstande og argumentation

Walid Khalidi og Ilan Pappé er ikke de eneste historikere, som er uenige med Morris udlægning, det samme kan siges om Nur Masalha, som også har fremført perspektiver, der er i karambolage med Morris’ opfattelse. Det er eksplicit at historikere, såsom Masalha, har en anden holdning til det israelske ansvar og transferplaner end Morris. Heriblandt skal følgende tekstpassager anskues som en direkte kritik af Morris’ historieskrivning:

“Since the publication in 1988 of *The Birth of the Palestinian Refugee Problem* Benny Morris has come to be seen as the ultimate authority on the Palestinian exodus of 1948. And indeed, his work has contributed to demolishing some of the long-held (at least in Israel and in the West) misconceptions surrounding Israel's birth.”²³³

Først og fremmest fremhæver Masalha, at Morris har sat sit præg på historieskrivningen om 1948 med sin udgivelse af “*The Birth of the Palestinian Refugee Problem*” i 1988. I denne henseende forklarer Masalha, hvordan Morris’ arbejde har bidraget til at udfordre den historiske forankrede perception af hændelserne i 1948. Heriblandt har det bidraget til at udfordre misforståelser vedr. Israels statsoprettelse, i både Vesten og Israel. Dermed indleder Masalha med at anerkende Morris’ arbejde i sin tidsskriftsartikel “*A Critique of Benny Morris*” fra 1991 ved at fremhæve, at Morris har bidraget til at nedbryde den traditionelle version om 1948.²³⁴

Til trods for disse indledningsvist positive aspekter, forholder Masalha sig efterfølgende kritisk over for Morris, som følge af flere faktorer. Masalhas kritik tager særligt udgangspunkt i, at Morris ikke entydigt konstaterer, at Yishuvens lederskab havde planlagt en systematisk og

²³³ Masalha 1991, s. 90.

²³⁴ Masalha 1991, s. 90.

konkret plan om “transfer” af palæstinenserne. Masalha tager blandt andet afsæt i et citat fra Morris:

“were Haganah/IDF expulsions of Arab communities, some of them at the initiative or with the post facto approval of the cabinet or the defense minister, and most with General Staff sanctions (...) But there was no grand design, no blanket policy of expulsion.”²³⁵

Masalha er kritisk over for, at Morris ikke konstaterer, at der var en specifik plan om at uddrive den palæstinensiske befolkningsdel i 1948, til trods for at Morris selv fremhæver, at Yishuvens lederskab højst sandsynligt har godkendt uddrivelses foranstaltninger foretaget af Haganah undervejs. Dette aspekt stiller Masalha sig undrende og kritisk overfor i følgende instans:

“In other words, only in "smaller part" were Haganah/IDF expulsions carried out and these were impromptu, ad hoc measures dictated by the military circumstances, a conclusion that deflects serious responsibility for the 1948 exodus from the Zionist leadership. But can his claim that there was no transfer design and expulsion policy in 1948 be sustained? Does the fact that there was no “master plan” for expelling the Palestinians absolve the Zionis leadership of responsibility.”²³⁶

Ud fra ovenstående tekstpassage fremgår det, at Masalha sætter spørgsmålstegn ved Morris’ påstand om, at massefordrivelses foranstaltninger af den palæstinensiske befolkning var et udtryk for, at der ikke var en overordnet plan eller politiske hensigter, men blot et udtryk for hændelser, som forekom undervejs. I denne forbindelse er det eksplicit, at Masalha udfordrer Morris’ ide om, at der ikke eksisterede en “masterplan”, som i hans optik reelt set fritager Yishuvens ledelse fra sit ansvar. I denne henseende forsøger Masalha at anfægte Morris’ påstand, hvorefter Masalha inddrager materiale for at påvise, at der eksisterede et “transferdesign” og en uddrivelsespolitik. Masalha inkluderer materiale, som Morris selv har skrevet for at bevise intentionen om en uddrivelse:

²³⁵ Masalha 1991, s. 91.

²³⁶ Masalha 1991, s. 91–92.

“In internal discussions, in instructions to his men [in 1948] the Old Man [Ben-Gurion] demonstrated a clear position: It would be better that as few a number as possible of Arabs should remain in the territory of the [Jewish] state.”²³⁷

I dette citat fremhæves det, at Ben-Gurion havde interne diskussioner med “sine mænd” i 1948. I den forbindelse fremgår det eksplicit, at Ben-Gurion både gav instruktioner og udtryk for sine holdninger om, at det ville være fordelagtigt, såfremt der var så få palæstinensere i Israel som muligt. Citatet antyder et klart perspektiv og strategi om at formindske antallet af palæstinensere i Israel, når denne holdning er formuleret af den daværende premierminister. Det kan overordnet set også sættes i kontekst til afsnit 7.2.1 hvor Ben-Gurions magtbeføjelser, bevæggrunde og standpunkter bliver udfoldet. Ud over dette fremhæver Masalha et andet aspekt af Morris’ egne udarbejdelser:

“Is this merely an "Arab contention," or perhaps, a figment of Arab imagination? Yet the evidence Morris adduces points to a completely different picture. In his 9 May 1989 article in HaAretz, Morris traces "the growth of the transfer idea in Ben-Gurion's thinking" from the second half of the 1930.”²³⁸

Masalha stiller spørgsmålet om, hvorvidt transferpolitikken var et udtryk for en arabisk påstand, som er skabt på et fiktivt grundlag. Ifølge Masalha er transferpolitikken ikke et udtryk for en arabisk forestilling. Han påpeger derimod, at Morris selv har været i stand til at spore en intention om transferpolitikken tilbage til Ben-Gurion fra 1930’erne. I denne forbindelse har Morris, ifølge Masalha, anskuet en udvikling i Ben-Gurions ideologiske tænkning vedr. transfer af palæstinenserne. Det antyder, at transferpolitikken, ikke blot var et udtryk for en række tilfældige handlinger, som forekom i krigens hede, som Morris har advokeret for. Derimod vises der, at denne tænkning gradvist vokser og vinder indpas hos Ben-Gurion, som heriblandt fremhæver disse tanker til andre. Holdningen til transfer var ifølge Masalha ikke et nyt fænomen hos Ben-Gurion, hvilket også kan anskues ud fra, at Masalha inddrager et brev, dateret fra den 5. oktober i 1937 fra Ben-Gurion til sin søn, Amos:

²³⁷ Masalha 1991, s. 92.

²³⁸ Masalha 1991, s. 92.

“We must expel Arabs and take their places... and if we have to use force-not to dispossess the Arabs of the Negev and Transjordan, but to guarantee our own right to settle those places-when we have force at our disposal.”²³⁹

I ovenstående citat udtrykker Ben-Gurion nødvendigheden i at fordrive den palæstinensiske befolkningsdel og tage deres land. Overordnet set kan det anskues, at Ben-Gurion allerede i ti år forinden havde gjort sig tanker om at tage forskellige magtmidler i brug for at fordrive palæstinenserne. Disse refleksioner indikerer, at uddrivelsestankerne ikke opstod pludseligt i 1948, som Morris ellers proklamerer. I forlængelse af dette, inddrager Masalha, at Ben-Gurion i sin dagbog, den 12. juli i 1937 skriver om transfer, kort tid efter Peel Kommissionens forslag:

“The compulsory transfer of the Arabs from the valleys of the proposed Jewish state could give us something which we never had. . . a Galilee free of Arab population. Ben-Gurion went on to note: “We must prepare ourselves to carry out the transfer.”²⁴⁰

I tekstuddragene fra Ben-Gurion er der en eksplicit tendens til at formulere uddrivelsen af palæstinenserne som en uundgåelig præmis for etableringen af den israelske stat. Derudover fremgår det, at Ben-Gurion havde noteret, at man bør forberede gennemførelsen af en transfer. Det er nærliggende at fremhæve “transfer” definitionen som “to convey from one person, place, or situation to another”.²⁴¹ Ved brugen af “transfer” fremgår det, at Ben-Gurion allerede inden 1948 havde en intention og plan om at uddrive araberne for at realisere sin egen vision om en jødisk stat.

Dette er i diametral modsætning til Morris, som derimod har fastlagt, at uddrivelsen af palæstinensere i 1948 skyldtes et spørgsmål om forskellige faktorer, men ikke et udtryk for en systematisk og gennemtænkt plan. I denne forbindelse kan det også anskues som kritisabelt og selektivt, at Morris ikke inddrager disse to kilder, som ikke harmonerer med hans egne konklusioner. Særligt taget i betragtning af, at Morris selv har anvendt og haft Ben-Gurions dagbog til rådighed. Morris fremfører et insufficient vidnesbyrd fra Ben-Gurion som den primære årsagsforklaring til, hvorfor det er problematisk at fastslå omfanget af intentionen og ansvaret hos

²³⁹ Masalha 1991, s. 94.

²⁴⁰ Masalha 1991, s. 93.

²⁴¹ Hentet den 5. april 2024 på:

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/transfer>

Yishuven. Disse citater som Masalha har inddraget er dog kraftigt divergerende fra Morris' egne forklaringer, analyser og konklusioner. Dermed kan det ud fra et historisk metodisk syn betragtes som problematisk, at Morris potentielt undlader at inddrage væsentlige citater eller kilder, som kan drage tvivl om hans påstande. Dermed fremgår det også, at Morris med sin analyse og konklusioner ønsker at nå frem til et bestemt narrativ og resultat, og dermed ikke er kildefikseret, som han ellers hævder han er, men derimod holdningsbaseret. Heriblandt påpeger Masalha, at der var få zionistiske ledere, som støttede en "frivillig" transfer."²⁴² Dog ændrer det ikke på, at ideen om uddrivelser allerede var til stede før 1948:

"From early 1948, Weitz began to exploit the conditions of war to expel Arab villagers and tenant-farmers, some of whom cultivated lands owned by Jewish institutions. He personally supervised many local evictions during the early months of war, frequently with the assistance of local Haganah commanders. (1948, pp. 92-98) Moreover, Morris explains."²⁴³

Weitz udnyttede tidligt krigsforholdene i 1948 med henblik på at udvise palæstinenserne fra landsbyer og landejendomme. Han overvågede adskillige udvisninger i krigens indledende fase, heriblandt med hjælp fra de lokale Haganah-kommandører. Dette viser, ifølge Masalha, at palæstinenserens flugt ikke blot var en reaktion på krigens eskalation, men udsprang fra en plan, som blev udtænkt længe før 1948. I dette henseende inddrager Masalha Morris' egne kilder til at fastslå dette.

7.3.3 Morris' svar på kritikken

Oven på Masalhas kritik, fremsætter Morris et selvforsvar i selvsamme tidsskrift kort tid efter i form af "Response to Finkelstein and Masalha".²⁴⁴ Morris benytter lejligheden til at klargøre sin analyse og perspektiv på det palæstinensiske eksodus i tidsskriftartiklen, hvortil han forklarer de faktorer, som i hans optik var med til at skabe det palæstinensiske eksodus:

²⁴² Masalha 1991, s. 94.

²⁴³ Masalha, 1991, s. 95.

²⁴⁴ Vi forholder os udelukkende til Masalha, eftersom Finkelstein ikke er historiker.

“These included the structural weaknesses of Palestinian society (military, political, social, and economic), the devolution of British rule and administration and the breakdown of law and order in the towns over December 1947-May 1948, Arab orders to leave addressed to particular communities or sections of communities (women, children, and old people), lack of food and other supplies, unemployment and high prices, Jewish threats, Jewish attack, Jewish atrocities, Jewish expulsion orders, and fear-a great deal of fear (fear of Jewish attack, fear of Jewish atrocities, fear of life under Jewish rule.”²⁴⁵

Efterfølgende adresserer Morris, at disse faktorer ud fra hans analyse er årsagsforklaringen, som leder frem til en mangefacetteret forklaring på det palæstinensiske eksodus. Morris’ fremhævnin g af de forskellige historiske begivenheder og faktorer, som leder frem til det palæstinensiske eksodus, harmonerer med de oplysninger, som er blevet fremstillet i dette speciales afsnit 6.0 til 6.4.

Overordnet set fremstiller Morris, at han har analyseret og anskuet en bred vifte af faktorer og årsager, med henblik på at forsvare sig på kritikken fra Masalha, som antyder en bias. Disse faktorer er væsentlige med henblik på at identificere årsagerne til det palæstinensiske eksodus, dog hersker der en problematik. Ud fra disse oplysninger kan man anskue en problematik forbundet med Morris’ analytiske forklaringer i og med, at han stort set ligestiller de mangeartede faktorer, som er medvirkende til det palæstinensiske eksodus. Umiddelbart fremgår det ikke, at Morris identificerer en given faktor eller årsag som mere udslagsgivende end anden. Dette findes dybt problematisk, eftersom de forskelligartede faktorer og årsager har forskellige karakterer og omfang. Dette ses heriblandt i følgende forklaring fra Morris:

“I found that different factors and combinations of factors affected different Arab communities in the course of the war. I ended up with a multi-causal explanation in which the primary precipitants of flight, in most places and at most times, were Jewish attack and Arab fears of Jewish attack”.²⁴⁶

²⁴⁵ Morris 1991, s. 99.

²⁴⁶ Ibid.

Morris forklarer selv, at flere forskellige sammenhænge har indvirkning på den palæstinensiske befolkningsdel. Heriblandt fremhæves der afslutningsvis Yishuvens angreb, og palæstinenserne frygt for disse angreb. Man kan argumentere for to forskellige perspektiver i denne sammenhæng. Først og fremmest har Morris fremført en rationel og mangefacetteret forklaring mellem faktorerne og årsagerne til palæstinenserne flugt. De nævnte faktorer, som er identificeret af Morris, er medvirkende faktorer til de strukturelle svagheder inden for det palæstinensiske samfund. På den anden side kan det fremstå som et forvrænget billede.

Givetvis kan Morris have en pointe i hungersnød, hvilket kan have haft en indvirkning på palæstinenserne flugt. Morris tager dog ikke højde for, at manglen på fødevarer i den angivne periode også er et led i Yishuvens ledelsesstrategi for at stå som sejrherre i konflikten. Simha Flapan fremlægger, at Ben-Gurion og den Yishuv iværksatte en række initiativer, heriblandt økonomiske incitamenter med henblik på at presse palæstinenserne ud af landområderne:

“The important difference with [the riots of] 1937²⁴⁷ is the increased vulnerability of the Arab urban economy. Haifa and Jaffa are at our mercy. We can ‘starve them out.’ Motorized transport, which has also become an important factor in their life, is to a large extent at our mercy.”²⁴⁸

Flapan fremfører, at flugten blandt palæstinenserne opnås ved destruering af palæstinensiske hjem. Palæstinenserne flugt tog afsæt i frygt, hvilket blandt andet iværksættes gennem økonomiske initiativer. I et brev til den senere udenrigsminister, Moshe Sharett dateret et par dage efter den 11. december, 1936, fremgår ovennævnte tekstpassage, som fremviser to aspekter. Først og fremmest, at der allerede tidligt i konflikten havde været observeret, hvordan man kunne påvirke den palæstinensiske side af konflikten. Blandt andet ved at udsætte den palæstinensiske transport for adskillige koordinerede angreb med henblik på at begrænse både mængden af materialer og madvarer til byerne. Ydermere ved at overtage og ødelægge den palæstinensiske landbrugsproduktion.²⁴⁹

²⁴⁷ En tastefejl fra originalkilden. Der er tale om 1936.

²⁴⁸ Flapan 1987, s. 92.

²⁴⁹ Flapan 1987, s. 91.

Efterfølgende har Ben-Gurion noteret, at det lykkedes som følgende: “Deprived of transportation, food, and raw materials, the urban communities underwent a process of disintegration, chaos, and hunger, which forced them to surrender.”²⁵⁰ Dermed kan det fastslås, at Ben-Gurion også tillægger den økonomiske dimension en væsentlig faktor med henblik på at reducere antallet af palæstinensere i landet. Ud fra dette kan det fastslås, at Morris har givetvis ret i at manglen på fødevarer er en medvirkende årsag til den palæstinensiske flugt, såfremt han inkluderer, at manglen på fødevarer også var et resultat af Yishuvens operationer. Disse faktorer er dog ikke alene primus motor til at ¾-dele af den palæstinensiske befolkning flygtede eller blev udvist i 1948.

Frygt er den udslagsgivende faktor, som leder frem til det palæstinensiske eksodus. Frygt kan ses i flere facetter i løbet af konflikten mellem palæstinenserne og Yishuven, men i sidste ende kan man fastslå en årsag, som er mere udslagsgivende end de fleste. Frygten for Yishuvens angreb og frygten for at miste livet. Til trods for at majoriteten af Palæstinas befolkning forinden 1948 bestod af borgere med arabisk etnicitet, fremstår det således, at Morris tillægger den moralske byrde ovenpå den palæstinensiske befolkning, med afsæt i flygtningesituationen. Det kan ses ud fra, at Morris tildels negligerer Yishuvens angreb, hvilket giver udtryk for, at Morris ikke anskuer Yishuvens handlinger som en tungtvejende katalysator for årsagen til, at palæstinenserne flygter. Tværtimod fritager han Yishuven for dette ansvar.

7.3.4 En model til flugt

Frygten for at miste sit liv er en bevæggrund, som potentielt kan føre til flygtningestrømme i væbnede konflikter. I denne forbindelse forsøger Morris at udfordre Masalha i henhold til årsagerne til den palæstinensiske flugt eller uddrivelse:

“Masalha, disputes the fact that much of the Arab middle and upper classes fled Palestine-as they had done during 1936-39-between. December 1947 and early April 1948. Local leaders, bankers, doctors, lawyers, teachers, shop-keepers and factory-owners, government officials, judges, pharmacists, land-owners-perhaps 75,000 souls in all-moved to the safer climates of Beirut, Nablus, Hebron, Cairo, Amman, to be out

²⁵⁰ Flapan 1987, s. 92–93.

of harm's way. (...) Did it provide a model of escape for those who were to take to their heels in April-June?"²⁵¹

Morris fremsætter, at palæstinenserne fra den palæstinensiske middel- og overklasse allerede flygtede i tidsintervallet mellem 1936 og 1939, og senere hen mellem 1947 og april 1948. Dette var tilsvarende 75.000 palæstinensere, som bestred forskellige samfundsbærende positioner og erhverv i samfundet. Morris fremhæver flugten af disse individer med henblik på at udfordre devisen om en gennemtænkt og systematisk plan af Yishuven.

I den anledning antyder Morris, at samfundets elite flygtede til "safer climates" og fremsætter, at dette aspekt potentielt kan have influeret de lavere klasser til selvsamme flugt mellem april og juni 1948. Der er to pointer, som ud fra dette aspekt, som er væsentlige og nærliggende at fremføre. Først og fremmest, at Morris implicit antyder at palæstinenserne forlod landet som en reaktion på den igangværende konflikt og var influeret af de øvre klasser, som allerede havde påbegyndt flugten tidligere. I forlængelse af dette kan det anskues, at Morris til en vis grad frigør Yishuvens politiske ledelse og militær for sine handlinger før, efter og under 1948. Det kan ses ifm. at Morris fremsætter mangeartede faktorer som årsag til den palæstinensiske flugt. Dermed kan det konstatere, at Morris eksplicit, modsat Masalha, mener, at den palæstinensiske flugt skal ses som et udtryk af flere vilkårlige årsager. Det inkluderer Morris' optik om palæstinenserens flugt også var et aktivt valg fra palæstinenserne selv til at forlade området. Heriblandt fremsætter han følgende:

"Were these crucial 75,000 or so expelled by the Yishuv? Were they prevented by the Yishuv (or by the British, who still ruled the country) from returning before mid-April to Haifa, Jaffa, and Jerusalem? Where in this first stage do Finkelstein and Masalha divine the Yishuv's expulsory master plan?"²⁵²

Som en forlængelse og besvarelse af sit retoriske spørgsmål, fremfører han en kritik af, hvordan Masalha når frem til, at Yishuven eksekverer en gennemtænkt plan med henblik på at fordrive palæstinenserne. Eksempelvis ved at påstå Yishuven ikke var årsagen til de 75.000 palæstinensere flygtede og ikke vendte tilbage. Morris antyder, at palæstinenserne var selvforskyldte i deres egen

²⁵¹ Morris 1991, s. 100.

²⁵² Morris, 1991, s. 100.

flygtningesituation, blandt andet som følge af flere forskellige årsager, og at dette ikke udelukkende var et spørgsmål om Yishuven's militarisme. Dette er dog modstridende med hans egne ord, som følgende "all-moved to the safer climates (...) to be out of harm's way". Denne specifikke vending udtrykker en faretruende adfærd, som kunne have sikkerhedsmæssige konsekvenser for den enkelte palæstinenser, såfremt de ikke flygtede.

Dette antyder netop, at de privilegerede klasser flygtede i kølvandet på den igangværende konflikt med udgangspunkt i frygt. Frygten spredte sig sidenhen til resten af det palæstinensiske folkefærd. Dette aspekt anfægter Morris ikke som en del af årsagen til det palæstinensiske eksodus, han anfægter dog, at det er den eneste bevæggrund til flugten, og proklamerer samtidig, at der ikke findes en gennemtænkt og systematisk plan om transfer fra Yishuven. Heriblandt antyder Morris, at flugten fra de 75.000 potentielt kan have opstået som "a model for escape for those who were to take to their heels in April-June?"²⁵³

Det er bemærkelsesværdigt, at Morris anvender udtrykket "to take to their heels", som ifølge merriam-webster.com er et idiom, som giver udtryk for "to begin to run away."²⁵⁴ I forbindelse med at Morris anfægter Masalhas påstand om en koordineret og målrettet plan, virker dette ordvalg modstridende, eftersom det insisterer på det modsatte af Morris' rationale. Ordvalget antyder, at palæstinenserne frygtede for deres liv. Dermed er det nærliggende at stille spørgsmålstejn ved bevæggrunden til flugten. Morris fremfører, at flugten er et udtryk for en "frivillig" flugt eller flytning fra Palæstina til andre nærliggende arabiske nationalstater. Problemet opstår for Morris' ved sit ordvalg, som giver udtryk for et trusselsbillede, som leder til en tilstand af frygt. Derfor fremstår det selvmodsigende, når Morris anskuer flugten som et udtryk for frivillighed. Dette hænger overordnet sammen med, at Morris ud fra dette anviser, at der dermed ikke eksisterede en samlet og koordineret plan fra Yishuven's ledelse til at uddrive palæstinenserne, som han mener disse 75.000 er et lysende eksempel på. Morris rejser også spørgsmål om, hvorvidt begivenhederne i Palæstina i perioden fra december 1947 til marts 1948 bekræfter Masalhas påstand om, at Yishuven gik ind i konflikten med en decideret udvisningsplan. Morris efterlyser beviser eller antydninger af en sådan plan og påpeger, at det ville være mere præcist at sige, at landet gradvist blev inddraget i en borgerkrig. Heri at disse fjendtligheder såede frygt hos mange palæstinensere,

²⁵³ Morris 1991, s. 100.

²⁵⁴ Hentet den 1. maj 2024 på:

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/take%20to%20one%27s%20heels>

og de som havde råd til det, flygtede - sandsynligvis med troen, som i 1936-39, at de ville vende tilbage, når orden blev genoprettet af Storbritannien, FN eller de arabiske nationer.²⁵⁵

Ilan Pappé stiller sig, ligesom Masalha, i den modsatte side af Morris' analyse af flygtningesituationen og forholder sig konkret til de 75.000 borgere fra den palæstinensiske elite, som flygtede. Pappé anfører, at efter delingsplanen blev vedtaget den 29. november i 1947 blev der påbegyndt:

“a series of Jewish attacks on Palestinian villages and neighbourhoods in retaliation for the buses and shopping centres that had been vandalised in the Palestinian protest against the UN resolution during the first few days after its adoption.”²⁵⁶

Dette er et punkt, som Morris negligerer fuldstændig. Ydermere henviser Pappé til, at disse angreb var medvirkende til at forårsage eksodusset af omtrent 75.000 palæstinensere, hvilket er en direkte henvisning til Morris' analyse af samme befolkningsgruppe. Pappé forklarer det blandt andet som følgende:

“Members of the Palestinian urban elite were leaving their houses and moving to their winter residences in Syria, Lebanon and Egypt. This was a typical reaction from the urbanites in moments of stress-moving to safety until the situation calmed down.”²⁵⁷

Hermed forklarer Pappé i sin bog, at palæstinenserne i den øverste elite flygtede af sikkerhedsmæssige årsager, hvilket står i kontrast til Morris påstand om frivillig flugt, til trods for at de ifølge Morris selv flygtede til “safer climates.” Pappé kommenterer selv på Morris' analyse af de 75.000 palæstinensere, som forlod Palæstina efter delingsplanen den 29. november i 1947:

“And yet Israeli historians, including revisionist ones such as Benny Morris, have interpreted these traditional temporary sorties as 'voluntary flight', in order to tell us that Israel was not responsible for them. But they left with the full intention of returning to their homes again later, only to be prevented by the Israelis from doing so: not allowing people to return to their homes after a short stay abroad is as much

²⁵⁵ Morris 1991, s. 101.

²⁵⁶ Pappé 2006, s. 53.

²⁵⁷ Pappé 2006, s. 53.

expulsion as any other act directed against the local people with the aim of depopulation.”²⁵⁸

Pappe fremhæver, at Morris har fremført udtrykket “frivillig flugt”. Han kritiserer Pappe for det, eftersom det afskærmer Yishuven for dets ansvar i flygtningekrisen og uddrivelsen af palæstinenserne. Dermed fritager Morris Yishuven for sit ansvar for flygtningesituationen og fremfører samtidig, at Yishuven ikke havde gennemtænkt en plan med et formål om at presse eller tvinge palæstinenserne til at flygte. Dette er dog problematisk, eftersom Morris ikke tilkendegav, hvilken betydning det havde, når de israelske myndigheder ikke tillod en tilbagevenden. Den manglende bemyndigelse til at vende hjem udgør i praksis en tvungen fordrivelse. Dette kan anskues ud fra at forhindre retten til at vende tilbage til sin hjemstavn efter at være bortrejst midlertidigt. Det illustrerer netop et formål om at reducere antallet af palæstinensere i den kommende jødiske stat.

Dermed kan man belyse, at Pappe formår at anfægte Morris’ fortælling om “frivillig flugt”, som også udspringer fra Schechtman og den traditionelle historieskrivning om Israel. Pappe fremfører, at det afgørende for flugten og uddrivelsen også kan omfatte selve hindringen af tilbagevenden til sin hjemstavn, som i lige så høj grad kan tilskrives en måde at fordrive mennesker på flugt og reducere antallet af palæstinensere. Ydermere er det nærliggende at inddrage at palæstinenserne flugt, ifølge Pappe, opstod som følge af en intimidations-politik. Det er eksemplificeret som følgende af Pappe:

“From the morning after the UN Partition Resolution was adopted, the 75,000 Palestinians in the city were subjected to a campaign of terror jointly instigated by the Irgun and the Hagana. (...) Thus, they lived topographically above the Arab neighbourhoods and could easily shell and snipe at them. They had started doing this frequently since early December.”²⁵⁹

Pappe forholder sig primært til de militære handlinger, som resulterede i en intimidering og frygt hos den palæstinensiske befolkningsdel. Blandt andet beskrives det, hvordan palæstinenserne både

²⁵⁸ Pappe 2006, s. 53-54.

²⁵⁹ Pappe 2006, s. 58.

blev beskudt og udsat for terror af Irgun og Haganah, heriblandt fra de jødiske bosættelser højt oppe på bjergene. Dermed påviser og advokerer Pappé for, at palæstinenserne skyldtes en personlig sikkerhedstrussel forårsaget af militæret. Dermed flygtede de ikke af frivillighed, som beskrevet af Morris, men som et udtryk for frygt for at miste deres liv. Dermed bør det nævnes, at det er gennemgående for Morris' historieskrivning at fralægge Yishuv'en for sit ansvar, hvilket på flere facetter er problematisk. Blandt andet fordi han ikke fremfører frygten for de militære enheder, som en decideret faktor, men tværtimod anfører det som en delvist frivillig flugt. Dette er en vag fremstilling af de historiske begivenheder, eftersom Morris har flere kilder til rådighed, som konstaterer rimelig entydigt, at der var en decideret hensigt om at fordrive palæstinenserne, hvilket eksempelvis er fremført eksplicit i afsnit 7.2.6 med Plan Dalet.

Et kritikpunkt, som Masalha og Pappé ikke har inddraget i henholdsvis sin tidsskriftartikel eller bog, er, at Morris ikke benytter sig af enten palæstinensiske eller arabiske kilder i sin fremstilling. I denne anledning er det særligt kritisabelt at han ikke anvender palæstinensiske kilder til at fremstille palæstinenserne egne oplevelse eller perspektiver af flygtningesituation for at få et indblik i deres syn og følelser i forbindelse med flugten til nærliggende arabiske lande. Vidnesbyrdet fra palæstinensere, som enten flygtede eller var vidne til konflikten, ville have været i stand til at bidrage med konkrete detaljer til deres flugt og ville dermed have givet en indsigt i de dynamikker, som opstod.

Analyse - 4. del: Transferkomitéen og et spørgsmål om etnisk udrensning

7.4.1 Palæstinenserne som persona non grata

For at udpensle analysen vedr. en intentionel eller ikke intentionel "transfer" er det nærliggende at undersøge Transferkomitéen, som blev etableret med Ben-Gurions billigelse i 1948. I en artikel i tidsskriftet *Holy Land Studies* i 2004 fremfører Nur Masalha, hvordan den israelske regering i august 1948 udnævnte en Transferkomité, hvis formål det var at planlægge, hvordan de palæstinensiske flygtninge skulle reetableres i de arabiske stater. Denne komité bestod af Yosef Weitz, Ezra Danin og Zalman Lifschitz.

I denne anledning er det vigtigt at inddrage Yosef Weitz, som også var involveret i "The Long Seminar", bliver en betydningsfuld aktør i den israelske Transferkomité. Under The Long

Seminar” fik han tilladelse til at stifte Transferkomitéen, efter personligt at have opfordret Ben-Gurion til at støtte sine planer med hensigt om at gøre det til grundstenen i deres politik:

“Weitz had prepared a memo, personally addressed to Ben-Gurion, in which he urged the leader to endorse his plans for transferring the Palestinian population out of areas the Jews wanted to occupy, and to make such actions the 'cornerstone of Zionist policy.’”²⁶⁰

Transferkomitéen havde som mål at forhindre de palæstinensiske flygtninge at vende tilbage til deres land og hjem.²⁶¹ Dette skulle ske ved følgende initiativer ifølge Nur Masalha:

“the destruction of Arab villages; settlement of Jews in Arab villages and towns; the distribution of Arab lands among Jewish settlements; 'the extrication of the Jews of Iraq and Syria' (Morris 1986: 549-50); seeking ways which would ensure the absorption of the Palestinian refugees in Arab countries—such as Syria, Iraq, Lebanon, and Transjordan—and launching a propaganda campaign to discourage Arab return.”²⁶²

Komitéen mødtes med Ben-Gurion på et møde i Tel Aviv den 26. oktober i 1948, hvor Israels premierminister godkendte disse initiativer ifølge Weitz.²⁶³ Ben-Gurion ville dog foretrække, at flygtningene blev genhuset i en arabisk stat, hvor han ville foretrække Irak.²⁶⁴ Til trods for at Masalha henviser til Transferkomitéen, dens medlemmer og møder, er Benny Morris betænkelig ved at udpege komiteens medlemmer. Dog mener Morris, at der er ingen indikationer fra Ben-Gurion, som dokumenterer at han havde en rolle i Transferkomitéens arbejde:

“Nowhere in these passages does Ben-Gurion refer clearly to the destruction of Arab villages, the prevention of a return of the refugees, amplifying the Arab exodus or

²⁶⁰ Pappe 2006, s. 66.

²⁶¹ Masalha 2004, s. 189.

²⁶² Ibid.

²⁶³ Morris 1986, s. 549-550.

²⁶⁴ Ibid.

buying up Arab land as having been broached during the discussion; nor does he refer anywhere, even obliquely, to the Weitz committee memorandum”.²⁶⁵

I den ovenstående parafrase fremgår det, at Ben-Gurion hverken beretter om ødelæggelsen af palæstinensiske byer, fordrivelsen eller Weitz’ plan og Transferkomitéens notater. Hvorimod Weitz, ifølge Morris, hævdede, at disse emner blev både diskuteret og anerkendt af Ben-Gurion under det selvsamme møde fra den 5. juni. I forlængelse af dette møde, som Weitz hævder gav anledning til en godkendelse og fortsat eksevering af Transferkomitéens planer, fremgår det, at Weitz den 6. juni sendte Ben-Gurion en detaljeret plan:

“Weitz sent Ben-Gurion a detailed list of the abandoned villages and towns, with the appropriate population figures, and a covering note stating, 'I . . . allow myself to set down your answer [yesterday 5 June] to the scheme-proposal I submitted to you, that: A) You will call a meeting immediately to discuss [the scheme] and to appoint a committee and [outline] its plan of work; B) You agree that the actions marked in clauses 1,2 . . . will begin immediately [that is, the reference is to destruction of Arab villages and prevention of cultivation of Arab fields].’”²⁶⁶

I denne henseende fremgår det således, at Weitz følger op på det foregående møde og de aftaler, som var blevet etableret med Ben-Gurion og resten af komitéens medlemmer. I dette tekststykke fremgår det, at Weitz foreslår, hvordan Ben-Gurion skal håndtere planen og fortsætte planerne fremadrettet. Heriblandt sætter Morris lighedstegn med klausulerne 1 og 2 mod ødelæggelsen af de palæstinensiske byer og “prevention” af landbrugsdyrkning. Ifølge Morris nedskriver Weitz disse forhold for at helgardere sig selv mod eventuelle anklager senere hen, eftersom Ben-Gurion ikke autoriserer ham med sin officielle politiske godkendelse til at eksekvere de nævnte planer. Dermed kan det fastslås, at Weitz’ indtil videre i dette anliggende udfører de politiske mål for Transferkomitéen på egen hånd ved at diktere ordrer til dem under ham. Weitz er indforstået med at Ben-Gurion har adskillige forhold på daværende tidspunkt, som forhindrer Ben-Gurions eventuelle involvering og umuliggør en officiel blåstempling:

²⁶⁵ Morris 1986, s. 532.

²⁶⁶ Morris 1986, s. 532.

“Aware of Ben-Gurion's modus operandi in this sensitive matter - nothing in writing, nothing traceable directly to him or the cabinet (...) Weitz was trying not to leave himself open to charges that he had acted on his own.”²⁶⁷

Disse diskrete og uformelle forhold medfører, at Weitz er foruden støtte og handler officielt set ud fra sine egne handlinger. Til trods for dette fremfører Morris, at han er overbevist om at:

“Ben-Gurion wanted Weitz to implement the 'Transfer Committee' scheme, but without his name being involved or cited as the source of the committee's authority. It were best that 'things' happened as if of their own - villages razed, cultivators barred from their fields, refugees barred from returning and, indeed, villagers expelled - without his personal imprimatur.”²⁶⁸

Morris fastslår eksplicit, at Ben-Gurion i hans overbevisning både havde intention og bevæggrund til, at Weitz eksekverede Transferkomitéens planer, bare uden sin officielle blåstempling. Dermed skulle byerne og landbruget destrueres og forhindre flygtninges tilbagekomst. Man kan anslå, at Morris mener, at Ben-Gurions manglende officielle involvering skyldes to faktorer. Først og fremmest at det ikke ville være hensigtsmæssigt at skade Israels status. For det andet for at beskytte sit historiske eftermæle. For at understøtte at Ben-Gurion havde interesser i Weitz og Transferkomitéen inddrager Morris, at Weitz nedskrev detaljer om sit møde med finansministeren, Eliezer Kaplan den 8. juni, 1948:

“Kaplan added that he had concluded with Ben-Gurion that a committee to oversee the plan's implementation be set up, composed of representatives of the JNF, the Jewish Agency and the Ministry of Defence. Weitz proposed to Kaplan that Danin, who belonged to none of these bodies, also be included, and Kaplan agreed, Weitz recorded.”²⁶⁹

²⁶⁷ Morris 1986, s. 533.

²⁶⁸ Morris 1986, s. 533.

²⁶⁹ Ibid.

Det fremgår således, at Weitz i sin dagbog fremfører, at han under et møde med Kaplan, har fået tilkendegivet, at Ben-Gurion, i dialog med Kaplan, har aftalt fordelingen af komitéen og dens medlemmer. Dermed kan man bruge disse oplysninger til at fastslå, at planerne, som Transferkomitéen skulle eksekvere, blev udført af flere aktører både i og udenfor den israelske regering. Det er relevant og nærliggende at inddrage, eftersom det kan bidrage til at indkredse, hvilke foranstaltninger, som blev vedtaget for at udføre en "transfer" og hvilke parter, som yderligere var involveret i planlægningen af det.

7.4.2 Tavshed og politisk uenighed

I forhold til planlægning af Transferkomitéen og dens efterfølgende arbejde, kan man observere en modstand i det israelske politiske system. Det sker i form af Mapam-partiet, som udtrykker sig kritisk ved de informationer, som angiveligt er blevet viderebragt omkring behandlingen af palæstinensere og stiftelsen af en Transferkomité. Kritikken udmønter sig i spørgsmål ved en intern diskussion under et kabinetsmøde i juni 1948, af Mapam-politikeren Mordechai Bentov som stillede et direkte spørgsmål til premierminister Ben-Gurion vedrørende eksistensen af denne komité, som er bemyndiget til at skade palæstinensisk ejendom: "Whether there existed a committee, composed of 'E. Danin, Y. Weitz and [sic] M. Nahmani ... empowered to damage Arab property.'" ²⁷⁰ Det antydes, at han ikke levede op til dette løfte, da følgende udsagn fremgår: "events during the summer of 1948 came thick and fast, one concern quickly replacing others in ministers' minds. The ministers grew accustomed to Ben-Gurion's failure to answer cabinet questions." ²⁷¹

Det interne kabinetsmøde afslører også, at Mapam-partiet havde en voksende mistanke om Ben-Gurions involvering i Transferkomitéen. Partimedlemmet af Mapam, Aharon Zisling, udtrykte sin tvivl gennem et notat: "I did not believe that [Weitz's order] was given in your name." ²⁷² Dette antyder en intern strid om, hvorvidt Ben-Gurion var direkte involveret i politikken omkring Transferkomitéen. Zisling afholder sig fra at åbent erklære sin mistanke, da det kunne føre til en åben konflikt inden for regeringen:

²⁷⁰ Morris 1986, s. 537.

²⁷¹ Ibid, s. 537

²⁷² Morris 1986, s. 537-538.

“Still, he held back from saying so openly, because, possibly, to do so - to recognize openly that transfer policy stemmed from the Prime Minister - would leave the Mapam ministers little choice but to declare an open rift with Mapai and perhaps bolt from the government.”²⁷³

I Weitzs dagbog hævdes der adskillige gange, at Ben-Gurion havde aftalt fordelingen af komitéen og dens medlemmer, hvilket indikerer, at der er flere aktører involveret, og at handlingerne beskrevet af Weitz’ var blåstemplet af den øverste politiske ledelse i Israel. Dog er det problematisk, at kildematerialet primært er baseret på Weitz’ egne nedskrevne beretninger eller et begrænset omfang af Ben-Gurions dagbog. Heriblandt hæfter Morris sig ved, at Ben-Gurion ikke nævner komitéens planer. Dermed svækker det den historiske fremstilling, eftersom den baserer sig på et tyndt kildemateriale til at vurdere om hvorvidt Ben-Gurion og den israelske regering havde en målrettet plan og intention om at forhindre de palæstinensiske flygtnings retur og ødelæggelsen af landsbyerne. Dog kan der med inddragelsen af Ilan Pappé, som har bearbejdet kildematerialet vedr. Rådgivningsstaben fastslås, at Ben-Gurion gav sin velsignelse til Weitz og hans plan om at etablere Transferkomitéen.²⁷⁴

Eftersom Pappés bog er fra 2006 bør det nævnes, at Morris ikke nødvendigvis havde adgang til selvsamme kildemateriale, som kunne have belyst Ben-Gurions godkendelse af Transferkomitéen. Til trods for det, findes det kritisabelt, at Morris inden for sit tilgængelige kildemateriale ikke sætter et tvivlsspørgsmål ved Ben-Gurions involvering som følge af Mapam-kritikken og Weitz’ dagbog i sammenhæng med hinanden. Det kan anskues ud fra, at Weitz adskillige gange hævder enten at have talt med Ben-Gurion eller sendt ham breve med dertilhørende detaljer om komitéens arbejde, uden at modtage respons. Mapam-partiet stillede Ben-Gurion spørgsmål om eksistensen af komitéen og dens eventuelle arbejde, men Ben-Gurion parerede spørgsmålene ved at fremføre, at han ville undersøge sagen. Det er dog modstridende, at Ben-Gurion ikke er i stand til at besvare disse spørgsmål, hvilket kan ses som et udtryk for tilbageholdelse af information, og dermed antyder det Ben-Gurions involvering i komitéens arbejde. Dette kan ses ud fra, at Weitz adresserer adskillige breve til Ben-Gurion med indhold om komitéens planer.

²⁷³ Morris 1986, s. 538.

²⁷⁴ Pappé 2006, s. 66.

Til trods for, at der ikke eksisterer en brevudveksling kan det antages, at Ben-Gurion har modtaget disse breve, og dermed er oplyst omkring komitéen og dens planer. Pappe har også selv anført, i afsnit 7.2.2, at Weitz forlod “The Long Seminar” med en blåstempling fra Ben-Gurion til at stifte Transferkomitéen. Kort tid efter blev Transferkomitéen stiftet og involverede en række aktører, som også var involveret i Rådgivningsstabens arbejde. Dermed antyder det også at Ben-Gurion tavshed er et spørgsmål om *argumentum ex silentio*, da det virker som et bevidst træk at yde tavshed, eksempelvis for at beskytte sit eftermæle eller Israels position i det internationale samfund.

Desuden har Ben-Gurion også været kraftigt involveret i Rådgivningsstabens, hvilket er anført i afsnit 7.2.1 og 7.2.5. Det vækker undren, når Morris ikke anfører, at Ben-Gurion tidligere har påvist adfærd eller handlinger, som stemmer overens med Transferkomitéens arbejde. Umiddelbart fremgår der en kontinuerlig sammenhæng mellem idéudvikling og handlinger, som Morris som minimum bør adressere eller stille sig undrende over. Dette ses også i forbindelse at både Pappe, Walid Khalidi og sågar Masalha er i stand til at påvise, at “transfer” tanken ikke blot var et tankeeksperiment hos Yishuven, men både viste sig i de officielle politiske møder og i form af eksekveringen af militære planer såsom Plan Dalet.

Sammenhængen mellem Ben-Gurions benægtelse af kendskab til Transferkomitéens handlinger og de breve, han modtager fra Weitz, er problematisk og kan antyde en form for dobbeltspil eller mangel på transparens. Dertil leder handlingerne i Transferkomitéen henimod et spørgsmål om sammenhængen mellem intention og handling, som resulterede i det palæstinensiske eksodus. Til trods for dette kan man også være kritisk overfor Morris, som tilsyneladende fremstiller sammenhængen mellem Weitz’ og Ben-Gurions møder, eftersom begge af flere omgange har nedskrevet detaljer om planer på de selvsamme dage, eksempelvis den 26. september:

“Weitz first discussed the technicalities of intimidation with one of his fieldmen, then went to see Ben-Gurion. What was to be done about the refugee concentrations, the Prime Minister asked. 'Intimidation', was Weitz's response, 'intimidation using all means'. There were some 100,000 refugees in the central Galilee, Weitz said. They

would return to their homes in Israel - in line with the Bernadotte plan - unless intimidated into moving away.”²⁷⁵

I ovenstående tekstpassage indikerer Weitz en eksplicit intention om at anvende intimidering som et middel til at fremtvinge, at flygtninge ikke vendte tilbage. Passagen antyder en organiseret og koordineret tilgang til at intimidere disse flygtninge, hvilket kan anskues ud fra, at Weitz nævner et specifikt antal flygtninge og refererer til Bernadotte-planen som en bevæggrund til at handle. Som tidligere anvist understreger Weitz’ handlinger en organiseret sammenhæng mellem sine planer og handlinger, som bliver eksekveret. Ved foregående lejligheder i Morris’ fremstillinger har det ikke været muligt at sætte lighedstegn mellem Weitz’ handlinger og Ben-Gurions involvering, eftersom Ben-Gurion maksimalt har henvist, at han har afholdt møder samme dage som Weitz har. Dog rejser denne kommentar et spørgsmål mellem Ben-Gurions kendskab og godkendelse af Weitz og Transferkomitéen:

“According to Ben-Gurion, who also recorded the conversation in his diaries, Weitz proposed that the intimidation operation in the Galilee be carried out by Israeli Arabs, Syrians and Lebanese gendarmes. In the south, the refugees should be intimidated 'without end' (bli sof), Ben-Gurion recorded Weitz as saying (but without mentioning by whom). Weitz proposed that Shiloah - the Foreign Ministry liaison with the IDF - be placed in charge of the operation, assisted by the Weitz-Danin-Lifshitz committee. Weitz asked that I issue orders to Shiloah', Ben-Gurion recorded, not saying - as usual - how he acted in the matter subsequently.”²⁷⁶

I ovenstående passage bliver Weitz’ planer om intimidering yderligere forklaret. Dertil fremstår Ben-Gurions reaktion på disse planer. Weitz’ specifikke henvisning til brugen af israelske arabere, syrere og libanesiske gendarmere indikerer en intention om at inddrage forskellige aktører ved at gennemføre denne “intimideringsoperation”. Morris fremhæver, at der er tale om det selvsamme møde, som Weitz også har nedskrevet, også til trods for en manglende angivelse fra Ben-Gurion, om hvem mødet blev afholdt med, og hvordan han agerede efterfølgende i sagen.

²⁷⁵ Morris 1986, s. 548.

²⁷⁶ Morris 1986, s. 548.

I denne kontekst findes det problematisk, at Morris ikke tillægger denne passage flere antydninger om omfanget af Ben-Gurions involvering. Heriblandt vil det kunne anskues ud fra, at Ben-Gurion i denne passage både har fremstillet sit møde med Weitz og emnet for mødet. Dertil giver mødet udtryk for, at Ben-Gurion er oplyst om adskillige problemstillinger forbundet med flygtninge og "transfer"-spørgsmålet. Det er også til trods for, at han ikke beretter om sin videre ageren i sagen. Dertil kan passagen sammenholdes med Mapam-partiets kritik, eftersom ovenstående passage giver et indblik i Ben-Gurion viden om komitéens eller Weitz' ageren. Dette vækker i naturlig forlængelse en mistænkeliggørelse, eftersom Ben-Gurion ikke adresserer, hvordan han handlede under sagens omstændigheder. Om hvor omfattende Ben-Gurion lederskab og ansvar i Transferkomitéens planer og eksekveringen var i relation til flygtningespørgsmålet. Det kan være relevant at nævne flere aktører, som også er i spil. Et par måneder forinden har Weitz adresseret et brev til udenrigsministeren, Moshe Sharett vedrørende flygtningespørgsmålet:

"The following day Weitz wrote to Shertok to remind the Foreign Minister of the decisions taken at the 25 July meeting with Ben-Gurion: 'You told me that from now on the initiative in the matter of the 'transfer' would be in your hands and that you would immediately call for consultations and action (...) Weitz called for setting up the special apparatus, which would also act to convince the Arabs through propaganda that there would be no return.'"²⁷⁷

Den 26. juli adresserede Weitz i et brev til Sharett efter deres fælles møde med Ben-Gurion, at Sharett og hans ministerium skulle tage initiativ til transferplanerne. Det antydes, at udenrigsministeriet blev anskuet som en central aktør i eksekveringen af transferplanerne, som dermed også stiller yderligere spørgsmål om ansvar og involvering fra det israelske lederskab. Der er en del fokus på Ben-Gurion, eftersom han var premierminister, dog er Transferkomitéens planer beskrevet som vidtgående og kræver flere samarbejdende instanser for at kunne gennemføre en decideret hindring af tilbagevenden. Som anført og fremlagt i afsnit 7.2.1 var Ben-Gurion øverst i det israelske lederskabs magthierarki og dikterede Rådgivningsstabens møder og agendaer.

Desuden vidner Weitz' anmodning om at stifte et "særligt apparat", altså en organiseret implementering af transferplanerne. Heriblandt er det med henblik på at overbevise

²⁷⁷ Morris 1986, 545-546.

palæstinenserne gennem propaganda, at der ikke er mulighed for tilbagevenden. Dette indikerer en koordineret og organiseret strategi rettet mod at påvirke flygtninge og deres eventuelle tilbagevenden. For at sætte dette i kontekst kan man henvise til den traditionelle version fra israelsk side, som blev fremført af Schechtman i afsnit 7.1.1. Den 18. august har Ben-Gurion indkaldt til et møde:

“Ben-Gurion summoned the country's leading Arab affairs and defence experts for a full-scale consultation on the refugee problem, the possibility of a return and policy towards Israel's Arab minority. The meeting, in Ben-Gurion's office, was attended by Shertok, Kaplan, Shitrit, the Directors-General of the Treasury and the Minority Affairs Ministry, Weitz, Danin and Lifshitz, Shimoni and Reuven Shiloah, the Foreign Ministry's liaison with the defence and intelligence forces, Major- General Elimelech Avner, head of the Military Government in the Occupied Territories, and others.”²⁷⁸

Mødet viser eksplicit, at der var flere centrale aktører involveret i drøftelserne om flygtningespørgsmålet. Til stede var flere førende eksperter inden for arabiske anliggender og forsvar, samt en række embedsmænd fra forskellige ministerier og militære myndigheder. Dette antyder, at flygtningespørgsmålet blev behandlet på det højeste politiske niveau af den israelske regering, og at politikken potentielt blev udformet i samråd med flere instanser. Der er tydeligvist en sammenhæng mellem møderne, eftersom mødet omhandlede de arabiske flygtninge, men der oplyses ikke om de konkrete diskussionsemner eller perspektiver fra mødet, hvilket problematiserer vidnesbyrdet, hvilket kan drage mindelser til at stenograferne overordnet ikke nedskrev alle detaljer vedr. “transfer” og lignende sager, som nævnt i afsnit 7.3.1.

Ifølge Morris beretter Weitz, at Ben-Gurion støttede komitéens arbejde og de otte fremlagte pointer, som komitéens fremførte. Heriblandt i form af: “The committee recommended that 235 of the 300 abandoned sites be settled”.²⁷⁹ Ifølge Weitz’ beretning støttede Ben-Gurion komitéens arbejde og dens anbefalinger, herunder idéen om at genbosætte israelere i de forladte områder. Dette skulle ifølge komitéen kunne realiseres ved at forhindre en tilbagevenden af de palæstinensiske flygtninge ved at opkøbe deres ejendomsbesiddelser: “The committee also

²⁷⁸ Morris 1986, 546.

²⁷⁹ Morris 1986, 550.

proposed purchasing land from Arabs leaving the country, negotiating with the Arab countries about a planned resettlement of the refugees and assessing the value of the property left behind by the refugees.”²⁸⁰ Med henblik på at genhuse palæstinenserne i Irak eller andre omkringliggende arabiske nationalstater, og dermed sikre, at de ikke vendte tilbage til Israel.

7.4.3 En etnisk udrensning?

Det er nærliggende at henvise tilbage til specialets opstillede problemstillinger. Heriblandt udgør problemstillingerne rygsøjlen af specialets modus operandi. Først og fremmest er det beskrevet i problemstillingerne, hvordan vi vil undersøge forholdene, som ledte til Israels statsoprettelse og hvilken betydning det havde for den demografiske forandring i form af palæstinenserne fordrivelse og Yishuvens tilkomst. I denne henseende har det været påliggende at undersøge adskillige forhold, hvor historikerne har vist sig uenige. Historikerne adskiller sig på en bred vifte af aspekter i henhold til 1948. Både ifm. intentionerne, de ansvarshavende for konflikten og “transfer” som udgangspunkt. Dette afsnit vil blive skrevet med henblik på at udpensle aspekter, som enten er analyseret eller beskrevet i analysens foregående afsnit, med henblik på at samle og sammenfatte pointerne og de aspekter, hvori historikernes primære pointer inden for de nævnte forhold vil blive diskuteret yderligere.

I dette afsnit er det relevant at diskutere, hvorvidt 1948 og hændelserne, som har ført til dette punkt i specialet kan anses som en etnisk udrensning som Pappe udlægger det. Eller som et spørgsmål om opportunisme, der opstod i krigens hede, som Morris fremlægger det. Det er relevant at diskutere og gøre sig overvejelser om det er et udtryk for etnisk udrensning. Det havde været nærliggende at inddrage en officiel definition om etnisk udrensning fra et internationalt politisk organ som FN. Dog belyser FN, at der ikke findes en konkret definition på etnisk udrensning.²⁸¹ Derfor diskuteres det ud fra den amerikanske historiker Norman Naimarks kriterier og definitioner af etnisk udrensning. I bogen “Fires Of Hatred: Ethnic Cleansing In 20th Century Europe” fra 2002 har Naimark defineret og indkredset, hvordan etnisk udrensning kan betegnes og hvilke

²⁸⁰ Morris 1986, 532.

²⁸¹ Downloadet den 28. maj på:

<https://www.un.org/en/genocideprevention/ethnic-cleansing.shtml>

kriterier, som kan eller bør være opfyldt, før man kan fastslå om en given hændelse kan klassificeres som etnisk udrensning.

Det er alfa og omega, at deklarerer på forhånd at Naimark har taget sit historiske afsæt i begivenheder såsom den etniske udrensning i Balkanlandene, Det Armenske Folkedrab og Nazi-Tysklands *Endlösung* af jøderne i Europa og verden. Dermed har Naimark ikke taget sit afsæt i det palæstinensiske eksodus. Dermed ses det som et muligt redskab til at analysere og konstatere, hvorvidt 1948 i Israel-Palæstina-konflikten kan betegnes som en etnisk udrensning eller ej. Dog er det vigtigt for specialet at deklarerer, at der ikke sættes lighedstegn mellem det palæstinensiske eksodus eller andre hændelser, som kunne minde om det. Heriblandt fremfører Naimark selv, at de nævnte etniske udrensninger differentierer sig på adskillige punkter og aspekter og derfor bør anskues som separate hændelser, som er vanskelige at sammenligne med hinanden. I dette henseende er det relevant at inddrage et af flere kriterier, som Naimark opstiller:

“The intention of ethnic cleansing is to remove a people and often all traces of them from a concrete territory. The goal, in other words, is to get rid of the “alien” nationality, ethnic, or religious group and to seize control of the territory they had formerly inhabited. At one extreme of its spectrum, ethnic cleansing is closer to forced deportation or what has been called “population transfer”; the idea is to get people to move, and the means are meant to be legal and semi-legal.”²⁸²

Ved ovenstående citat fremgår det, at Naimark fremsætter, at etnisk udrensning på et overordnet plan kan forstås som et mål om at komme af med en fremmed “nationality, ethnic or religious group” og overtage magten i området man tidligere har beboet. Dermed kan der i denne kontekst ses en sammenhæng mellem kriteriet og Yishuvens intentioner og handlinger.

Det er fremført i specialet, at Ilan Pappé og Masalha er de historikere, som er mest yderliggående ved at klassificere Yishuvens handlinger, såsom Plan Dalet, som et udtryk for etnisk udrensning.²⁸³ Ud af specialets historikere er Masalha og Pappé de eneste, som ordret anvender denne betegnelse til at beskrive udfaldet af 1948 og Yishuvens handlinger samt intentioner. Dette kan blandt andet eksemplificeres ved Pappé som:

²⁸² Naimark 2001, s. 3.

²⁸³ Masalha 2003, s. 255.

“Perfect context and pretext for implementing the ideological vision of an ethnically cleansed Palestine. The Zionist policy was first based on retaliation against Palestinian attacks in February 1947, and it transformed into an initiative to ethnically cleanse the country as a whole in March 1948.”²⁸⁴

Pappe fremhæver, at Yishuven så den eskalerende konflikt som anledning til at transformere fra defensive handlinger til en offensiv plan om at fjerne den palæstinensiske befolkning fra landkortet. Til trods for at Pappe henviser til den demografiske forskel, som opstår i kølvandet på konflikten og fremhæver militærplanerne og handlingerne, som ubestridelige beviser på en etnisk udrensning er enkelte historikere ikke enige i denne udlægning.

På den modsatte fløj i dette speciale, og som dermed står som Pappes og Masalhas modstykke er historikeren Benny Morris. Som anført i specialet er det tydeligt, at Morris ikke betegner palæstinenserne eksodus som et udtryk for etnisk udrensning. Tværtimod mener Morris sågar ikke der var tale om en kalkuleret og systematisk plan om at uddrive palæstinenserne. Blandt andet blev det fremført i afsnit 7.3.1, hvordan Morris ikke anskuer Plan Dalet som udtryk for et politisk værktøj med henblik på at uddrive palæstinenserne, men derimod skulle fungere som militære retningslinjer til Yishuven militære enheder. Som det blev fremført i 7.2.6 angiver Plan Dalet adskillige retningslinjer, som i vores opfattelse er i modstrid med Morris’ udlægning, eftersom disse handlinger ud fra et objektivi grundlag højst tvivlsomt kan opfattes som “defensive handlinger”. Morris fremfører flere eksempler på, hvordan Yishuven og den zionistiske tankegang ikke var drevet af “transfer” i denne anledning er det nærliggende at inddrage et eksempel fra hans egen bog:

“But simultaneously, the Jewish Agency Executive – the ‘government’ of the Yishuv – discussed transfer. On 7 June 1938, proposing Zionist policy guidelines, Ben-Gurion declared: ‘The Jewish State will discuss with the neighbouring Arab states the matter of voluntarily transferring Arab tenant-farmers, labourers and peasants from the Jewish state to the neighbouring Arab states.’ (...) Five days later Ben-Gurion laid his

²⁸⁴ Pappe 2006, s. 13.

cards baldly on the table: 'I support compulsory transfer. I don't see in it anything immoral.'²⁸⁵

På selvsamme side oplyser Morris om de demografiske forhold, hvorledes han påpeger, at den palæstinensiske befolkningsdel udgjorde majoriteten af borgerne i landet. Morris insisterer gentagne gange på, at Yishuven ikke havde intentioner om "transfer". Han opfatter den demografiske ændring, som sker i 1948, ikke skal findes i, at Yishuven havde udtænkt en uddrivelsesplan. Det er selvmodsigende, eftersom Morris selv hæfter sig ved, at eksempelvis Ben-Gurion tidligere har været fortaler for "transfer", hvoraf han udtaler sig om det i 1938 til det Jødiske Agentur, som Morris anskuer som de facto regeringen for Yishuven. Morris er overbevist om, at der inden 1948 ikke var en intention om at uddrive palæstinenserne fra landområdet. Dog vidner både Plan Dalet, Rådgivningsstaben og adskillige militære operationer om det stik modsatte billede. I forlængelse af dette har Morris selv beskæftiget sig med Transferkomitéen, et politisk organ, som også blev godkendt af Ben-Gurion i 1948 med henblik på at sikre "transfer" af de resterende palæstinensere og opkøbet af deres jord for at forhindre deres legitime krav til tilbagevenden, som det fremgår af FN's generalforsamlings resolution 194.²⁸⁶

Derfor giver Morris' egne ord anledning til en diskussion, da hans argumentation er selvmodsigende, hvilket er en tendens i hans historieskrivning. Morris er som historiker i stand til at trække en masse viden og relevante oplysninger ud af sit kildemateriale. Dog er der også en tendens til, at Morris ikke formår at stille udtømmende spørgsmål til sit kildemateriale. Desuden kan det konstateres, at Morris har en tendens til at udelade kildemateriale, som andre historikere inddrager, hvis det står i kontrast til hans udlægning. Derfor er det også relevant at inddrage følgende kriterie fra Naimark:

"Further complicating the distinctions between ethnic cleansing (...) the fact that forced deportation seldom takes place without violence, often murderous violence. People do not leave their homes on their own."²⁸⁷

²⁸⁵ Morris 2004, s. 49-50.

²⁸⁶ UN General Assembly, 194 (III). Palestine - Progress Report of the United Nations Mediator, A/RES/194, 11 December 1948.

²⁸⁷ Naimark 2002, s. 3.

Citatet kan anvendes til at henviser til, hvordan Morris gentagne gange ikke stiller kritiske spørgsmålstegn ved Yishuven. Dette ses også i forbindelse med både Transferkomiteen i afsnit 7.4.1 og 7.4.2. eller i afsnit 7.2.6 om Plan Dalet. Det kan også ses i forbindelse med Morris' ansvarsfralæggelse af flygtningeproblemet, da han angiver, at 75.000 palæstinensere, som flygtede forinden konfliktens brændpunkt skulle have fungeret som en model til flugt for resten af befolkningen, men uden at sætte spørgsmål ved bevæggrunden til flugt. Oftest er flugt fra et land til et andet udtryk for frygt for sig selv og sin families velbefindende, som Naimark også beskriver det som. Hvorimod Pappe og flere af de andre historikere, som indgår i specialet, konkret sætter spørgsmålstegn ved Yishuvs lederskab og de handlinger, som bliver begået i samtiden. Eksempelvis fastslår Masalha følgende "Palestinian demography and the land issue were at the heart of the Zionist transfer mindset and secret transfer plans of the 1930s and 1940s."²⁸⁸

Masalha er ligesom Pappe overbevist om, at Yishuven havde en intention om at etablere Israel som stat gennem "transfer" og dermed ved at ændre landets demografiske situation. Selvom Morris anerkender, at palæstinenserne blev fordrevet, anerkender han ikke præmisserne ved en udtænkt "transfer"-plan som både Pappe, Masalha, Simha Flapan eller Walid Khalidi gør. Masalha har primært i dette speciale været anvendt til at sætte spørgsmålstegn ved Morris' forklaringer og analyser, hvilket han formår at gøre i afsnit 7.3.2, hvoraf hans pointer viser en enighed med Pappe på en række punkter vedr. det palæstinensiske eksodus. I forlængelse af disse pointer forbundet med foregående kriterie, som er opstillet af Naimark, er det relevant at inddrage følgende forklaring om gennemførelse af en eventuel etnisk udrensning:

"Political elites do not act alone in pursuing the goals of ethnic cleansing, however.

They are backed up by state and party apparatuses, police forces, militaries, and paramilitaries."²⁸⁹

Det er nærliggende at inddrage i dette afsnit et væsentligt diskussionsemne i specialet, som består af Ben-Gurions rolle ifm. "transfer" og eksekveringen af de politiske og militære planer i kølvandet af 1948. Pappe, Flapan og Masalha tillægger Ben-Gurion en markant rolle i eskaleringen af 1948 og gennemførelsen af "transfer"planerne. Man kan gøre sig overvejelser om, hvorvidt deres

²⁸⁸ Masalha 2003, s.7.

²⁸⁹ Naimark 2002, s. 11.

historiefremstilling bliver præget af et aktør-historiesyn, eftersom de tillægger hans handlinger en markant betydning. Det er et punkt, hvor Morris fremlægger modstridende standpunkter, eftersom han ikke er overbevist om Ben-Gurions rolle i kraft af den manglende bevisbyrde af både mødereferater eller personlige dagbogsnotater om hændelserne, som ledte til det palæstinensiske eksodus. Det er også et punkt, som er modstridende, eftersom der er fundet flere sammenhængende dokumenter eller kilder fra enten Ben-Gurions dagbog, Rådgivningsstaben eller Transferkomitéen, som giver anledning til at sætte spørgsmålstejn karakteren hos Ben-Gurion og den politiske ledelse hos Yishuven. Det samme kan anskues ud fra de militære planer, som er fremlagt og analyseret i specialet. Aktørsynspunktet er i denne historiske case relevant og nødvendig til at konstruere den historiske samtid af 1948, eftersom flere af aktørerne, særligt Ben-Gurion, bliver betragtet af flere historikere som retningsgivende for, hvordan Yishuven og Haganah var medvirkende til det palæstinensiske eksodus i 1948.

Dette ses eksempelvis med Rådgivningsstaben i afsnit 7.2.1, hvor flere af møderne bliver afholdt hos Ben-Gurion og i med at flere af deltagerne til mødet forsøger at appellere og overbevise Ben-Gurion om en mere restriktiv eller lempelig retningslinje. Dette ses også i forbindelse med at det er Ben-Gurion som enkeltperson, som giver Yosef Weitz tilladelse til at etablere Transferkomitéen, og derimod ikke en forsamling, som giver Weitz' projekt denne blåstempling. Derfor kan det ud fra historikernes fremstilling ses som at Ben-Gurion var en udslagsgivende skikkelse i 1948, i og med at hans magtbeføjelser dikterede både den politiske retningslinje for militærplanerne og "transferen", som blev eksekveret. Dog er det vigtigt at nævne at Ben-Gurions meninger er repræsentative for det politiske lederskab og de paramilitære enheder, og dermed ses der begrænset modstand til hans standpunkter. Tværtimod er der flere parter, som angiver en støtte eller et ønske om en mere restriktiv linje ifm. "transfer" og militære handlinger.

Ud fra disse punkter, som hidtil er blevet diskuteret og analyseret i specialet og i dette afsnit, er det nærliggende at fastslå om hvorvidt man kan definere det palæstinensiske eksodus i 1948 som en etnisk udrensning. Der var en del vilje og villighed til at uddrive palæstinenserne, hvoraf intentionen også er et punkt, som Naimark finder centralt. Man kan argumentere for intentionen og villigheden til at gå langt i sine bestræbelser i denne kontekst er altafgørende for det palæstinensiske eksodus i 1948, som ledte til omtrent 800.000 palæstinensere forlod det britiske mandatområde i Palæstina kort forinden den israelske stat blev proklameret. Dertil kan det anføres, at Yishuven udtænkte en plan for at forhindre en tilbagevenden af de palæstinensere, som forlod

landet forinden den 14. maj i 1948. Dermed modstrider det også officielle udtalelser om sameksistens, eftersom kilderne vidner om, at man anskuede palæstinenserne tilstedeværelse som en trussel over for oprettelsen af den israelske stat. Man kan anskue, at etnisk udrensning er præget af voldelige eskalationer, men i denne sammenhæng bliver volden brugt som et middel til frygt og ikke for at udrydde dem, men for at presse dem til at flygte. I denne forbindelse findes det som et nødvendigt onde at transformere landet til en jødisk stat, hvor det jødiske folk var en majoritet og ikke indgår som en del af en palæstinensisk stat, hvor de er en minoritet. Overordnet set kan man ud fra Naimarks kriterier i samspil med specialets bevisbyrde begrunde, at det palæstinensiske eksodus i 1948 var en etnisk udrensning med henblik på at gennemføre en “transfer”, som transformerede den demografiske tilstand i landet til Yishuvenes favør.

8. Konklusion

I specialet kan det først og fremmest konkluderes i analysens 1. del, at den traditionelle israelske version om 1948 kan vurderes som misvisende. Denne fremstilling er et udtryk for propaganda fra israelsk side med henblik på at vinkle palæstinenserne fordrivelse som en frivillig udvandring. Det bliver vist, hvordan Joseph Schechtmans fremstilling bliver finansieret af det israelske udenrigsministerium, og hvordan det var en del af Transferkomitéens bestemmelser, som skulle blokere det palæstinensiske folks ret til tilbagevenden. Med fremkomsten af “New Historians” som Benny Morris, Ilan Pappé, Simha Flapan og Avi Shlaim blev den traditionelle historiefremstilling demonteret i Israel og den vestlige verden. Før “New Historians” var der dog flere palæstinensiske historikere og lærere som eksempelvis Walid Khalidi og Fayeze Sayegh, der viste, at den traditionelle israelske fremstilling af 1948 var bygget på en bevidst fordrejet historieskrivning. Den konventionelle historieskrivning har vist, at den angivelige evakueringsordre og myterne centreret om den frivillige flugt for palæstinenserne i 1948 ikke har nogen basis i de faktiske begivenheder. For at bekræfte eller afkræfte om det palæstinensiske eksodus i 1948 var udtryk for en frivillig flugt, har det været nærliggende at inddrage centrale instanser i form af Rådgivningsstaben og Transferkomitéen samt de militære planer såsom Plan C eller Plan D, som alt sammen understøtter, at denne “transfer” blev gennemført. I analysens 2. del beskæftiger vi os med, hvordan Yishuven i form af Plan C og Plan D planlagde, hvordan den palæstinensiske befolkning skulle intimidere og angribes. Det sker i form af både psykologisk og

terroristisk krigsførelse eksempelvis ved “Strike operations”, der blev udført med henblik på at fordrive de palæstinensere, som Yishuven vurderede som en trussel for etableringen af den israelske stat. I analysens 3. og 4. del undersøges intention og ansvar ifm. 1948 og det palæstinensiske eksodus. Særligt ifm. at kortlægge om der var udtænkt en systematisk og gennemtænkt “Masterplan” af Yishuven's lederskab i form af David Ben-Gurion. Ben-Gurion var igennem hele opbygningen af Israel den øverste leder i Yishuven's samfund. Deraf kan det konkluderes, at han havde en afgørende rolle i at styre og forme retningen for, hvordan man etablerede staten Israel, og deraf hvordan møder, planer og operationer forløb. I specialet kommer Ben-Gurion's magtbeføjelser til orde og viser, hvordan den øverste ledelse hos Yishuven's politiske og militære afdeling havde et koordineret samarbejde, og hvilke perspektiver, der var tilstede. Samlet kan det konkluderes, at Israels statsoprettelse resulterede i skabelsen af et palæstinensisk flygtningeproblem. Metoderne til at opnå statsoprettelsen bestod af militære operationer, som medførte, at palæstinenserne blev drevet på flugt, hvorefter man lancerede en række initiativer med henblik på at blokere palæstinenserne's ret til tilbagevenden. I samspil med fremgangsmåden og antallet af palæstinensere, som blev fordrevet, kan det konkluderes, at begivenhederne i 1948 var et udtryk for en etnisk udrensning af den palæstinensiske befolkning.

9. Bibliografi

Bøger:

Bunton, Martin. "The Palestinian-Israeli Conflict - A Very Short Introduction". 2013. 1. udgave. Oxford

Flapan, Simha. "The Birth of Israel: Myths And Realities". 1988. 1. udgave. Pantheon Books.

Khalidi, Rashid. "The Hundred Years War' on Palestine - A History of Settler Colonial Conquest and Resistance, 1917-2017". 2020. 1. udgave. Henry Holt & Company.

Masalha, Nur. "Expulsion of the Palestinians: "The Concept of "Transfer" in Zionist Political Thought, 1882-1948". 1992. 1. udgave. Institute for Palestine Studies.

Masalha, Nur. "The Politics of Denial Israel and the Palestinian Refugee Problem". 2003. 1. udgave. Pluto Press.

Morris, Benny. "The Birth of The Palestine Refugee Problem". 1987. 1. udgave. Cambridge.

Morris, Benny. "The Birth of The Palestine Refugee Problem Revisited". 2004. 1. udgave. Cambridge.

Morris, Benny. "1948 - The First Arab-Israeli War". 2008. 1. udgave. Yale University Press

Naimark, Norman. "Fires of Hatred - Cleansing in Twentieth". 2002. 1. udgave. Harvard University Press.

Pappe, Ilan. "The Ethnic Cleansing of Palestine". 2006. 1. udgave. Oneworld Publications.

Pappe, Ilan. "Ten Myths about Israel". 2017. 1. udgave. Verso Books.

Sayegh, Fayez. "The Palestine Refugees". 1952. 1. udgave. Amara Press.

Schechtman, Joseph. "The Arab Refugee Problem: proposals submitted to the General Assembly of the United Nations". 1951.

Schechtman, Joseph. "The Arab Refugee Problem". 1952. Philosophical Library.

Shlaim, Avi. "Collusion Across the Jordan: King Abdullah, the Zionist Movement, and the Partition of Palestine". 1988. 1. udgave. Columbia University Press.

Shlaim, Avi. "The Iron Wall - Israel and the Arab World (Updated, Expanded)". 2014. 2. udgave. WW Norton & Co.

Tessler, Mark. "A History of the Israeli-Palestinian Conflict". 2009. 2. udgave. Indiana University Press.

Wilson, Mary C. "King Abdullah, Britain and the Making of Jordan". 1987. 1. udgave. Cambridge University Press.

Artikler i Antologier:

Khalidi, Rashid. 2007. "The Palestinians and 1948: the underlying causes of failure". *The War for Palestine - Rewriting the History of 1948*. 2. udgave. Redigeret af Eugene L. Rogan og Avi Shlaim. S. 12-37. Cambridge University Press.

Morris, Benny. 2007. "Revisiting the Palestinian exodus of 1948". *The War for Palestine - Rewriting the History of 1948*. 2. udgave. Redigeret af Eugene L. Rogan og Avi Slaim. S. 37-60. Cambridge University Press.

Dowty, Alan. "How it began". *Routledge Companion to the Israeli-Palestinian Conflict*. Redigeret af Asaf Siniver. S. 29-42. Routledge.

Robinson Divine, Donna. "Zionism". *Routledge Companion to the Israeli-Palestinian Conflict*. Redigeret af Asaf Siniver. S. 75-89. Routledge.

Forskningsartikler:

"A Critique of Benny Morris": Nur Masalha i *Journal of Palestine Studies*. Vol. 21, No. 1 (Autumn, 1991), s. 90-97.

"From Propaganda to Scholarship: Dr Joseph Schechtman and the Origins of Israeli Polemics on the Palestinian Refugees". Nur Masalha i *Holy Land Studies*. 2004. Vol. 2(2), s. 188-197.

"Plan Dalet: Master Plan for the Conquest of Palestine". Walid Khalidi (oprindeligt fra 1961) genudgivet i *Journal of Palestine Studies*, Autumn, 1988, Vol. 18, No. 1, Special Issue: Palestine 1948, s. 4-33.

"Response to Finkelstein and Masalha". Benny Morris i *Journal of Palestine Studies*. Vol. 21, No. 1 (Autumn, 1991), s. 98-114.

"The Debate about 1948". Avi Shlaim i *International Journal of Middle East Studies*, Aug., 1995, Vol. 27, No. 3, s. 287-304.

"The Right to Return: Drafting Paragraph 11 of General Assembly Resolution 194 (III), December 11, 1948." Terry Rempel i *The Palestine Yearbook of International Law Online*, 2020-06, Vol.21 (1). s. 77-197.

"Why Did The Palestinians Leave?". Walid Khalidi (oprindeligt fra 1959) genudgivet i *Journal of Palestine Studies* Vol. XXXIV, No. 2 (Winter 2005), s. 42–54.

"Yosef Weitz and the Transfer Committees, 1948-49". Benny Morris i *Middle Eastern Studies*, Oct., 1986, Vol. 22, No. 4 (Oct., 1986), s. 522-561

Hjemmesider:

“Dr. Joseph B. Schechtman Dies; Worker for Zionism Since 1917”. Nytimes.com. Den 3. marts 1970. Downloaded den 9. februar på: <https://www.nytimes.com/1970/03/03/archives/dr-joseph-b-schechtman>

“Folkedrab og andre internationale forbrydelser”. Folkedrab.dk. Downloaded den 4. maj på: <https://folkedrab.dk/hvad-er-folkedrab/folkedrab-andre-internationale-forbrydelser>

Hazkani, Shay. “Catastrophic Thinking: Did Ben-Gurion Try to Rewrite History?”. Haaretz.com. Den 16. maj 2013. Downloaded den 10. maj 2024 på: <https://www.haaretz.com/2013-05-16/ty-article/.premium/ben-gurion>

“strike”. Meriam-webster.com. Downloaded den 5. marts 2024 på: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/strike>

Simonsen, Jørgen Bæk & Helmersen, Ole. “ Balfourdeklarationen”. Denstoredanske.dk. 11. april. 2024. Downloaded den 14. april 2024 på: <https://denstoredanske.lex.dk/Balfourdeklarationen>

“take to one's heels”. Meriam-webster.com. Downloaded den 1. maj på: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/take%20to%20one%27s%20heels>

“Terrorisme”. Ordbogen.com. 2024. Downloaded den 23. april på: <https://www.ordbogen.com/da/search/classic?query=terrorisme>

“Transfer”. Meriam-webster.com. 2024. Downloaded den 5. april på: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/transfer>

Paludan, Peter Steensgaard: “Chaim Weizmann”. Denstoredanske.dk. Den 13. november 2023.
Downloaded den 1. marts 2024 på: https://denstoredanske.lex.dk/Chaim_Weizmann

Rempel, Terry. “Resolution 194 (III), A Retrospective”. Badil.org. Downloaded den 7. april 2024 på: <https://www.badil.org/publications/al-majdal/issues/items/39.html#3>

“whispering campaign”. Dictionary.cambridge.org. Downloaded den 15. april 2024 på:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/whispering-campaign>

Zeidan, Adam. “Hussein-McMahon correspondence”. Britannica.com. Downloaded den 12. marts 2024 på:
<https://www.britannica.com/topic/Husayn-McMahon-correspondence>

“1948 Refugees”: Proceedings of an international workshop, Hebrew University of Jerusalem Faculty of Law, 14–15 December 2016. Israel Law Review. 2018. Downloadet den 7. april på:
<https://www.cambridge.org/core/journals/israel-law-review/article/1948-refugees>